

Pwa Pisha'akhɔ ɲkwan ha'an
Matio
fī'i nɛ
Kāon nu pa tho nu

Matio ni nā'an ɲwa'anli yei mfe pi ni pa ɲgwa Juu. Matio nōon Jishɔ ɲa a ɲon ɲa mishweishwei ɲgwa Juu ni nthɔ nchrā nu nthɛ vi, pugu pa ɲa a Ju ye ɲa Minnwi ni Nchu'ɔ Ntaon nɔ ɲkwe nɛ.

A pini nu'un mfi'i ɲa Jishɔ ni nshwi'i chonkhi Jodaɲ ɲkwe ɲkhĩ fɔ, ntɔgɔ mon mōon nu mon ɲkūnu njó. Matio pini nu'un nōon ɲa Jishɔ ni ntere paanchrɔ ghaɲ ntaon nɔ nōon nu paanchrɔ la'ataon Ishrae. A pini nu'un nōon Jishɔ ɲa a Mushi fhi ɲa a tho nthɛ ɲa a kiri pa yaon ye'i ɲa Jishɔ ni nje'i nɛ mon tien kwie. Wu'ɔ nɔ ha'an Mushi ni nā'an tien ɲwa'anli nɛ, a wu'ɔ ɲkwan ha'an Matio nū'ɔn chrà Jishɔ mon tien memme kwie nɛ.

ɲwa'anli yei gha ndwigi nu, nōon ɲkwan ha'an Jishɔ tho ni ɲkwan lūgu nu fhi ni ɲgwa pi nɛ. Jishɔ tho ni lūgu nu yei ntɔgɔ pi ɲkuon khu nu mi mbini ɲku'ɔ mon gu.

Pa ndaonon Jishɔ Krishto

¹ Ye i pa ndaonon Jishɔ *Krishto mbɔ muun *Devi ɲa a ni mbɔ muun Abrahan nɛ. ² Abrahan ni mbɔ tãa Aiji, Aiji pɔ tãa Jakɔ, Jakɔ pɔ tãa Juda pugu pa lin pi. ³ Juda pɔ tãa Pɛɛ pugu Shera, mūun vugu ni mbɔ Tama, Pɛɛ pɔ tãa

Heshron, Heshron pɔ tǎa Raŋ. ⁴ Raŋ pɔ tǎa Aminada, Aminada pɔ tǎa Nashon, Nashon pɔ tǎa Shalmon. ⁵ Shalmon pɔ tǎa Boa, mǔun vi ni mbo Raha, Boa pɔ tǎa Obe, mǔun vi ni mbo Ru, Obe pɔ tǎa Jeshe. ⁶ Jeshe pɔ tǎa Fùon Devi.

Devi pɔ tǎa Sholomu, ni mbhi vi pi pugu mingwe ye ɲa a ni mbo ɲgwe Yuria ne. ⁷ Sholomu pɔ tǎa Rehoboan, Rehoboan pɔ tǎa Abija, Abija pɔ tǎa Asha.* ⁸ Asha pɔ tǎa Jehoshafa, Jehoshafa pɔ tǎa Joran, Joran pɔ tǎa Ujia. ⁹ Ujia pɔ tǎa Jotan, Jotan pɔ tǎa Aha, Aha pɔ tǎa Hejekaya. ¹⁰ Hejekaya pɔ tǎa Manashe, Manashe pɔ tǎa Amo, Amo pɔ tǎa Joshaya. ¹¹ Joshaya pɔ tǎa Jekonia pugu pa liŋ pi. Yei ni mbo pii ndii ye ɲa ɲgwa Babilon ni ɲgwēiŋ puon la'ataon Ishrae ɲgēi nɔ gho la'ataon pugu ne.

¹² Ndi ɲa puon Ishrae ni ɲgu'ɔ mbo Babilon ne, Jekonia ni mbo tǎa Sheatie, Sheatie pɔ tǎa Sherubabe. ¹³ Sherubabe pɔ tǎa Abihu, Abihu pɔ tǎa Eliakin, Eliakin pɔ tǎa Asho. ¹⁴ Asho pɔ tǎa Shado, Shado pɔ tǎa Akin, Akin pɔ tǎa Eliu. ¹⁵ Eliu pɔ tǎa Eliasha, Eliasha pɔ tǎa Matan, Matan pɔ tǎa Jako. ¹⁶ Jako pɔ tǎa Joshe mbo ndaon Meri ɲa a ni mbhi Jisho ɲa pi mēiŋ vi ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ Nkwe ne.

¹⁷ Nenne ɲguon ɲgwreioŋ llo tho Abraham ti ɲgēi nchəiŋ mbiŋ Devi ni mbo khwenchro, llo tho Devi ti ɲgēi nchəiŋ ndii ɲa pi ni ɲgwēiŋ puon Ishrae ɲgēi nɔ Babilon ne pɔ khwenchro, llo ndii ɲa pi ni ɲgwēiŋ puon Ishrae ɲgēi nɔ Babilon ne,

* **1:7** 1:7 Pichəi pa Nwa'anli Minnwi fā'o pi Ashafi (1 *Nwa'anli pa Nnu ɲa A ni Ndōgo Li'i ne 3:10).

ti ngōi nchəiŋ ndii ŋa pi ni mbhi Ju ŋa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ Nkwe nɛ, pɔ khwenchrɔ.

Pi phi Jishɔ

¹⁸ Yei ŋkwan ha'an nnu phi Jishɔ Krishto ni ntɔgɔ nɛ. Pi ni ŋga nɔon Meri mʉun vi ni Joshe nɔ ŋgwe vi, ŋkaon pugu yu maa nchwie lan ti nji non, a kwo thi pi ni shūu ntɔgɔ pi ŋkuon ghrí Jijwe Minnwi. ¹⁹ Joshe ndaon vi ni mbɔ ŋon ndindí ki lɔ ntā'a nu mā'an lrithɔ thɔ yu, nne a lɔgɔ nthí mi nɔ shāan nu pugu yu pi njinjin.

²⁰ A ni ŋga ŋgu'ɔ nthɔ mbí'i nnu yei njù'ɔ yu, ŋga njəi nu nɛ, *ŋgan ntaon Taathɔ nɔon non yi ghɔ mon njəin, nchhu nu ŋa, "Joshe, muun Devi, ki'i mbɔgɔ nɔ lɔgɔ nu Meri nɔ ŋgwe ghɔ, nthɛ ŋa muun ŋa a shūu nɛ tɔgɔ pi mon ghrí Jijwe Minnwi. ²¹ A shi mbhi muun mimbhia, ɔ chhɔ ligi yi ni Jishɔ† nthɛ ŋa a shi ŋkwe ŋgwa pi mon phi yugu."

²² Nguon nnu pei ni ndɔgɔ lí'i nɔ chwie nu nnu ŋa Taathɔ ni nchhu ntɔgɔ mbin pa njəili'i yi nɛ pɔ nnu shini ŋa:

²³ "Lii njəi, Minḡwe ha'an a shi ya'a ji mimbhia
nɛ

shi nshūu mbhi muun mimbhia

Pi chhɔ ligi yi ŋa Emanue, nin yi pɔ ŋa,

'Minnwi pɔ pia pugu ka'a.'"

²⁴ Joshe ni ŋga ŋgū'u lɔgɔ, nchwie nɔ ha'an ŋgan ntaon Taathɔ ghɔ chhu nɛ, ndɔgɔ ŋgwe vi.

²⁵ Nɔ pa'a nɔ nji vi nɔ ŋgwe vi ti a nu'un mbhi muun mimbhia, Joshe chhɔ ligi yi ni Jishɔ.

† 1:21 1:21 Njin Jishɔ pɔ ŋa ŋon ŋa a ghà ŋkwe ŋgwa nɛ.

2

Ghan kra llo ngei sha'a minaon

¹ Ndīi ɲa pi ni ɲkwo phi Jisho Betelehēin mon Judia ne, mon piī ndīi ɲa Hero ni mbō fùon ne, ɲga ɲɲei nu ne, ghan shietho* llo ngei sha'a minaon tho Jerushalēin. ² Mbie ɲa, "Ju ve ɲa pi phi vi mbō fùon pa Juu ne hīɲ? Nthe ɲa pigi ni ɲɲei fɪ̄nɛi ɲa a nōon ɲa pi phi vi ne ndīi ɲa a ni ɲku'ɔ ngei sha'a minaon ne, ntho li'i gha'o vi."

³ Fùon Hero ni ɲga ɲja'o yei, nnu gho ghana vi pugu pa ɲguon ɲgwa Jerushalēin. ⁴ A mēin ɲguon pa *thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i ɲgwa ni gī Mushi, mbie vugu ni li'i ɲa pi ni mfā'o nɔ phi nu Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ ɲkwe ne. ⁵ Pugu ni ɲkhwē gho ɲa, "Betelehēin mon Judia nthe ɲa yei yaon ɲa *njɛ̄li'i Minnwi ni nā'an ne:

⁶ 'Ndo gò ma Betelehēin shhē Juda,
 ɔ lō nji'i ɲkigəi shina pa ɲguon mmē
 la'ataon mon Juda,
 nthe ɲa yichəi nthishi ɲgwa shi ntaon la'a gho
 ɲkē'i ɲgwa paɲ puon Ishrae.'"

⁷ Nenne Hero mēin pa ghan shietho pigho njin̄njin̄ ntou vugu ti nji ndīi ɲa fɪ̄nɛi gho ni ɲku'ɔ ne. ⁸ Ntaon vugu Betelehēin, nchhu nu ɲa, "Pəi ghəi ntā'a muun̄ gho pɔpɔɔ, ɲga ɲɲei vi, pəi chwē̄ n̄ji. Nne ɲa mmu ɲkaa mu nthe ɲgəi ɲga'o vi."

* **2:1** 2:1 Yēi ni mbō ɲgwa ɲa pugu ghà nshwei njin̄ nnu ɲa fɪ̄nɛi nōon nu ne pugu pa njin̄ njəin̄.

⁹ Pugu ni nga nja'ο nguonj nnu ηa fùonj Hero ni nchhu ne, ηgwēinj ndaonj ηgēi. Nga njəi nu ne, fínəi ye ηa pugu ni njəi ηgei la'ataonj sha'a minaonj ne ghəi nu shhi pugu ti nu'unj ηgēi ntithi nɔ lí'i ha'anj muunj ghɔ ni mbɔ ne. ¹⁰ Pugu ni nga njəi fínəi ghɔ tithi, njù'ɔ yugu pwa ti nga'a. ¹¹ Pugu ni nga nii nda ghɔ, njəi muunj ghɔ pugu Meri mǔunj vi, ntu'u nonj yugu ηgincɔ vi, mfu'u pa maonj tininchuonj pǐen pugu, mbɔ pa laonjo, ni yichəi ηkwanj lěi pi mēinj ni frankishenj, ni laminda ηa pi mēinj ni məə ne.†

¹² Nthe ηa Minnwi ni ηkwɔ shūu tənə yugu monj njəinj ηa ki'i pugu nu'unj ηgēi njəi Fùonj Hero ne, pugu tɔgɔ ndaonj nduonj mbini la'a pugu.

Pi tei ni Jishɔ ηgēi Ijipti

¹³ Ndiη ηa ghanj shiethɔ pighɔ ni ηgēi ne, Joshe gha njəi nu ne ηganj ntaonj Taathɔ nōonj nonj yi ghɔ monj njəinj, nchhu ghɔ ηa, “Lollo tɔthi ndɔgɔ muunj vei pugu mǔunj vi ntei pəi pugu ghəi Ijipti, ηkina fɔ ti nshi nu'unj nchhu ni pəi ηa pəi kwəi pəi maa ηkwəi. Nthe ηa Hero shi ntā'a muunj ghɔ nɔ jwi nu vi.”

¹⁴ A lollo tɔthi, ndɔgɔ muunj ghɔ pugu mǔunj vi ni tu'u pugu tei ηgēi Ijipti. ¹⁵ Nkina fɔ ti Hero nu'unj ηkhu. Yei ni mbɔ nɔ chwīe nu nnu ηa Taathɔ ni nchhu ntɔgɔ pi mbinj njəilí'i yi ne lɔgɔ

† **2:11** 2:11 Pa maonj pei ni mbɔ pi ηkwanj maonj pa pifunj. Frankishenj pɔ pi ηkiej lěi tininchuonj llo la'ataonj Arabia. Məə pɔ pi wru lunj pwapwa mbini mbɔ yi shā'ο mbinj khu nonj.

li'i, a ni nchhu ña, "Mi ni mēin Muun a, a taon Ijpti."

Herō jwi pa puon pro

¹⁶ Herō ni ñga ndugwi ñji ña ghan shietho pigho chwīe a gū na ne, a linaon ni pigitua, mfe gi pa shooge pi taon ñjwi ñguon puon pimbua ña pugu po jē mon paa ñga'ō mbini nu ñjin ne, mon Betelēhēin pugu pa ñguon li'i gho ghao. A ni nchwīe yei pi llo ñkuon nnu ña a ni ñja'ō mbho ghan shietho no ndii ña finēi gho ni mfūon ñku'ō ne. ¹⁷ Yei nnu ni nchwīe nnu ña ñjēli'i Minnwi Jerimaya ni nchhu ne lōgo li'i. Njēi li'i Minnwi gho mbo Jerimaya ni nchhu ña:

¹⁸ "Pi ya'ō ñggì ku'ō nu Rama

mbō ñggì lwillwi kēi nu,

Rashe tho ñkēi puon pi

ndo ndāa ña ki'i pi mā'an ñjū'ō yi

nthe ña pugu lo nu'un mbi'i."

Pa Jishō pīni Nashare

¹⁹ Ndi ña Herō ni ñkhu ne, ñga njēi nu ne, ñgan ntaon Taathō nōon non yi ni Joshe mon la'ataon Ijpti. ²⁰ Nchhu gho ña, "Yrei shhe, ndōgo muun vine pugu mūun vi mbini mon la'ataon Ishrae nthe ña ñgwa pe ña pugu ni ntā'a nu ñjwi muun gho ne khu."

²¹ A lollo ndōgo muun gho pugu mūun vi mbini la'ataon Ishrae. ²² A ni ñga ñja'ō ña a ji Akelao ñji nda Herō taa vi no fūon Judia, a pogo no ghēi nu fo. Nthe ña pi ni ñkwo shūu tēnē yi mon ñjēin ne, a pīni mon krao ñgei Galili. ²³ A ni ñgēi nda'a mon la'ataon ña pi mēin ni Nashare ne, nne nnu

ɲa pa nɲɛli'i Minnwi ni nchhu nɛ lɔ̃gɔ li'i: "Pi lɛ mɛiɲ vi ni ɲon Nashare."

3

Jouɲ Ngan Fe Nkhǐ p̄iri shendaon

(Maaku 1:1-8; Luka 3:1-18; Jouɲ 1:19-28)

¹ Moɲ pii ndii ghɔ, Jouɲ Ngan Fe Nkhǐ ni nthɔ, nchhɔ nchii chrà Minnwi moɲ ɲkũnu njó moɲ Judia, ² "P̄ɛi p̄a'a ɲkũnu yɛi ni phi nthɛ ɲa Sha'afuon Po* kwo para." ³ Jouɲ ni mbo ɲon ɲa nɲɛli'i Minnwi mbo Ishaya ni nchhu nthɛ vi ndii ɲa a ni nchhu ɲa,

"Nɲon chɛi thɔ mfe gɛ moɲ ɲkũnu njó, nchhu nu ɲa:

'Piri shendaon Taathɔ,

chwɛ pa li'i tɔgɔ yi pɔ yi tithi.'"

⁴ Jouɲ ni mā'an ndhwí ɲa pi chwɛ pi ni ɲgì yichɛi ɲkwan minyien pi mɛiɲ ni kamela†, ni ɲkandan ɲgrào minyien nɔ ntu'u yi. Maon ji pi ni mbo ɲgwín pugu pa llɔ̃ ɲkũnu. ⁵ Ngwa Jerushalein pugu pa ɲgwa llɔ̃ moɲ ɲguon Judia pugu pa ɲguon la'ataon ɲkin Jodan taon ɲgɛi mbara vi, ⁶ a kwe vugu ni ɲkhǐ moɲ ninɛi Jodan pugu yūa phi yugu.

⁷ Ndo a ni ɲga nɲɛi ntou pa ɲgwa *Farashi pugu pa ɲgwa *Shadushi thɔ nu ɲa a kwe vugu ni ɲkhǐ nɛ, a chhu ni pugu ɲa, "Pa Mbhe mitwɛ'i!

* **3:2** 3:2 Yei wu'ɔ ta'a yaon pugu chhu nu ɲa Sha'afuon Minnwi, ndɔ Matio chhu pi Sha'afuon Po nthɛ ɲa pa ɲgwa Juu shini ndɔ nji'i nthɔ njina ligi Minnwi nthɛ ɲa a ni mbo pi nnu nchi'eshɛ.

† **3:4** 3:4 Minyien yei pɔ nɔ minyienlɛi. Ngwa ghà nyien ɲkuon ghɔ ɲgei pa la'ataon ɲkũnu njó nɛ.

A shūu gǒ ténə yəi ɲa pəi tei pigitua Minnwi ɲa a thɔ nu nɛ? ⁸ Pəi chwīe nnu pɛ ɲa a shi nōŋ ɲa pəi pā'a ɲkūnu yəi ni pəi nɛ. ⁹ Ki'i pəi nu'uy nyīeŋ mbi'i nu ɲa pəi shi ndūgu nthe ɲa pəi chhu nu ɲa, 'Abrahaŋ tǎa vigi.' Nchhu ni pəi ɲa mimfɛ Minnwi pi'i ɲgù'ɔ pei nchwīe puŋ nɔ ghɔ mfɛ ni Abrahaŋ. ¹⁰ Pi kwo pīri njiɛŋ nɔ kə'i nu thi nɔ ghɔ llo ɲkuŋŋ ɲiɛŋ yi, nthe yie ghɔ sheshe thi ɲa a lo ɲji'i ɲjuŋ ntīɛŋ shi'i nɛ, pi shi ɲkə'i mā'an moŋ mŋŋŋŋ."

¹¹ "Ŋgu'ɔ ɲkwe vəi ni ɲkhǐ pi moŋ ɲkhǐ nɔ nōŋ nu ɲa pəi pā'a ɲkūnu yəi ni phi. Ndo yichəi ɲŋŋ thɔ nu ɲa a chaa a, ndo ɲji'i ɲkā'o fi'i ɲŋŋ ɲa a nthe ɲtiɛŋ tra yi nɛ. A shi ɲkwe vəi ni ɲkhǐ moŋ Jijwɛ Minnwi pugu pa mŋŋŋŋ. ¹² A tuo yaŋ figəi reshi mbhɔ yu, mfigəi mfu'u ɲkiɛŋ reshi moŋ ɲku'u maŋŋ nū'ŋ shaŋŋ yu, ntūŋŋ ɲku'u maŋŋ ghɔ moŋ mŋŋŋŋ ki phe."

Jishɔ kwe ɲkhǐ

(Maaku 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Ndiɪ ghɔ Jishɔ chəiŋ ɲkiŋ ninəi Jodaŋ llo Galili. Nthɔ ɲjəi Joun ɲa a kwe vi ni ɲkhǐ. ¹⁴ Joun pa'o nɔ lāa nu, nchhu nu ɲa, "A kā'o ɲa a kwe gò ɲkwe a ni ɲkhǐ, ɔ pi ni nu'uy nthɔ nu ɲjəi pi mmu ɲa ɲkwe ghɔ ni ɲkhǐ?"

¹⁵ Ndo Jishɔ khwē ghɔ ɲa, **"Mien a pɔ nenne ndwɛ, nthe ɲa yei ɲkwan ha'an pia shi nchwīe ɲguŋŋ nnu ɲa Minnwi tā'a nu nɛ."** Nenne Joun piŋ ki'ɛ.

¹⁶ Jishɔ ni ɲga ɲkwe ɲkhǐ, ntaŋŋ moŋ ɲkhǐ chomilaŋ ghɔ. ɲga ɲjəi po ɲa'an, a yəi Jijwɛ Minnwi taŋŋ po nɔ mintu'olibun ɲdia mbiŋ yu.

17 Nga njəi nu ne, yichəi ηggi chhu po ηa, “Yei muun a ηa ηkhwā nja mfá’o pwanju’o nthe vi.”

4

Shata mōon Jisho

(Maaku 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Nenne Jijwe Minnwi lōgo Jisho ηgəi ni ju mon ηkūnu njó ηa devi mōon vi fo. ² A ni ηga nji ηkhi no khwe wun naonchi pugu pa khwe wun tu’u, nji yia vi. ³ Nne devi, mbo ηgan mōon ηon tho nchhu gho ηa, “O mbo Muun Minnwi ne, o fe ne gi pa ηgū’o pei kara ηgū brei pia.”

⁴ Ndo a khwē gho ηa, “**Pi nā’an mon Nwa’anli Minnwi ηa, ‘Njonmishua shi’a ηgu’o njru pi ηkuon brei tə’i vi, ndo a ghà mbini njru ηkuon ηguon chrà ηa a taon nchò Minnwi ne.’**”

⁵ Nne devi lōgo vi ηgəi pugu yu Jerushalein, mbo mme la’ataon taon taon, ntigi vi ηkuon nchwere *Nda Minnwi, ⁶ nchhu gho ηa, “O mbo Muun Minnwi, o thi ne hein ndhi nchəin shhe nthe ηa pi nā’an mon Nwa’anli Minnwi ηa, ‘Minnwi shi mfe gi ni pa ghan ntaon pi nthe gho, pugu jā gho tothi ni mbho,

nne ηa ki’i o chhwi kwò yo ηkuon ηgū’o.’”

⁷ Jisho khwē ηa, “**Pi pini nu’un nā’an mon Nwa’anli Minnwi ηa, ‘Ki’i ma njwe’i Taatho mbo Minnwi yo.’**”

⁸ Devi lōgo vi ηkamu’on ηku’o ni ju ηkuon tho ηkien ntaan mbra, nōon ηguon pa la’ataon ηkuon mbhi gho pugu pa ndigha’o yugu, ⁹ nchhu gho ηa, “Nshi mfe ηguon yi ve ghao no ha’an o ηgū shhe ηga’o a.”

10 Nne Jisho khwē gho ɲa, “Lollo shhi a, ma Shata! Nthe ɲa pi nā'anj monj ɲwa'anli Minnwi ɲa, 'Gha'o Taatho mbo Minnwi yo, ɲgu'ɔ mfā'a pi mbho yu tē'i vi.'”

11 Nenne devi mienj vi ɲgōi, ɲga ɲjēi nu, pa ghanj ntaonj Minnwi tho mā'anj ghrí yi.

Jisho jē fā'a yi Galili

(Maaku 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Ndwe Jisho ni ɲga ɲja'o ɲa pi kwo wēinj Jounj, a pīni njinj nii Galili. 13 A ni ndho monj la'ataonj Nashare, ɲgōi ntho nchho nu Kapanuj, mbo la'ataonj ɲa a ni mbo ɲkinj ɲkhí, ɲgei la'ataonj Shebuluj pugu Naftali, 14 nenne ɲa nnu ɲa ɲjēli'i Minnwi, mbo Ishaya, ni nā'anj ne lōgo lí'i:

15 “La'ataonj Shebuluj pugu la'ataonj Naftali, shendaonj ghēi nu cho mme ɲkhí, mfērø Jodanj, ɲgwa ɲa pugu la'a nu krao ɲgei Galili ɲa ɲgwa taonj nduonj ni mbo fɔ ne.

16 ɲgwa ɲa pugu chho nu monj njinj ne yēi mme lí'ε.

Ni ɲgwa ɲa pugu chho pi monj mili'i gu ne, lí'ε kwo the mbinj pugu.”

17 Jē ndii gho, Jisho jē ntho nchii chrà Minnwi ɲa, “Pēi pā'a ɲkūnu yēi ni phi, nthe ɲa Sha'afuonj Po kwo para.”

Jisho gē fūonj ghanj younjinj pi

(Maaku 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Jisho ni ɲga nyīenj nu ɲkinj mme ɲkhí Galili, ɲjēi paa pimbia mbo pa līnj. Shemu, ɲa pi mēinj vi ni Pita ne, pugu Andru ndīnj vi, pugu tho

mā'an ndán mon ɲkhĩ nthɛ ɲa pugu ni mbo pi ghan ɲgunu. ¹⁹ Jisho chhu ni pugu ɲa, “**Pəi yōu njin a, ñchwīe pəi pə ghan wēin ɲgwamishua.**”
²⁰ Wu'ó ndii ghó, pugu mien ɲdán pugu njōu njin yi.

²¹ A gha ndollo fə ɲgəi nu, mbini njəi pichəi paa pa lɲ, Jɛin mbo muun Shebedi pugu Joun ndin vi mon kikuon pugu pa Shebedi taa vugu, pugu chhó nta'a pa ndán yugu. A gē vugu.
²² Wu'ó ndii ghó, pugu mien kikuon yugu pugu pa taa vugu njōu njin yi.

Jisho ye'i ɲgwa, nchii chrà Minnwi ndo njigi ghĩno ɲgwa
(Luka 6:17-19)

²³ Jisho nyien mon ɲguon Galili ghao, ntho nje'i ɲgwa mon pa *nda luon Minnwi, ntho nchii ɲkɛni pwa pisha'akhó mbo yi Sha'afuon, ntho njigi ɲguon ɲkwan ghĩno pugu pa chəichəi mbin ɲgwa. ²⁴ Nne ndigha'o yi ghəi shhi nyien mon ɲguon Shiria. Pi tho ni ɲguon ghan ghĩno, pa ghan ɲgwa pɛ ɲa ɲguon ɲkwan ɲkwan ghĩno pugu pə yú'ó pə mbin pugu nɛ, pa ɲgwa ɲa minwɛin ni mfe ɲgə'i ni pugu, ghan guthó, pa ɲgwa ɲa pichəi li'i non yugu khu nɛ, a yigi ghĩno ɲguon yugu ghao. ²⁵ Nkien mme yú ɲgwa yōu njin yi llo mon ɲguon Galili pugu pa mon Dekapoli* pugu pa mon Jerushalein ni Judia ti ɲgəi ti mfərə ninəi Jodaɲ.

* **4:25** 4:25 Njin yi pə ɲa wun la'ataon.

5

Jisho chūi chrà Minnwi ηkuonj mbra
(5:1-7:29)

¹ Jisho ni nga njəi ntou yú ηgwa, ηku'ó ηkuonj mbra nga nchəchhə shhə, pa ghanj younjinj pi thə mbara vi.

Nkiəη pwatua
(Luka 6:20-23)

- ² A ηa'an nchə yi njə'i vugu, nchhu nu ηa,
³ "Mbərə yi ghanj pou monj jijwe, *
 nthə ηa Sha'afuonj Po pə pi yugu.
⁴ Mbərə yi ηgwa pə ηa pugu pə ni tu'uthə nə,
 nthə ηa Minnwi shi mā'anj njù'ó yugu.
⁵ Mbərə yi ηgwa pə ηa pugu pə juju nə,
 nthə ηa ηkuonj shhə lə mbo yugu.
⁶ Mbərə yi ηgwa pə ηa pugu fā'ó njī pugu pa
 yaonj njù'ó nthə nnu ndindi nə,
 nthə ηa pi shi nchwīe pugu yru.
⁷ Mbərə yi ghanj kwoshini,
 nthə ηa pi shi nōonj kwoshini ni pugu.
⁸ Mbərə yi ηgwa pə ηa njù'ó yugu yi taonjtaonj
 nə,
 nthə ηa pugu shi njəi Minnwi.
⁹ Mbərə yi ghanj chwīe ta'anggi,
 nthə ηa pi shi mēinj vugu ni pa puonj Minnwi.
¹⁰ Mbərə yi ηgwa pə ηa pi fə ηgə'i ni pugu nthə
 nnu ndindi nə,
 nthə ηa Sha'afuonj Po shi mbo yugu.
¹¹ "Mbərə yəi ndii ηa ηgwa wə'i vəi, mfe ηgə'i
 ni pəi, ndə ndə'i ηgiəη nchhu ηguonj ηkwanj nnu

* **5:3** 5:3 Yei ηgwa pə ηa pugu ji ηa a pie ηa pugu fā'ó ghère llo mbhə Minnwi nə.

piphi tho pœi nthε a nε. ¹² Pœi tεnε ndo mfā'ο pwanju'ο nthε ηa ηkien mme k̄n̄ein̄ p̄o ni pœi po, nthε ηa a wu'ο ha'an̄ pugu ni mfe ηgə'i ni pa njœil̄i'i Minnwi ηa pugu ni mfũon̄ ntho shhi pœi nε.

Khî pugu lí'ε

¹³ "Pœi pa khí†ηkuon̄ shhe, ndo ti khí mbhě ghrí yi n̄o chw̄ie nu yaon̄ pwa, o pini nu'un̄ ηkwœi ni ghrí yi gh̄o pi n̄ein̄? A lo nu'un̄ mfā'ο gh̄ere n̄o sheshe yaon̄, ηkien ηa pi mī'an̄ vi ηgwamishua n̄i ni kwò yugu.

¹⁴ "Pœi p̄o n̄o lí'ε ni ηguon̄ ηgwa ηkuon̄ mbhi. Mme la'ataon̄ ηa pi krao ηkuon̄ mbra nε shi'a n̄ji'i nd̄ein̄ non̄ yi. ¹⁵ Non̄ shi'a nchu'u truka ni'in̄ la'ο mikuo, pi ghà ntigi pi ηkuon̄ lí'i tigi truka, a fe lí'ε ni ηguon̄ ηgwa ηa pugu p̄o mon̄ nda nε. ¹⁶ Wu'ο nenne, a pie ηa lí'ε yœi the shhi ηgwamishua, nne ηa a nthε pugu yœi pa fà'a pœi pi shi'i, ηga'ο Tãa vœi ηa a p̄o po nε.

Nt̄igi nthε gí

¹⁷ "Ki'i pœi p̄i'i ηa ñtho pi n̄o lãa nu gí ki pa nnu ηa pa njœil̄i'i Minnwi ye'i nε, ñshini ndo ntho pi n̄o lãa nu, ηki tho pi n̄o chw̄ie nu nnu ηa pugu ye'i nu nε l̄oḡo lí'i. ¹⁸ Nthε ηa shishini ñshwei vœi ηa, n̄o ha'an̄ po pugu shhe wu'ο mb̄o nε, mba'a ta'a muun̄ mi ligi yaon̄, ki ta'a pra ligi yaon̄ yi'i ntoḡo ghagha mon̄ ηwa'an̄li gí ki lo nd̄oḡo lí'i pi wu'ο n̄o ha'an̄ pi nã'an̄ nε.

† **5:13** 5:13 Khí ghà nchw̄ie yaon̄ l̄in̄, mbini nchw̄ie ηa ki'i a f̄oro, nne pa ghan̄ pin̄ fā'ο n̄o gh̄ere nu ηgwa ηa ki'i pugu gū mon̄ phi.

19 Nthe yie ghɔ, sheshenon ɲa a pə'i ta'a muun mi kɪna shina pa kɪna pei, ndɔ nɲe'i ɲgwa nduon nɔ chwɛ nu nenne ɲkaa pugu nɛ, pi shi ma mɛin vi ni ndugwi muun mi ɲon mon Sha'afuon Po, ndɔ ti sheshenon ɲa a nū'on gɪ pighɔ ndɔ nɲe'i ɲgwa nduon ɲa pugu nū'on nɛ, pi shi ma mɛin vi ni ɲon ndien mon Sha'afuon Po. 20 Nthe yie ghɔ, ɲshwei vɛi ɲa ɲɲindi yɛi mien ki lo nchaa yi pa ghan ye'i gɪ Mushi pugu pa ɲgwa Farashi, pa'a pɛi lo nii mon Sha'afuon Po.

Pa yaon ye'i nthe pigitua

21 "Pɛi ya'o ɲa pi ni nchhu ni ɲgwa lleshhi ɲa, 'Ki'i pɛi ma ɲwi ɲon, ndɔ sheshenon ɲa a jwi ɲon nɛ shi nthi shá'a‡.' 22 Nɔ nchhu ni pɛi ɲa sheshenon ɲa a pigitua ni ndin vi nɛ shi nthi shá'a, ɔ nchhu ni ndin ghɔ ɲa, 'Nɲon ghagha yei,' kan pi shi ɲgɛi ni gɔ nda ncha'o, ndɔ sheshenon ɲa a chhu ni ndin vi ɲa, 'O na,' minthe a pɔ mon lwilwi'i nɔ ghɛi nu mon mónon ɲgù'o lien shɛ.

23 "Nthe yie ghɔ, ɔ nthɔ nu li'i mɛ yaon fé yɔ ɲkuon *li'i fɛ'ingien ɲkwin fɔ ɲa ndin ghɔ fā'o nnu ɲjù'o yu nthe ghɔ, 24 ô mien yaon fé yɔ fɔ shhi li'i fɛ'ingien mfūon mbini ɲgɛi ndugwi, nchini ɲggi pɛi ndin ghɔ, nne mbini ki'ɛ mɛ yaon fé yɔ.

25 "Nɲon nchhu nnu thɔ ghɔ pɛi yu fā'o nɔ thi nu shá'a ndasha'a, kɛnɔ pɛi yu lūgwi ɲkaon maa nchɛin ndasha'a, kan a shi ncha'a ghɔ nɛ mɛ ni brushi pi ni'in ghɔ chɛin. 26 Shishini, ɲshwei

‡ 5:21 5:21 A shi nthi shá'a mbɔ ɲgusha'a ndasha'a.

gho, mba'a o ma ntaon ki lo naa mbe nguon njó yó ghao.

Pa nnu ye'i nthe kwoshuon

²⁷ “Pèi ya’o ña pi ni nchhu ña, ‘Ki’i ñgan lán kwoshuon.’ ²⁸ Ndo ñchhu ni pèi ña, sheshe mimbía ña a pè’i minḡwe nshōro nūan nu pugu yu ne, kwo nūan pugu yu mon njù’o yu. ²⁹ Nenne, ñgei ligi yó yi ji nchwīe ña o gū mon phi, ô fi’a mfu’u mī’an nthe ña a pwa ña a phe ta’a ghrà non yó nchaa ña nguon non yó ghēi mon mónon ngù’o lien shhe. ³⁰ Ti ñgei mbho yó yi ji nchwīe ña o chwīe phi, ô ya’a mī’an, a pwa ña a phe ta’a ghrà non yó nchaa ña nguon non yó ghēi mon mónon ngù’o lien shhe.

Pa yaon ye'i nthe nnu shāan lán

(Matio 19:9; Maaku 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ “Pi ni mbini nchhu ña, ‘Sheshenon ña a shāan lán pugu ngwe vi ne, a pie ña a fe ñwa’anli shāan lán gho.’ ³² Ndo ndwe ñshwei vèi ña, sheshenon ña a shāan lán pugu ngwe vi nthe sheshe nnu ñkien pi nnu shúon ne, non gho ngusha’a nō chwīe nu minḡwe gho kwo shúon nō ha’an a mbini ndan, ndo mimbía ña a lan minḡwe ña a taon lán ne kwo shúon ñkaa yu.

Pa ntīgi nthe nnu shwrēi kina

³³ “Pèi ni mbini nja’o ña pi ni nchhu ni pa ngwa lleshhi ña, ‘Ki’i ma shwrēi nnu ni mbe, ndo chwīe nnu ña o shwrēi ni Taathō ña o shi nchwīe ne.’ ³⁴ Ndo ñchhu ni pèi ña ki’i nshwrēi nnu kan shigei, ki’i nshwrēi po nthe ña a faan Minnwi, ³⁵ ki shhe, nthe ña a krí tigi kwò

Minnwi, ki Jerushalein, nthe ña a la'ataon Fùon ndien. ³⁶ Ki'i nji'i ndo nshwrēi pi tho yo nthe ña minthe pa'a o lo nchwīe ta'a ñgiitho a po pi yi fhu ki yi shhi. ³⁷ Ndo a pie ña, 'Oon' yēi po 'Oon' ki 'Ñga' yēi po 'Ñga.' Sheshe nnu nduon ntogo yei llo pi mbho ñon mbimbhi.

Ntīgi ñkuon lu'u nu phi ni phi
(Luka 6:29-30)

³⁸ "Pēi ni nja'o ña pi chhu ña, 'Ñon mfu'u ta'a ligi ñon pi fu'u ji, ti ñon nchu'o ta'a shua ñon pi chu'o ji.' ³⁹ Ndo ñchhu ni pēi ña ki'i ndu'u phi ñon ni phi. Ñon ñgwie ñgei ghē'i yo yi ji, o kara ñgei mbho ñkwrei a wie ñkaa yu. ⁴⁰ Ñon mburu ghō ñkwe muun ndhwí yo, ô mien a kwe mme ndhwí yo ñkaa yu. ⁴¹ Ñon ñi ghō ña o nyīen ta'a ñkan ni tien ñkii kwò, ô ghēi trei ñkan kwò pēi yu. ⁴² Ñon nduon yaon mbho ghō, ô fe ghō, ñon mfō yaon mbho ghō, ki'i o lāa fe nu ghō.

Pēi khwā mbīna pēi
(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ "Pēi ni nja'o ña pi chhu ña, 'O khwā taakuo yo, mbīna mbīna yo.' ⁴⁴ Ndo ñchhu ni pēi ña, Pēi khwā pa mbīna pēi, nduon Minnwi mfe ni ñgwa pe ña pugu fe ñgō'i ni pēi ne, ⁴⁵ nne ña pinthe pēi po puon Tāa vēi ña a po po ne, nthe ña a ghā nchwīe minaon yi the mbīn pa ñgwa pīphi pugu pa ñgwa shi'i, mfe mbī ni ñgwa ndīndi pugu pa ñgwa tētēi. ⁴⁶ Minnwi shi ñkinēin ghō nthe pi kho no ha'aj o ñgu'o ñkhwā pi ñgwa pe ña pugu khwā ghō ne? Nji'i nthe pi pa ñgwēin

taashi §ghà ngu'ò nchwīe pi nne. ⁴⁷ Ti p̄əi ngu'ò ntho nchrā pi ni līn̄ p̄əi, nnu ghagha'a fò pò pi k̄hò? Nji'i nthē pi ghan̄ ki piŋ Minnwi shi'a nchwīe nenne? ⁴⁸ Nthē yie ghò, p̄əi pò ngwa tithi nò ha'an̄ Tāa v̄əi pò ŋon̄ tithi nē.

6

Fē nu yaon̄ ni ghan̄ pou

¹ “P̄əi lina nu nò fā'a nu fā'a ndindi ȳəi shhi ngwa pi ŋa pugu ȳəi v̄əi, nthē ŋa p̄əi nchwīe nenne, pa'a p̄əi lo nji'i mfā'o k̄inein̄ mbhò Tāa v̄əi ŋa a pò pò nē. ² Nenne, ndii ŋa ɔ fē yaon̄ ni ghan̄ pou nē, ki'i ɔ tua nt̄an̄ nò chwīe nu ngwa ji nò ha'an̄ ghan̄ mifīi ghà nchwīe mon̄ pa nda luon̄ Minnwi pugu pa ta'andaon̄, nne ŋa pa ngwamishua piŋ vugu. Shishini n̄shwei v̄əi, pugu kwo fā'o k̄inein̄ yugu ti a k̄ā'o. ³ Ndo ti ndii ŋa ɔ fē yaon̄ ni ghan̄ pou nē, ki'i nchwīe ŋgei mbhò yò yi ŋkw̄r̄ei ȳəi yaon̄ ŋa ŋgei mbhò yò yi ji chwīe nu nē, ⁴ nne ŋa fé yò pò yi l̄ōin̄, Tāa ghò ŋa a ghà nj̄əi nnu ŋa pi chwīe l̄ōin̄ nē shi ŋk̄inein̄ ghò.

Yaon̄ yē'i nthē luon̄ Minnwi (Luka 11:2-4)

⁵ “Ndīi ŋa p̄əi luon̄ Minnwi nē, ki'i p̄əi pò nò ghan̄ mifīi, nthē ŋa pugu khwā nò thi nu nduon̄ Minnwi mon̄ pa nda luon̄ Minnwi pugu pa ŋk̄in̄ ndaon̄, nne ŋa ngwa ȳəi vugu. Shishini, n̄shwei

§ 5:46 5:46 Pa ngw̄ēin̄ taashi ni ntho ŋkwe taashi mbhò pa Juu mfē nu ni pa ngwa Roma. Pugu ni mb̄igi yugu mb̄in̄ tho taashi ghò. Pa Juu l̄ii vugu nò pa ndugwi ghan̄ p̄hi.

vəi, pugu kwo fā'ò kìnèiṅ yugu. ⁶ Ndo ndii ṅa ɔ luon Minnwi nɛ, ghəi mon njiɛṅ nda yɔ, nchri chonda nduon ni Tăa ghɔ ṅa a pɔ li'i ləiṅ nne kaṅ Tăa ghɔ ṅa a ghà nṅəi nnu ṅa pi chwīe ləiṅ nɛ shi ṅkineṅ ghɔ.

⁷ “Ndiṅ ṅa pəi luon Minnwi nɛ, ki'i nthɔ nchrā mbi'i pa nnu ghagha ṅa a lɔ mfā'ò njiṅ yi ṅkwan nɔ ha'an pa ghan ki piṅ Minnwi ghà nchwīe nɛ, nthɛ ṅa pugu pi'i ṅa Minnwi shi ṅkhwē luon yugu nthɛ pi ntou chrà pighɔ. ⁸ Nenne, ki'i mbo nɔ pugu nthɛ ṅa Tăa vəi ji yaon ṅa pəi pou nu nɛ ṅkaon pəi maa ndɔ mbie vi nɔ ghɔ. ⁹ Yei ki'ɛ, ṅkwan ha'an pəi shi nduon nɛ:

Tăa vigi ṅa a chhɔ pɔ nɛ,
gha'ò nu pɔ ni ligi yɔ.

¹⁰ Sha'afuon yɔ thɔ,
nnu ṅa ɔ tā'a nu nɛ pɔ,
ṅkuon shhɛ nɔ ha'an a pɔ pɔ nɛ.

¹¹ Fɛ maon ṅa a pie ṅa pigi yru ṅkuon ghɔ shi'a
nɛ ni pigi.

¹² Ndo ndi'ɛ phi yigi,
nɔ ha'an pigi ṅkaa pigi ghà ndi'ɛ phi ṅgwa
pɛ ṅa pugu fāan mbiṅ pigi nɛ.

¹³ Ki'i nchwīe pigi nii mon titini mōon nu
ndo kwe vigi mbhɔ ṅon mbimbhi.*

¹⁴ “Nthɛ ṅa pəi ndi'ɛ phi ṅa ṅgwa nduon chwīe
mbiṅ pəi nɛ, kaṅ Tăa vəi ṅa a pɔ pɔ nɛ shi ndi'ɛ
yəi. ¹⁵ Ndo ti pəi mienṅ ki li'ɛ phi ṅa ṅgwa nduon

* **6:13** 6:13 Pichəi pa ndunu Nwa'anli Minnwi mon Gri piṅi ṅa: Nthɛ ṅa Sha'afuon pɔ pi jɔ pugu pa ghrī ni ndigha'ò ki ndugwi yi. A yie.

chwīe mbiŋ pəi nɛ, kaŋ mba'a Tāa vəi po yi'i ndi'ɛ vəi ŋkaa pəi.

Yaon ye'i nthɛ nnu jī ŋkhǐ

¹⁶ “Sheshe ndii ŋa pəi jī ŋkhǐ nɛ, ki'i pəi chwīe ligi yəi kūo nɔ pa ghaŋ mifi, nthɛ ŋa pugu ghà nchwīe ligi yugu fūŋ nne ŋa sheshenon ji ŋa pugu jī ŋkhǐ. Shishini nshwei vəi, pugu kwo fā'o kinein yugu. ¹⁷ Ndo gò, ndii ŋa ɔ jī ŋkhǐ nɛ, shiri tho yo ni wru, nshigao ligi yo, ¹⁸ nne ŋa ki'i ŋgwa yəi ŋa ɔ tho nji ŋkhǐ, ndo a wu'ɔ njəi Tāa gho ŋa a pɔ mon li'i ləin nɛ, nne Tāa gho ŋa a ghà njəi nnu ŋa ɔ chwīe nu ləin nɛ shi ŋkinein gho.

Nū'ɔŋ pa fā'o pɔ po
(Luka 12:33-34)

¹⁹ “Ki'i pəi ləin pa fā'o ni non pəi ŋkuon shɛ hein li'i ŋa shə'i pugu pa wrukiɛn shi mbiri nɛ, li'i ha'an pa ŋgina shi mbə'i nii njōo nɛ. ²⁰ Ndo pəi ləin pa fā'o ni non pəi pi po, mbo li'i ha'an mba'a shə'i, ki wrukiɛn yi'i mbiri nɛ, ndo mbo li'i ha'an mba'a pa ŋgina pə'i nii njōo. ²¹ Nthɛ ŋa li'i ŋa fā'o yo pɔ nɛ, a li'i ŋa njù'ɔ yo shi mbo ŋkaa yu nɛ.

Lí'ɛ non ŋonmishua
(Luka 11:34-36)

²² “Ligi yo pɔ pi lan non yo, nenne ligi yo mbo shi'†, mbo ŋa mbho yo ghà ntaon, ŋguon non yo linaon ni lí'ɛ. ²³ Ndo ligi yo mien ki pɔ shi'i, mbo

† **6:22** 6:22 Mon nù'ɔŋ pa Juu, ndii ŋa ligi ŋon pɔ shi'i nɛ, a pɔ ŋa a ŋgan pwapun. Ndi ŋa pi ghà nchhu ŋa ligi ŋon yi piphi kaŋ a ŋgan pei.

ἡ αὐτὴ ἡγοῦσα ὑμῶν, ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν. Ἄμβροστον ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν, καὶ ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν!

²⁴ “Mba’a ta’a ἡγοῦσα ὑμῶν μὴ ἡγοῦσα ὑμῶν ἡγοῦσα ὑμῶν, masha, nthe ἡγοῦσα ὑμῶν shi mbina ta’a yi ἡγοῦσα ὑμῶν vichai, ki ne, a fe ἡγοῦσα ὑμῶν yi ni ta’a yi nchi’o vichai. Mba’a pɛi fā’a mbho Minnwi pugu mbiḡ.

Ki’i mfā’o ghana njù’o yi’o ἡγοῦσα ὑμῶν mbiḡ
Minnwi
(Luka 16:13; 12:22-31)

²⁵ “Nthe yie gho, nchhu ni pɛi ἡγοῦσα ὑμῶν ki’i pɛi fā’o ghana njù’o nthe chombhi yɛi ἡγοῦσα ὑμῶν shi nji pi kho ki nnu kho, ki nthe ἡγοῦσα ὑμῶν yɛi ἡγοῦσα ὑμῶν shi mā’aj pi kho? Chombhi lo nchaa maḡ jì, ἡγοῦσα ὑμῶν yɛi chaa ndhwí? ²⁶ Pɛ’i pa mishi ἡγοῦσα ὑμῶν pugu ghà njei tothi njei, pugu shi’a mbhi maḡ, ki kwō, ki nū’oḡ maḡ shaḡ, ndo Tāa vɛi po ghà ἡγοῦσα ὑμῶν vugu ghao. Pɛi lo ἡγοῦσα ὑμῶν nchaa pa mishi? ²⁷ Minthe sheshenḡ vɛi pini mbigi chombhi yi wu’o shigɛi nthe ἡγοῦσα ὑμῶν a wie ἡγοῦσα ὑμῶν yi?

²⁸ “Ti pɛi fā’o ghana njù’o nthe ndhwí pi nɔ kho? Pí’i mbiḡ pa frawa maḡ trǔ, pugu shi’a mfa’a ndo pa’a ndo ntuḡ ndhwí, ²⁹ ndo nshwei vɛi ἡγοῦσα ὑμῶν nji’i nthe pi Sholomu maḡ ἡγοῦσα ὑμῶν ndigha’o yi ghao shini ndo mbwa ti nchɛiḡ nɔ ta’a frawa. ³⁰ Ti Minnwi mā’aj fi’i ndipwa yɛi mbiḡ pa trǔ ἡγοῦσα ὑμῶν a yi maḡ shi’a, yua ghā mbho nu a kwo yaḡ ti pi tūḡ ne, pɛi pī’i ἡγοῦσα ὑμῶν a shi ndina ni pɛi pi fi’i yi nɛiḡ? Ngwa piḡ kike’i pɛi?

³¹ “Ki’i pɛi fā’o ghana njù’o, ntho nchhu nu ἡγοῦσα ὑμῶν, ‘Ti pigi shi nji pi kho, ki pigi shi nnu pi kho, ki pigi shi mā’aj pi kho?’ ³² Nthe ἡγοῦσα ὑμῶν pa ghan

ki piŋ Minnwi tho ntei pi njiŋ pa maon pei, Tãa vëi po ji ŋa a pie ŋa pëi fã'o maon pei. ³³ Pëi ka shigi pi Sha'afuon Minnwi pugu pa ndindi yi, kaŋ Minnwi shi mfe ŋguon maon pei ghao ni pëi.

³⁴ "Nthe yie ghɔ, ki'i njù'ɔ yɔ ghana nthe llembhi yua, nthe ŋa llembhi yua fã'o ji pa nnu nɔ ghana nu nɔ ghɔ. Sheshe llé fã'o pa ji ghagha'a.

7

Sha'a nu ŋgwa nduon (Luka 6:37-38,41-42)

¹ "Ki'i pëi sha'a pa ŋgwa nduon nne ŋa ki'i pi sha'a vëi. ² Nthe ŋa nɔ ha'an pëi sha'a ŋgwa nduon ne, a ŋkwan ha'an pi shi nsha'a vëi ne, nthiŋkwo ha'an pëi lɔgɔ nɔ sha'a nu ŋgwa nɔ ne, pi shi nsha'a vëi pi wu'ɔ ni fi'i nthiŋkwo ghɔ.

³ "A chwie kho ɔ yëi muon ŋku'u thi ŋa a pɔ ligi ndiŋ ghɔ, ndɔ ki lɔ mfã'o ndii ni mme mbii ŋkweiiŋ ŋa a pɔ mon jɔ ligi ne? ⁴ Ki minthe ɔ kie neiŋ nchhu ni ndiŋ ghɔ ŋa, 'Na'an mfu'u ŋku'u thi ligi ghɔ,' ndɔ mme mbii ŋkweiiŋ lɔ mbɔ nɔ jɔ ligi? ⁵ Ngan mifi veii, fũon mfu'u mme mbii ŋkweiiŋ ŋa a pɔ mon jɔ ligi ne ŋkaon, kaŋ ɔ shi njëli'i shishi'i nɔ fu'u nu muon ŋku'u thi ŋa a pɔ ligi ndiŋ ghɔ ne.

⁶ "Ki'i mfe yaon ŋa a yi taontaon ne ni pa miŋgu, kaŋ pugu shi ŋkara nshãa ghɔ paapaa, ndɔ ki'i pëi mã'an pa ŋgù'ɔ tininchoon ŋa pi mëiŋ ni pëe ne shhi pa miŋkunyaŋ, kaŋ pugu shi ne nãi ni kwò.

*Pie kaŋ pi shi mfe ve
(Luka 11:9-13)*

⁷ “P̄ai pie, kaŋ Minnwi shi mfe ni p̄ai, p̄ai ta’a, kaŋ Minnwi shi nchwīe p̄ai ȳai, p̄ai kwēi kaŋ Minnwi shi nchu’o chonda ni p̄ai. ⁸ Nthe ŋa sheshenon ŋa a pie ne, ghà mfā’o, ŋon ŋa a tā’a ne ȳai, ni ŋon ŋa a kwēi ne, pi shi nchu’o chonda ghɔ.

⁹ “Ki a gǔ ŋon shina p̄ai ŋa müuŋ vi mbie k̄eiŋ brei mbhɔ yu, a fe pi k̄eiŋ ŋgu’o ghɔ, ¹⁰ ki mbie vi ni shhu, a fe pi mitwe’i ghɔ? ¹¹ Ti p̄ai ki’ε ŋa p̄ai ghà nchwīe phi ne nji fe nu maon shi’i ni puon p̄ai, ti Tāa v̄ei ŋa a chhɔ po ne shi mfe pa ŋk̄eiŋ maon ni ŋgwa ha’an pugu pie ne pi fi’i yi neiŋ?

¹² “Nthe yie ghɔ, mon ŋguon pa nnu ghao, chwīe mb̄iŋ ŋgwa nduon wu’o no ha’an o khwā ŋa pi chwīe mb̄iŋ ghɔ ne, nthe ŋa yei nnu ŋa gí Mushi pugu pa nj̄eli’i Minnwi chhu nu ne.

*Chonka’a kike’i
(Luka 13:24)*

¹³ “Togo pi chonka’a kike’i nii, nthe ŋa chonka’a ŋa a togo nii mon m̄onon ŋgu’o lien shhe ne gha’o ndo nji’ε, ntou ŋgwa togo nu fo nii nu. ¹⁴ Nthe ŋa chonka’a pugu pa ndaon ŋa a togo nii mon chombhi ne yi kike’i, ŋgwa pe ŋa pugu ȳai ntogo fo ne po shiḡei.

*Thi pugu nt̄iŋ yi
(Luka 6:43-44)*

¹⁵ “P̄ai chhɔ ndina pa nj̄eli’i mifiŋ ŋa pugu tho ni p̄ai mon ŋgrào pa minjiŋ ndo mon ghɔ pugu po

pa minjanien* pigëi li'i. 16 Pëi shi nji vugu ñkuonj ntienj yugu. Pi shi'a ndiga ñguun la'o shie ndo pa'a ndo ñka chia ñkuonj mbiembie. 17 Nenne sheshe thi ña a lo mfā'o ghĩno ne ghà njuñ ntienj shi'i, ndo thi ña a fā'o ghĩno ne yuñ ntienj piphi. 18 Mba'a thi ña a lo mfā'o ghĩno ne yuñ ntienj piphi, ki thi ña a fā'o ghĩno ne yuñ ntienj shi'i. 19 Sheshe thi ña a lo njuñ ntienj shi'i, pi shi ñkə'i mā'an shhe ndo mā'an monj mōñonj. 20 Nenne, o shi nji vugu ñkuonj ntienj yugu.

Nshini ndo nji'i nji ghō
(Luka 13:25-27)

21 "A lo mbo sheshenonj ña a mēin a ña, 'Taathō, Taathō,' ne ña a le ma nii monj Sha'afuonj Po, a wu'ō ñonj ye ña a ghà nchwīe nnu ña Tāa a po tā'a nu ne ña a shi nii. 22 Llebhi ghō, ntou pa ñgwa ma nchhu vëi ña, 'Taathō, Taathō, pigi shini ndo njei pa nnu chhu no ligi yō, mfu'u pa minwein no ligi yō, mfā'a pa memme titini fā'a no ligi yō?' 23 Nchhu ki'ε ni pugu ña, 'Nshini ndo nji vëi, pëi lollo, pa ñgūo nnu mbimbhi pei.'

Paa ghanj krao nda
(Luka 6:47-49)

24 "Sheshenonj ña a ya'ō pa chrà panj pei ndo nchwīe ne pō no ñganj shiethō ña a ni ñkrao nda yi ñkuonj ñkienj ñgù'ō, 25 mbi ghà ndhō, ñkhī shwi'i, fīfrëi thō ntunj nda ghō, pa'a a lo ñgū nthe ña pi ni krao pi ñkuonj ñkienj ñgù'ō. 26 Ndo

* 7:15 7:15 Yei yichëi ñkwanj minyienj ña a pō no mingū, ndo ñgā'ō nchaa vi. A ghà ñkru pichëi mimaonj ndo minthe a kru ñonj ñkaa yu.

sheshenon ɲa a ya'ò chrà a yei ki lo nchwīe ne, shi mbo nò nàna ɲa a ni ɲkrao nda yi pi ɲkuon shishhe. ²⁷ Mbì ni ɲga ndhò, ɲkhǐ shwi'i, fífrèi thò ntun ɲkuon nda ghò, a gū nwī'in ghao."

Nji Jisho

²⁸ Jisho ni ɲga mī'ɛɲ chhu nu nnu pei, pa yú ɲgwa pighò fò ne ghrāo ɲkwan ha'an a ni nje'i nu ne, ²⁹ nthɛ ɲa a ni nthò nje'i vugu pi nò ɲon ɲa a fā'ò ghrí, ki lo mbo pi nò pa ghan ye'i ɲgwa ni gí Mushi.

8

Jisho yīgi ghinɔmbaluɲ mbiɲ ɲon (Maaku 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Jisho ni ɲga nshwi'i ɲkuon mbra, yú ɲgwa yōu njiɲ yi. ² ɲga ɲjəi nu ne, ɲgan ghinɔmbaluɲ chəi thò ɲjəi vi, ɲkwi kwére yi shhi yu, nchhu nu ɲa, "Taathò, ò ntā'a nu, ɔ chwīe mbo yi taonɲaon."

³ Jisho fɛ mbhò yi ɲkāon vi, nchhu nu ɲa, "Ntā'a nu, pò yi taonɲaon." Wu'ò chomilaon ghò, ghinɔmbaluɲ mme mbiɲ yu. ⁴ Jisho chhu ghò ɲa, "Kí'i nshwei sheshenon, ndò ghəi nōon non yò ni *ɲgan fɛ'ingien Minnwi, a līi ghò nò nōon nu ɲa Minnwi yīgi ghīnɔ yò. Fɛ yaon fɛ'ingien nò ha'an gí Mushi chhu ne."

Jisho yīgi ghīnɔ muun fà'a *mmeɲon ta'a ɲkii shooge Roma* (Luka 7:1-10)

⁵ Ndiɲ ɲa Jisho ni nii Kapanun ne, yichəi nthishi pa ta'a ɲkii shooge thò ɲjəi vi ndīgəi vi ɲa,

⁶ “Taathɔ, muunɔ fà’a a nūanɔ kúonɔ, ta’a ngei nonɔ yi khu, a thɔ njɛi nɔgɔ’i njkienɔ yie ghɔ.”

⁷ Jishɔ khwē ghɔ nɔ, **“Nshi nthɔ njigi ghɔno yi.”**

⁸ Nɔ nthishi ghɔ khwē nɔ, “Taathɔ, nɔo nji’i njkā’o fi’i nɔn nɔ minthe ɔ nii nda mu nɛ, wu’ɔ fe pi gí ghɔno muunɔ fà’a a togo. ⁹ Nthe nɔ mmu nduthɔ a, nɔga mfā’a mbhɔ nɔgwa nɔo nthɔ nsha’a pa shooge njkaa mu. Nɔga mfe gí ni ta’a yi nɔ, ‘Ghēi,’ a ghēi, mfe gí ni yichēi nɔ, ‘Thɔ,’ a thɔ. Mfe gí ni muunɔ fà’a a nɔ chwīe yei, a chwīe.”

¹⁰ Jishɔ ni nɔga nja’o nnu yei nɔgrāo, nchhu ni nɔgwa pɛ nɔ pugu ni nthɔ njōu njinɔ yi nɛ nɔ, **“Shishini, nshwei vɛi, nɔo naa njɛi nɔn ni fi’i njkwanɔ pinɔ yei monɔ la’ataonɔ Ishrae. ¹¹ Nshwei vɛi nɔ ntu nɔgwa shi ndhɔ ngei la’ataonɔ sha’a minanɔ ni ngei nii minanɔ nchhɔ njkuonɔ taprei pugu pa Abrahannɔ ni Aiji ni Jakɔ monɔ Sha’afuonɔ Po. ¹² Nɔo pi mā’anɔ puonɔ Sha’afuonɔ mbhi monɔ njinɔninɔ mbɔ li’i nɔ kēi nu pugu pa kru nu shua shi mbɔ fo.”**

¹³ Jishɔ chhu ni nthishi ghɔ nɔ, **“Ghēi, nɔ ha’anɔ ɔ pinɔ nɛ, a nɔ ha’anɔ a shi ndɔgo li’i ve nɛ.”** Ghɔno muunɔ fà’a ghɔ kā’o nɔo ntogotogɔ wu’ɔ ndii ghɔ.

Jishɔ yigi ghɔno ntu nɔgwa

(Maaku 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Jishɔ ni nɔga nii nda Pita, njɛi mūunɔ nɔgwe vi nūanɔ kúonɔ nthɔ nɔgino shigao. ¹⁵ Jishɔ kāonɔ mbhɔ yi shigao ghɔ taonɔ mbinɔ yu, a lollo nchwīe maonɔ mfe ghɔ.

¹⁶ Fananɔ ni nɔga mbɔ, pi thɔ ni ntu pa nɔgwa ni minweinj mbinɔ pugu njɛi vi nɔ ghɔ, a fu’u pa jijwe pighɔ ni ta’a chrà, nɔo njigi ghɔno nɔguonɔ

ngwa ña pugu ni ngĩno nu ne. ¹⁷ Yei ni mbo no chwĩe nu nnu ña njəilí'í Minnwi mbo Ishaya ni nchhu ne lōgo lí'í:

“Ju ndutho yi ni ñkwe pa non kikié yia ndo nchwĩe pa ghĩno pia togo.”

Nchuon yōu nu njin Jisho
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Jisho ni nga njəi yú ngwa yəi yu, mfe gí ni ghan younjin pi ña pugu shā'a no njien ñkhĩ nduon.

¹⁹ Yichəi masha ngan ye'í gí Mushi tho nchhu gho ña, “Masha, ñshi njōu njin yo sheshe lí'í ña o shi ngəi ne.”

²⁰ Jisho chhu gho ña, “Pa mimbaanguo fā'o pa pùo pugu, pa mishi fā'o pa nda pugu, ndo *Muun Njonmishua lo nji'í mfā'o lí'í lēre tho yi.”

²¹ Yichəi ta'a *ngan younjin yi chhu gho ña, “Taatho, fūon mien ngəi ntwei taa a ñkaon.”

²² Jisho chhu gho ña, “Tho njōu njin a, mien ngwa ña pugu khu* ne twei khu ngwa pugu.”

Jisho chwĩe fin tithi
(Maaku 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Jisho ni nga nii mon kikuon, pa ghan younjin pi yōu njin yi. ²⁴ Nga njəi nu ne, mme fin gū mon ñkhĩ ti kikuon tā'a nu njie, ndo Jisho ka tho ndelle. ²⁵ Pugu ghəi ngū'u vi logo, nchhu nu ña, “Kwe vigi, ma Taatho, pia chho ne ñkukhu.”

* **8:22** 8:22 Njin nnu ña Jisho chhu ne po ña ngwa pe ña pugu lo naa mbin Minnwi ne.

26 A chhu ni pugu ṇa, “**Pəi chho mbogo pi kho, ghan pinj kike’i pei?**” Ndollo ki’ε mbiga fifrəi ghə pugu pa ṇkhǐ, mme juju gū mon ṇkhǐ.

27 Ngwa pighə ghrāo, nchhu nu ṇa, “Yei pə pi yəi ṇkwan ṇon nēiṇ ṇa ṇji’i nthε pi fifrəi pugu pa ṇkhǐ ya’o nchə yǐ?”

*Jishə fu’u miṇweṇ mbṇ paa ṇgwa
(Maaku 5:1-20; Luka 8:26-39)*

28 Jishə ni ṇga nshā’a ṇkhǐ ntaon krao ṇgei la’ataon Gadara, mbāon pugu pa paa ṇgwa ṇa miṇweṇ ni mbə mbṇ pugu, pugu taon nu mon fún mon ṇgù’ə, pugu ni nchigəi ti minthe pa’a ṇon lo ntogo ndaon ghə.

29 Ngā ṇjəi nu nε, pugu pa’o ṇgəu, nchhu nu ṇa, “Yo! Muun Minnwi, pia fā’o pi kho? Ɔ thə heṇ nə fε nu ṇgə’i ni pigi ki ndii lo naa ṇkā’o?”

30 Kwie ntou ṇkunyan ni nthə ṇji nu ni ṇgei li’i ghə yəi pugu. 31 Pa miṇweṇ pighə jē nthə ndigəi vi, nchhu nu ṇa, “A mbə ṇa Ɖ shi mfu’u vigi, Ɖ taon vigi pigi nii mbṇ kwie ṇkunyan pine.”

32 A chhu ni pugu ṇa, “**Ghəi!**” Pugu taon ki’ε nii mbṇ pa ṇkunyan pighə. Ngā ṇjəi nu nε, ṇguon kwie ṇkunyan ghə tei llo ṇkiṇ mbra ghə nshwi’i ṇgū mon ṇkhǐ ṇkhu.

33 Ghan kē’i ṇkunyan pighə tei, ṇga ṇgəi mon la’a, nshwei ṇguon pa nnu ṇa a ni ndōgo li’i nε, mī’εṇ mbə nnu ṇa a ni ndōgo li’i mbṇ paa ṇgwa pighə ṇa pugu ni mfā’o miṇweṇ nε. 34 Ngā ṇjəi nu nε, ṇguon ṇgwa mon la’ataon ghə taon nthə li’i para Jishə, ṇga ṇjəi vi, ndigəi vi ṇa a taon mon krao ṇgei la’a yugu ṇgəi.

9

Jisho chwīe non na ngei non yi khu po shi'i
(Maaku 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Jisho nii mon kikuon nshā'a ntaon mon ji la'ataon. ² Ngan njəi nu, pichəi ngwa tho ni yichəi nkwinini nkuon kúon. Jisho ni nga njəi fi'i pin yugu, nchhu ni nkwinini gho na, "Fā'o tininju'ó, ma muun a, pi li'ε pa phi po."

³ Nga njəi nu, pichəi pa ghan ye'i gí Mushi chhu ni non pugu na, "Non vei chrā chrà nchi'əshə nɔ ligi Minnwi!"

⁴ Jisho ni nji nnu na pugu ni mbi'i nu ne nchhu na, "Pəi tho mbi'i nnu piphi njù'ó pəi nthε khɔ?"

⁵ A yi'ε yei: Chhu nu na, 'Pi li'ε pa phi po,' ki chhu nu na, 'Lollo, nyien'?' ⁶ Ndo nɔ chwīe nu pəi ji na Muun Nonmishua fā'o ghrí nkuon shhe nɔ li'ε nu pa phi," a chhu ni nkwinini gho na, "Lollo, lɔgo kúon yo ngəi la'a."

⁷ A lollo ngəi la'a. ⁸ Yú ngwa pigho ni nga njəi nnu na a lɔgo li'i ne, mbogɔ gu nga'o Minnwi na a fe nkwan ghrí gho ni ngwamishua ne.

Jisho gē Matio
(Maaku 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Jisho ni nga ndollo fo, njəi non chəi, ligi yi po Matio, a chho mon ntāa kwe taashi, a chhu gho na, "Yōu njin a!" A yrei shhe njōu njin yi.

¹⁰ Nɔ ha'an Jisho ni nchho yei taprei ntho nji maon nda Matio ne, ntou pa ghan wēin taashi pugu pa ghan chwīe phi tho ntho nji maon pugu pa Jisho pugu pa ghan younjin pi. ¹¹ Pa ngwa Farashi ni nga njəi nnu yei, nchhu ni ghan

younjij pi ña, “A chwīe kħo masha vøi ji yaonj pugu pa għaŋ wēiŋ taashi pugu pa għaŋ phi?”

¹² A ni ŋga nja’o, nchhu ña, “**Ŋgwa pε ña pugu pɔ shi’i ne lo mfā’o chà ŋgaŋ fhǒ, a fā’o ŋgwa pε ña pugu ghǎno nu ne.** ¹³ Pøi ghēi ntā’a njiŋ nnu yei ña Ŋwa’anli Minnwi chhu ne ña, ‘Ntā’a nu ña ŋgwa nōonj kwoshini ki lo ŋgu’o mfe pi yaonj *fe’ingien.’ Nthe ña ñshini ndo ntho pi no gē nu ŋgwa ndindi, ñtho nthe pi għaŋ phi.*”

Pie nthe nnu jī ŋkhǐ

(Maaku 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Nne pa għaŋ younjij Jouŋ Ŋgaŋ Fe Ŋkhǐ tho ŋjæi Jisho mbie vi ña, “A chwīe kħo pigi pa ŋgwa Farashi jī ŋkhǐ, ndo pa’a pa għaŋ younjij pɔ lo nji?”

¹⁵ Jisho khwē ni pugu ña, “**Mimfe pa għaŋ gè li’i lán pɔ ni tu’utho ndii ña pugu pa mimbia ŋgaŋ lán ghɔ wu’o mbo ka’a ne? Ndo pa llé pigħo shi ntho ña pi shi mfu’u mimbia lán ghɔ shina pugu, nenne pugu shi nji ŋkhǐ.**

¹⁶ “**Mba’a ŋonj chri pa’o ŋkuonj ndunu ndhwí ni pra ndhwí fhi, nthe ña pra ndhwí fhi ghɔ shi ŋga ŋinein, a ka mī’εŋ mā’anj pi mme mbo ŋkuonj ndhwí ghɔ.**

¹⁷ “**Ŋgwa shi’a ni’inj là’o fhi monj ndunu mikei ŋgrào, pi ni’inj, là’o fhi ghɔ fā’o ntūgu mikei ŋgrào ghɔ ŋkwrī shhe, ŋgrào ghɔ piri. Ndo pi ghà ni’inj là’o fhi monj mikei ŋgrào fhi, nenne ŋguonj yi ghao pɔ shi’i.”**

* **9:13** 9:13 Pa għaŋ Farashi ni ndii pa ŋgwa nduonj no pa għaŋ phi ndo ha’anj pūgu mienj ki lo ŋgwēiŋ nù’oŋ pa Juu titini.

*Jisho ywiŋ muuŋ miŋgwe ŋa a khu,
mbini njigi ghĩno yichəi miŋgwe
(Maaku 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Nɔ ha'an Jisho ni ŋgu'ɔ ntho nchhu nnu pei ni pugu ne, a gha njəi nu, yichəi nthishi pa Juu nii ŋkwi kwere yi shhi yu, nchhu nu ŋa, "Muuŋ a yi miŋgwe khu wu'ɔ ndwe yei. Tho nu'ɔŋ mbho yɔ mbiŋ yu nne ŋa a ywiŋ."

¹⁹ Jisho lollo njou njiŋ yi pugu pa ghan younjin pi. ²⁰ Nga njəi nu, yichəi miŋgwe ŋa a ni ŋkwo yəi ndii yi ki a lo ntithi nɔ paanchro ŋga'o tho njiŋ yu, ŋkaon po ndhwí yi. ²¹ Nthe ŋa a ni nchhu ni non yi ŋa, "Mi ŋgu'ɔ ŋkaon pi po ndhwí yi, ghĩno a togo."

²² Ndo Jisho gha ŋkara njəi vi, nchhu ŋa, "Fā'o tininju'ɔ, ma muuŋ a, piŋ yɔ chwie ghĩno yɔ togo." Wu'ɔ ndii gho, pi ni nchwie ghĩno miŋgwe gho togo.

²³ Jisho ni ŋga ŋgəi nda nthishi gho, njəi pa ghan tua ndua pugu pa yú ŋgwa pugu yɔno nu mon fiŋtho. ²⁴ A chhu ni pugu ŋa, "Ngunon vəi taon! Muuŋ miŋgwe yei lo ŋkukhu, a chho ndelle." Pugu gwē vi. ²⁵ Ndo pi ni ŋga mfu'u ŋgunon yú ŋgwa pigho mfe mbhi, a nii nda ŋgwəiŋ muuŋ miŋgwe gho nɔ mbho yi, a lollo. ²⁶ Shaanga nnu yei nyien mon ŋgunon krao la'ataon gho.

Jisho chu'ɔ ligi paa pa nchriligi

²⁷ Nɔ ha'an Jisho ni ndho fo ŋgəi nu ne, paa pa nchriligi you njiŋ yi, mba'o ŋgou, nchhu nu ŋa, "Muuŋ Devi, fā'o kwoshini mbiŋ pigi."

28 Jisho ni nga nii nda, paa pa nchriligi pigho tho njæi vi, a pie vugu ja, “Pæi pin ja a nthæ ñchu’o ligi yæi?”

Pugu chhu gho ja, “Oon, ma Taatho.”

29 Nnæ Jisho kãon ligi yugu, nchhu nu ja, “A pɔ ni pæi ñkwan nɔ ha’an pin yæi pɔ nɛ.” 30 Ligi yugu chu’o. Jisho shūu ténə yugu, nchhu nu ja, “Ki’i pæi chwīe non ji nnu yei.” 31 Ndo pugu taon ngəi nchii pa nnu ja Jisho chwīe nɛ mon nguon krao la’ataon gho ghao.

Jisho chwīe fhincho chrà

32 Nɔ ha’an pugu ni ngəi nu nɛ, nga njæi nu nɛ, pi tho nu ni non chæi ja minwɛin ni mbo mbin yu, a pɔ fhincho, njæi vi ni ju. 33 Nɔ ha’an pi ni mfu’u minwɛin gho nɛ, fhincho gho chrā. Yú ngwa pigho ghrāo, nchhu nu ja, “Pi lo naa ma njæi ñkwan nnu yei mon Ishrae!”

34 Ndo pa ngwa Farashi chhu ja, “A fu’u minwɛin pi ni ghrí nthishi pa minwɛin.”

Maon kwōo yien, ghan fà’a kigæi

35 Jisho nyien mon nguon pa memme la’ataon pugu pa puon mi la’ataon, nje’i ngwa mon pa nda luon Minnwi, ntho nchii pwa pisha’akho mbo yi Sha’afuon, ntho njigi nguon ñkwan ghino pugu pa chæichæi. 36 A ni nga njæi yú ngwa pigho, mfā’o kwoshini mbin pugu, nthæ ja pugu ni mbo mon ngəi ndo mbou ghrí nɔ ghère nu non pugu nɔ pa minjii ki ñkē’i yi. 37 Nnæ a chhu ni pa ghan younjin pi ja, “Maon kwōo yien ndo ghan kwōo pi kigæi, 38 nthæ yie gho, pæi luon ni

ta'anju'ɔ mbhɔ Taathɔ ɲa a fā'o maon pighɔ nɛ,
a taon pa ghan fā'a pugu ghɛi ɲkwɔo maon pi."

10

Paanchrɔ pa ghan ntaon Jishɔ

(Maaku 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Jishɔ mɛiɲ paanchrɔ ghan younjin pi, mɛ
ghrɪ ni pugu ɲa pugu fu'u pa jiwɛ piphi nɔ ghɔ,
ndɔ njigi ɲguon ɲkwan ghɛiɔ pugu pa chɛichɛi.

² Yei ligi paanchrɔ ghan ntaon pi pighɔ: fūon
yi, Shemu, ɲa pi ni mɛiɲ vi ni Pita nɛ, ni Andru
ndiɲ vi, ni Jeiɲ muon Shebedi, ni Jouɲ ndiɲ
vi, ³ Fili pugu Batolomiu, Toma ni Matio mbo
ɲgwɛiɲ taashi, ni Jeiɲ muon Afiohi, ni Tadio,
⁴ ni Shemu mbo kwini la'a, ni Judashi Ishikario
ɲa a ni mfini vi nɛ.

Jishɔ taon paanchrɔ ghan younjin pi

(Maaku 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Jishɔ ni ntaon paanchrɔ pei, ni ntigi yei, "Ki'i
pɛi ghɛi la'a ɲgwa taon nduon ki mon sheshe
la'a pa ɲgwa Shamaria. ⁶ Pɛi ka ghɛi pi wu'ɔ
mon mbaanda Ishrae, ɲa pugu pɔ nɔ minji ɲa
a kwo phe nɛ. ⁷ Nɔ ha'an pɛi ghɛi nu nɛ, pɛi
chii nu ɲa, 'Sha'afuon Po kwo para!' ⁸ Pɛi yigi
ghɛiɔ ɲgwa, njwiɲ ɲgwa ɲa pugu khu nɛ, njigi
ghɛiɔ ghan ghinɔmbaluɲ, mfu'u pa miɲwɛiɲ
mbiɲ ɲgwa. Pɛi ni ɲkwe ghrɪ chwɛ nu nnu pei
mbhɔ mu pi ki lɔ mbe, nthɛ yie ghɔ, pɛi chwɛ
pa nnu pei mbiɲ ɲgwa pi ki pugu lɔ mbe.

⁹ "Ki'i pɛi lɔgɔ sheshe laonɔgo, ki mbiɲ nti'ɔ ki
yi kike'i mon piɛɲ mbiɲ yɛi, ¹⁰ Ki'i pɛi lɔgɔ piɛɲ

kra, ki kwri ndhwí, ki tra, ki mbïe, nthε nja a pie nja njanj fā'a fā'o maonj jì pi.

¹¹ “Sheshe mme la'ataonj ki muunj la'ataonj nja pëi nii fō nε, pëi lli nonj nja a kā'o ndo njkhwā nō tuo nu vëi nε, nda'a pëi pugu ti shi nu'unj ngōi.

¹² Nō ha'anj pëi nii monj nda ghō nε, pëi chrā ni pugu nja, 'Ghìghri pō mbinj pëi.' ¹³ Ti ghanj nda pighō njkā'o, ghìghri yëi kina nda ghō, ti pugu mienj ki kā'o ghìghri yëi pīni mbinj pëi. ¹⁴ Ti sheshe nda mienj ki lō mbinj vëi, ki mbinj chrà yëi, pëi krū kwò mēi ndii nja pëi taonj nu nda ghō ki la'ataonj ghō nε.

¹⁵ Shishini, nshwei vëi nja a shi ndε nji'ε ni la'ataonj Shodonj pugu Gomora monj llembhi shá'a nchaa yie la'ataonj nja pugu lāa vëi nε!

Ngə'i shi ntho

(Maaku 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ “Pëi lli njëi, ntaonj vëi nō pa minjii shina pa minjanjenj. Nne pëi chhō ni lina mēi nō pa mitwε'i ndo njū nō pa mintu'olibunj. ¹⁷ Pëi chhō ndina pichëi ngwa nthε nja pugu shi ngwëinj vëi ncha'a mfe monj pa ndasha'a, pi wie vëi monj pa nda luonj Minnwi yugu. ¹⁸ Pi shi ngwëinj vëi ngōi nō shhi ghanj sha'a ngwa pugu pa fūonj nthε a, pëi pō pa minkwentie shhi pugu, pugu pa ngwa taonj nduonj.

¹⁹ Ndiï nja pi wëinj vëi ncha'a mfe nja pi sha'a vëi nε, ki'i njù'o yëi ghana vëi ni njkwanj ha'anj pëi shi nchrā nε pugu pa nnu nja pëi shi nchhu nε. Nthε nja pi shi mfe yaonj nja pëi shi nchu nε ndii ghō. ²⁰ Nthε nja a lō nchrā pëi, a chrā Jijwε Tāa vëi mbinj pëi.

21 “Nɔŋ shi ncha’a ndiŋ vi mfe ŋa pi jwi, Tãa fe muuŋ vi ŋa pi jwi, pa puoŋ kara mbara pa tãa, pugu pa ma ni nchhò, nchwīe pi jwi vugu.

22 Nguoŋ ŋgwa shi mbīna v̄ei nthe a, ndo ŋoŋ ŋa a shi ntii shii ti ŋḡei ndugwi ne shi ndūgu.

23 Ndiŋ ŋa pi fe ŋḡe’i ni p̄ei moŋ ta’a la’ataoŋ ne, p̄ei tei ŋḡei moŋ yich̄ei la’ataoŋ. Nthe ŋa shishini n̄shwei v̄ei, mba’a p̄ei yi’i mī’ēŋ f̄a’a ȳei moŋ ŋguoŋ la’ataoŋ moŋ Ishrae ki Muuŋ Nɔŋmishua lo ntho.

24 “Mba’a ŋgaŋ younjij ŋoŋ chaa masha vi, ndo pa’a muuŋ f̄a’a lo ncha a ju ncha a masha vi.

25 A k̄a’o ni ŋgaŋ younjij ŋoŋ nɔ pɔ nu nɔ masha vi, muuŋ f̄a’a pɔ nɔ masha vi. Ti pi m̄eiŋ masha nda ni Bejebu*kaŋ pi shi ŋka m̄eiŋ pa ŋgwa nda ghɔ pi ni ligi ŋa a piŋi ncha a yie ne.

*Nɔŋ ŋa a pie ŋa ɔ pɔgɔ vi ne
(Luka 12:2-7)*

26 “Nne ki’i mf̄a’o pɔgɔ gu nthe vugu, nthe ŋa yich̄ei yaŋ lo nji’i mbɔ fo ŋa pi p̄uoŋ ŋa mba’a Minnwi mienj ki n̄oŋ p̄aa. Pa’a yich̄ei nnu l̄eiŋ lo mbɔ ŋa mba’a pi yi’i mienj ki ji. 27 Nnu ŋa n̄chhu ni p̄ei moŋ njij ne, p̄ei chhu nthe minaŋ, yaŋ ŋa p̄ei ya’o pi ch̄uuŋ ne, p̄ei thi ŋkuoŋ pa th̄onda nchii.

28 “Ndo ki’i p̄ei pɔgɔ ŋgwa pe ŋa mimfe pugu wu’o njwi pi freinoŋ ȳei, ndo pa’a ndo mf̄a’o ghr̄i nɔ jwi nu nch̄ei ȳei ne. P̄ei ka pɔgɔ pi Minnwi ŋa minthe a p̄iri freinoŋ pugu pa nch̄ei ȳei moŋ m̄oŋoŋ ŋḡu’o lieŋ shhe. 29 Pi shi’a fini paa

* **10:25** 10:25 Bejebu pɔ pi taathɔ pa minjweij.

puonj milunu pi wu'ɔ ni ta'a muunj mi mbinj? Ndo mba'a ta'a nonj vugu gū shhe ki a lo mbinj Tāa. ³⁰ Nji'i nthe pi nguonj ngiitho yo yi shia ghao. ³¹ Nthe yie gho, ki'i mfā'o pɔgɔ gu, nthe na ɔ gha'o mbho Minnwi nchaa ntou milunu.

*Ki'i mfā'o lritho nthe Krishto
(Luka 12:8-9)*

³² "Nne sheshenonj na a chhu shhi ngwamishua na a nyanj ne, mummu nkaa mu shi nchhu shhi Tāa a po na a nyanj. ³³ Ndo sheshenonj na a lāa a shhi ngwamishua, mummu shi ndāa vi shhi Tāa a na a chho po ne.

*Ndo ntho pi ni ta'anggi, ntho pi ni kafa
(Luka 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ "Ki'i nji'i mbī'i na ntho pi no fe nu ta'anggi nkuonj shhe. Ndo ntho pi no fe ni ta'anggi, ntho pi ni kafa.

³⁵ 'Ntho pi no chwīe nu muunj mimbia kara nkūnu yi ni tāa vi,
muunj mingwe pā'a nkūnu yi ni mūunj vi,
muunj mingwe pā'a nkūnu yi ni manjaonj vi.

³⁶ Mbina nonj shi ngu'ɔ mbo pi pa ndāa pi.'

³⁷ "Sheshenonj na a khwā tāa vi ki mūunj vi nchaa a ne lo nji'i nkā'o nganj younjij a. Ndo sheshenonj na a khwā muunj vi yi mimbia ki vi mingwe nchaa a ne lo nji'i nkā'o nganj younjij a.

³⁸ Sheshenonj na a lo nji'i ntiēn wā'a yi njōu njij a ne lo nji'i nkā'o nganj younjij a. ³⁹ Sheshenonj na a yəi chombhi yi ne shi mbhe chombhi yi gho, ndo sheshenonj na a phe chombhi yi nthe a ne shi njəi chombhi yi gho.

Pa kìnɛiŋ
(*Maaku 9:41*)

⁴⁰ “Sheshenon ɲa a piŋ gho ɲa ɔ tho a pwa ne piŋ pi mmu. Sheshenon ɲa a piŋ a ne piŋ pi non ɲa a taon a ne. ⁴¹ Sheshenon ɲa a piŋ njəli’i Minnwi nthe ɲa a njəli’i Minnwi ne shi mfā’o ɲkwan kìnɛiŋ njəli’i Minnwi, wu’o nenne sheshenon ɲa a piŋ non ndindi nthe ɲa a non ndindi ne shi mfā’o ɲkwan kìnɛiŋ non ndindi. ⁴² Sheshenon ɲa a fe ndua ɲkhǎ ghighri ni ta’a muon mi ngan younjin a yei nthe ɲa a ngan younjin a ne, shishini nshwei vɛi, mba’a a yi’i nshien kìnɛiŋ yi.”

11

Ghan ntaon llo mbho Joun Ngan Fe Nkhǎ
(*Luka 7:18-35*)

¹ Jisho ni ɲga ɲkwo mī’ɛn tigi nu paanchro ghan younjin pi, ndollo fo ɲgɛi ntho ntigi nu ndo nchii nu mon pa la’a pugu.

² Ndwe Joun ni ɲga nchho mon chɛin nja’o fà’a Ju ɲa Minnwi Chu’o Ntaon no Nkwe ne, ntaon pa ghan younjin pi ni Jisho ³ ɲa pugu ghɛi mbie vi ɲa, “A gò mbo non ve ɲa a ni mbo ɲa a shi ntho ne, ki pigi ywere non nduon?”

⁴ Jisho khwɛ ni pa ghan ntaon Joun ɲa, “Pɛi pini shwei Joun ni yaon ɲa pɛi ya’o ndo njɛi ne, ⁵ pa nchriligi yɛi li’i, pa ɲkwini nyien, ghan ghinombalun po shi’i, pa fhitəne ya’o li’i, pi pi’i pa ɲgwa khu mon gu, pi chii ɲkini pwa pisha’akhɔ ni ghan pou. ⁶ Mbɔro po ni ɲgwa

pe ɲa pugu lo ɲi'i mfā'o ki'ingini mon pin yugu nthe a ne."

⁷ No ha'an ghan younjin Joun ni ndollo ɲeɪ ne, Jisho jē ntho nchrā nu ni yú ɲgwa pigho nthe Joun, "Pɛi ni ɲeɪ mon ɲkūnu njó ɲeɪ pi kho fo? Trũ ɲa fifrɛi chī'i nu? Nga! ⁸ Pɛi ni ɲeɪ ki'ɛ ɲeɪ pi kho fo? Non ɲa a ni mā'an mbwa ndhwí? Nga! Lii ɲeɪ, ɲgwa ɲa pugu ghà mā'an mbwambwa ndhwí ne ghà mbo pi mon ntu'ɔ pa fùon. ⁹ Ti pɛi ni ɲeɪ nu ki'ɛ ɲeɪ pi kho fo? Njɛli'i Minnwi? Oon, ñshwei vɛi, non ɲa a chaa njɛli'i Minnwi ne. ¹⁰ Nthe ɲa Joun non ɲa chrà Minnwi chrā no ligi yi ɲa,

'Lii ɲeɪ, ñshi ntaon ɲgan ntaon a,
a ghɛi shhi pɛi mbiri ndaon ni pɛi.'

¹¹ "Shishini, ñshwei vɛi, shina ɲguon ɲgwa ɲa pinɲe kwo ma mbhi ne, yichɛi ta'a yi lo mbo ɲa a gha'o nchaa Joun Ngan Fe Nkhí, ndo non ɲa a kigɛi nchaa ɲguon ɲgwa mon Sha'afuon Po ne, gha'o nchaa Joun. ¹² Llo ndii Joun Ngan Fe Nkhí ti ntho nchɛin ndwe, Sha'afuon Po kwo yɛi ɲeɪ'i mbho kikri, ghan kikri kwe ni ghrí.* ¹³ Nguon pa njɛli'i Minnwi pugu pa gí ni ntho nchrā nthe pi Sha'afuon Po ti ntho nchɛin tho Joun, ¹⁴ ti ò ɲkhwā no pin nu ɲkìni yugu, kan Joun ndutho yi Elaija ɲa a ni mfā'o no tho nu ne. ¹⁵ Sheshenon ɲa a fā'o ténə ne, â ya'o!

¹⁶ "Mimfe mà'an fi'i ɲgwreionon yei pi ni kho? A pɔ no pa mikɛ'i ɲa pugu chho mon li'i tan, ntho mɛin pakwo michwe pugu ɲa,

* **11:12** 11:12 Yichɛi njin yi pɔ ɲa Sha'afuon Minnwi tho ɲeɪ ni shhi ni ghrí.

- 17 'Pigi mā'anj ṅkhĩ pwanju'ó ni pèi ndó pa'a pèi lo mbini,
 pigi yrāo ṅkhĩ gu ndó pa'a pèi lo ṅkēi.'
- 18 Jouṅ ni nthó pa'a ndó nji maonj ki nnu yaonj pugu chhu ṅa, 'A fā'o miṅweinj mbinj yu.'
- 19 Muunj Ṇonmishua nthó nji maonj ndó nnu nu pugu chhu ṅa, 'Lii njèi, a njru mme yaonj, ndó mbó mbaa là'o, mbini mbó shúonj ghanj wēinj taashi pugu pa ghanj phi.' Ndó shiethó nōonj nonj yi ṅa a kā'o pi ni ṅkwanj ntíenj ṅa a yunj ne."

*Ngə'i ni la'ataonj ṅa pugu lo mbā'a ṅkūnu yugu ni phi ne
 (Luka 10:13-15)*

- 20 Jishó jē nchhó mbīga ṅgwa pa la'ataonj pè ṅa a ni njiēn nchwīe pa nnu ghraoghrao fó ne, nthé ṅa pugu shini ndó mbā'a ṅkūnu yugu ni phi.
- 21 "Ngə'i pó ni pèi, ma ṅgwa Korashinj! Ngə'i pó ni pèi, ma ṅgwa Beshaida! Nthé ṅa pa nnu ghraoghrao pei ṅa a lōgó lí'i heinj ne kanj ni mbó pi Taire pugu Shidonj, pugu kanj ni ṅkwo mā'anj ndhwí ywei gu nchhó monj phu nó nōonj nu ṅa pugu pā'a ṅkūnu yugu ni phi. 22 Ndó ñshwei vèi, a shi ndé nji'è ni ṅgwa Taire pugu Shidonj monj llembhi shá'a nchaa vèi. 23 Ndó ni pèi, ma ṅgwa Kapanunj, pèi pī'i ṅa Minnwi shi ndōgó vèi ṅku'ó nó pó? Ngá! A shi nshwi'i vèi monj lí'i ṅgwa khu. Pa nnu ghraoghrao pei ṅa ñchwīe nu shhi pèi ne kanj ni ndōgó lí'i pi Shodonj, pugu kanj ni ṅkwri nne ṅgu'ó mbó shi'a. 24 Ndó ñshwei vèi, a shi ndé nji'è ni ṅgwa la'ataonj Shodonj monj llembhi shá'a nchaa vèi."

Thɔ njɛi a, m̄fɛ fɛrɛ non ɛ
(Luka 10:21-22)

²⁵ Mon ndii ghɔ Jishɔ chhu ɲa, “T̄aa, a gò mbo Taathɔ po pugu pa ɲkuon shhɛ. Nt̄oo ghɔ nthɛ ɲa yaon ɲa ɔ l̄oin ni ghan shiethɔ pugu pa ghan lina nɛ, ɔ n̄oon ni pa puon fhu. ²⁶ Oon, ma T̄aa, yei ɲkwan ha’an ɔ ni ɲkhwā ɲa a l̄ogɔ li’i nɛ.

²⁷ “T̄aa a kwo cha’a ɲguon yaon m̄fɛ mbhɔ mu, yichɛi ɲon lo nji ɲon ɲa Muun yie ghɔ nɛ ɲkien T̄aa, ndɔ pa’a yichɛi ɲon lo nji ɲon ɲa T̄aa yie ghɔ nɛ ɲkien Muun pugu pa sheshɛnon ɲa muun chu’ɔ nɔ n̄oon nu T̄aa ghɔ nɛ.

²⁸ “P̄ɛi thɔ njɛi a, ɲguon v̄ɛi ɲa p̄ɛi wie non p̄ɛi ndɔ ntiɛn l̄ri nɛ, m̄fɛ fɛrɛ non ni p̄ɛi. ²⁹ Tien shhò a mb̄ɛ’i ghɔ, n̄jɛ’i mbhɔ mu nthɛ ɲa mi ɲon mbɔmbɔrɔ ndɔ mbo ɲon juju llo mon njù’ɔ mu, nɛ, kan ɲshi m̄fɛ fɛrɛ ni nch̄ɛi yo. ³⁰ Nthɛ ɲa shhò a yī’ɛ, l̄ri a pɔ yi yī’ɛ yī’ɛ ɲkaa yu.”

12

Pa piɛ nthɛ nnu Llé Ji
(Maaku 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Mon ndii ghɔ Jishɔ nyien nu *Llé Ji pa Juu mon nyien shié gɛ. N̄ji yia ghan younjin pi, pugu ka shié gɛ ɲkru nu. ² Pa ɲgwa Farashi ni ɲga njɛi, nchhu ghɔ ɲa, “Lii njɛi, pa ghan younjin pɔ thɔ nchwīe nnu ɲa gí lo mbin ɲa pi chwīe Llé Ji nɛ.”

³ A chhu ni pugu ɲa, “P̄ɛi lo naa m̄ɛin nnu ɲa Devi ni nchwīe ndii ɲa n̄ji ni njia vugu pa ɲgwa pi nɛ? ⁴ ɲkwan nɔ ha’an a ni nii Nda Minnwi pugu pa ɲgwa pi, ndōgɔ brei ɲa pi ni m̄fɛ ni

Minnwi ne nkru, mbo nnu na gi shini ndo mbin na a kru, ki na ngwa na pugu pugu ni mbo ne kru, nkien pa ghan fe'ingien Minnwi. ⁵ Ki p̄ai lo m̄ein mon nwa'anli gi nkwan no ha'an ghan fe'ingien mon Nda Minnwi ghà mbə'i Llé Ji* ndo pa'a gi lo ngw̄ein vugu? ⁶ Nshwei v̄ei, yaon na a chaa Nda Minnwi ne p̄o h̄ens̄in. ⁷ P̄ai kan nji njin nnu yei na, 'Ntā'a nu na ngwa n̄on kwoshini ki lo ngu'ɔ mfe pi yaon fe'ingien,' p̄ai shi kan ndo ngw̄ein non na mbho yi yi woo ne no ngusha'a. ⁸ Nthe na Muon Nonmishua Taatho Llé Ji pa Juu."

*Jisho ywin mbho nkwiní Llé Ji pa Juu
(Maaku 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ Jisho lallo fo nḡei nii mon nda luon Minnwi yugu. ¹⁰ Non ch̄ei ni mbo fo mbo nkwiní mbho. Pugu pie Jisho na, "Gí pin na pi ȳigi gh̄ino non Llé Ji?" nne no w̄ein nu mi.

¹¹ A chhu ni pugu na, "A ḡɔ shina p̄ai na ä mf̄a'ɔ minjīi a gū mon tien l̄lé ji, pa'a a lo nḡei ngw̄ein vi nk̄er̄e mfu'u? ¹² Nonmishua gha'o nchaa minjīi ki'ɛ pi fi'i yi nei? Nenne gi pin na pi chw̄ie shi'i l̄lé Ji."

¹³ Nne a chhu ni nkwiní mbho gho na, "Shw̄ii mbho yo." Non gho shw̄ii mbho yi, a ki'i ndo mbo pi shi'i no yich̄ei ta'a ngei mbho yi. ¹⁴ Ndo pa ngwa Farashi taon mbhi nḡei nyian ntán nthe Jisho, nkwan ha'an pugu shi njwi vi ne.

Jisho p̄o pi muon f̄a'a Minnwi na a chu'ɔ

* **12:5** 12:5 Pi chhu na pugu ghà mbə'i Llé Ji pa Juu nthe na fe'ingien na pugu ghà mf̄e'i ne f̄a'a na pugu f̄a'a nu.

- 15 Jisho ni nga nji ntán yei, nshūu mbini njin llo fo. Ntou ngwa younjin yi, a yīgi ghño yugu ghao,
 16 ndo fe gí ni pugu na ki'i pugu chwīe pichai ngwa ji vi. 17 Yei ni mbo no chwīe nu nnu na Ishaya, mbo njəli'i Minnwi, ni nchhu ne lōgo li'i:
 18 "Līi njəi, muun fà'a a yei na nchū'ó,
 mbo muun ye na ñkhwā ne, nḡfā'ó pwanju'ó
 mbin yu.
 Nshi nū'ón Jijwe a mbin yu,
 a shi nchii ndindi† ni ngwa pa taon nduon.
 19 Mba'a a yi'i mfē'i fē'i ki mba'ó ngòu tho ngwa,
 mba'a non yi'i nja'ó nggì yi mon pa
 ta'andaon.
 20 Mba'a a yi'i mbə'i kà'a na a kwo fā'ó ləin ne,
 ki mbigei truka na a nkii nu ne ti a shi nu'un
 nchwīe ndindi gha'a li'‡.
 21 Ngwa pa la'ataon nduon shi mfā'ó kwà'a pi
 mbin yu."

Jisho pugu Bejebu

(Maaku 3:20-30; Luka 11:14-23)

- 22 Nenne ngwa pichai ghēi njəi Jisho ni non chəi na minwein ni mbo mbin yu, pa'a a lo ntho njəi li'i, mbini mbo fhincho. Jisho chwīe a po shi'i, nne mfā'ó nji no chrā nu ndo mbini njəi li'i. 23 Yú ngwa pigho ni ngrāo ntho nchhu nu na, "Non vei nthe a po muun Devi?"

† 12:18 12:18 Njin yei po na ndii na ju, Minnwi, shi nkwe ngwa pi ne kwo chəin. ‡ 12:20 12:20 Njin ghrà yei po na Ju na pi chu'ó ntaon ne shi mfā'ó pwapun ni ngwa na yugu lo mbo ne pugu pa ngwa na pugu lo mfā'ó ghrí ne ti a shi nu'un nchwīe ndindi gha'a li'i.

24 Ndo pa ηgwa Farashi ni ηga nja'ο nnu yei, nchhu ηa, “Njon vei wu'ο mfu'u minjwein pi ni ghrí Bejebu mbo nthishi pa minjwein.”

25 Jisho ni nji nnu ηa pugu ni mbi'i nu ne, nne nchhu ηa, “Sheshe la'ataon ηa ηgwa chho mā'an non pugu ni nchho fo ne shi ngu'ο ηgū, ndo mba'a sheshe la'a ki nda ηa a po pi ni minduonduon yi'i ntithi. 26 Ti Shata mfu'u Shata, kan a thi pi mon minduonduon ni non yi, sha'afuon yi lara pi nein? 27 Ti ä mbo ηa mfu'u minjwein pi ni ghrí Bejebu, kan pa ghan younjn pæi ghà, mfu'u yugu ki'ε pi ni ghrí gō? Nthe yie ghō, pugu shi mbo pa ηgwa ha'an pugu shi nsha'a væi ne. 28 Ndo ä mbo ηa mfu'u pa minjwein pi ni Jijwe Minnwi, kan Sha'afuon Minnwi tho shina pæi.

29 “Ki minthe non kie nein nii nda ηgan ghrí ntien maon pi ηgæi no ghō ki lo mfūon ηkrao ηgan ghrí ghō. A wu'ο kæ'i ghō, ηa minthe a tien maon pi ntaon no nda yu. 30 Sheshenon ηa a lo mbo ηgei mu ne mbina a, non ηa pigi yu lo ηkiri nu ka'a ne tho nshaanshaan.

31 “Nthe yie ghō, nshwei væi, pi shi ndi'ε sheshe phi pugu pa chrà nchi'æsho ηa ηgwa chrā ne, ndo ti sheshenon ηa a shi nchrā chrà nchi'æsho no ligi Jijwe Minnwi ne, mba'a pi li'ε phi yi. 32 Sheshenon ηa a shi nchrā nnu piphi nthe Muon Nonmishua ne pi shi ndi'ε phi yi, ndo sheshenon ηa a chrā phi nthe Jijwe Minnwi ne, mba'a pi li'ε phi yi mon yei mbhi ndwe ki mon ye ηa a tho nu ne.

*Pi ghà nji thi pi ηkuonj ntienj yi
(Luka 6:43-45)*

³³ “Chwīe thi pwa kanj ntienj yi shi mbwa, ndāa nne ɔ chwīe a pɔ yi piphi, ntienj yi pɔ yi piphi, nthe ηa pi ghà nji thi pi ηkuonj ntienj yi. ³⁴ Mbhe mitwe’i pei! Pəi nthe pəi kie pi neiη nchrā nnu shi’i ηa pəi pɔ pi ηgwa piphi ne. Nthe ηa nchò ghà nchrā pi yaonj ηa a pigəi llo monj njù’o ne. ³⁵ Nɔn shi’i ghà ntho ni maonj shi’i llo monj pienj maonj shi’i pi, ηonj mbimbhi tho ni maonj piphi llo monj pienj maonj pi pi piphi. ³⁶ Nshwei vəi, monj llembhi shá’a, ηgwa shi mfi’i sheshe muonj mi chrà ki tou ηa a taonj nchò pugu ne. ³⁷ Pi shi ndōgɔ chrà yɔ nsha’a ghɔ nɔ ghɔ, nɔ nōonj nu ηa ɔ tɔgɔ shá’a ki ηa ɔ gū shá’a.”

*Jishɔ pīga ηgwa ha’anj pugu tā’a li ne
(Maaku 8:11-12; Luka 11:29-32)*

³⁸ Nne pichəi pa ghanj ye’i gí Mushi pugu pa ηgwa Farashi chhu ni Jishɔ ηa, “Masha, pigi tā’a nu ηa ɔ nōonj li pigi yəi.”

³⁹ A khwē ni pugu ηa, “Nḡwreinjɔn piphi pugu pa ηḡwreinjɔn ηa a lo ηkina pugu Minnwi ghà ntā’a pi li, ndo mba’a pi nōonj kanj ta’a li ghɔ ηkienj yi njəli’i Minnwi mbo Jona. ⁴⁰ Nthe ηa wu’o nɔ ha’anj Jona ni mbo puη mme shhu nɔ trei naonchi ni trei tu’u ne, a wu’o nɔ ha’anj Muonj Nɔnmishua shi mbo monj njù’o shhe nɔ trei naonchi ni trei tu’u ne. ⁴¹ Monj llembhi shá’a, ηgwa Nineve shi ma ntithi pugu pa ηḡwreingwa yei ηḡwēinj vugu nɔ pa ηgusha’a, nthe ηa pugu ni mbā’a ηkūnu yugu ni phi ndii ηa Jona ni nchu chrà Minnwi ni pugu ne, ndo ti lii njəi,

yaon̄ ña a chaa Jona ne pɔ hein̄. ⁴² Mon̄ llem̄bhi shá'a, Ngwafuon̄ llo m̄biɛn̄ shi ma ntithi pugu pa ngwrēin̄on̄ yei ngwēin̄ vugu nɔ pa ngusha'a nth̄e ña a ki nyien̄ ñk̄ien̄ ntaan̄ ndaon̄ llo la'ataon̄ yu nth̄o ñjw̄ere nt̄igi shieth̄o mbh̄o Fùon̄ Sholomu, ndo l̄ii ñj̄ei, yaon̄ ña a chaa Sholomu ne pɔ hein̄.

Jijwe p̄ip̄hi p̄ini ñkw̄ei
(Luka 11:24-26)

⁴³ "Nd̄ii ña jijwe m̄in̄w̄ein̄ taon̄ m̄bin̄ ñon̄ ne, a nyien̄ mon̄ pa li'i yó nth̄o nt̄ā'a li'i fere non̄ yi, ndo pa'a ndo ñj̄ei sheshe yi. ⁴⁴ Nne nchhu ña, 'Nshi m̄bin̄i nda mu li'i ña mi ni ndh̄o ne.' A ghà m̄bin̄i, ñj̄ei mon̄ nda a pɔ yi yo ki yaon̄ lo m̄bo fɔ, pi kwo ȳigi ndo nchw̄ie a k̄ā'o. ⁴⁵ Nenne, a p̄ini ki'ε ndōgo khwach̄ei pich̄ei jijwe ha'an̄ pugu p̄igi nchaa vi ne pugu pugu th̄o nii nda'a nu fɔ, ch̄omb̄hi ñon̄ gh̄o p̄ini m̄biḡi nchaa nɔ ha'an̄ a ni fūon̄ m̄bo ne. A nɔ ha'an̄ a shi m̄bo ni ngwrēin̄on̄ p̄ip̄hi yei ne."

Pa m̄ũun̄ Jish̄o pugu pa l̄in̄ pi pi p̄imb̄ia
(Maaku 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Nɔ ha'an̄ Jish̄o ni ñgu'ɔ nth̄o nchr̄ā nu ni ñgwa pigh̄o ne, ñga ñj̄ei nu m̄ũun̄ vi pugu pa l̄in̄ pi pi p̄imb̄ia thi mb̄hi nth̄o nt̄ā'a nu nchr̄ā pugu pugu. ⁴⁷ Nenne, pich̄ei pa ñgwa ña pugu ni nthi fɔ ne chhu gh̄o ña, "L̄ii ñj̄ei, m̄ũun̄ gh̄o pugu pa l̄in̄ pɔ pi p̄imb̄ia pɔ ne mb̄hi nt̄ā'a nu ña p̄ei pugu chr̄ā." §

§ 12:47 12:47 Pich̄ei pa Ñwa'an̄li Minnwi mon̄ chr̄ā Gri lo ñji'i mf̄ā'o ghr̄a yei.

48 Ndo Jisho khwē ni ñoñ ghō ña a ni nchhu ghō ne ña, “Mũun a pō pi gǔ, pa lĩn pan pō pa gǔ?” 49 Mfē mbhō yi nshwē pa ghan younjin pi nchhu ña, “Lĩi nj̄i, mũun a pugu pa lĩn pan pō neiñ! 50 Nthe ña sheshenon ña a chwīe nnu ña Tāa a po tā’a nu ne, ndiñ a yi mimbia pugu yi mingwe ni mũun a.”

13

*Lu’o chrà nthe ñoñ ña a ghēi li’i phi mbhě
(Maaku 4:1-9; Luka 8:4-8)*

1 Wu’o llé ghō, Jisho taon nda ngōi nchho ñkin ñkhi. 2 Mmē yú ngwa kiri yēi yu ti a nii pi mon kikuon nchōchho fō, yú ngwa pighō thi ñkin ñkhi. 3 A chhu ntou pa nnu ni pugu mon lu’o chrà ña, “Ñoñ chēi ni ma mbo fō ngōi li’i mā’an mbhě maon. 4 Nō ha’an a ni mā’an nu ne, pichēi gū shhembua, pa mishi shwi’i ñkru. 5 Pichēi gū mon shhe ñkwá li’i ha’an ntou nchí’a shi ki lo mbo ne, nji’a ñkhekhe nthe ña nchí’a shi ki lo njiēñ fō. 6 Ndo minaon ghà nthe ntūon vugu, nthe ña pugu shini ndo mfā’o ñiēñ yugu ne, pugu kā’o mbraoprao ñkhu. 7 Pichēi mbhě gū mon shisha’a, shisha’a yī’ē ñku’o mfigi maon pighō pugu khu. 8 Pichēi mbhě maon pighō gū mon shhe shi’i, mbūgu fō ñku’o nja njuñ: pichēi yuñ ta’a ñkiñ yi, pichēi yuñ ntigao wuñ yi, pichēi yuñ trei wuñ. 9 Ñoñ ña a fā’o tēnē ne, ā ya’o.”

*Lá’o nnu ña a chwīe Jisho chrà mon lu’o chrà
ne
(Maaku 4:10-12; Luka 8:9-10)*

10 Nne pa ghanj younjij pi tho nchhu gho ña, “A chwīe kho ɔ chrā nu ni pugu pi moñ lu’o chrà?”

11 Jisho khwē ni pugu ña, “Pi fe nji ni pēi ña pēi ji pa nnu lēiñ ña a pɔ moñ Sha’afuonj Po ne, ndo pa’a ndo mfe ni pugu. 12 Nthe ña ni ñonj ña a kwo fā’o ne, pi shi mbīgi ntou yi a fā’o a yiēñ, ndo ni ñonj ña a lo mfā’o ne, nji’i nthe pi shigēi ye ña a fā’o ne, pi shi ñka kwekwe. 13 A chwīe yie ñchrā ni pugu pi moñ lu’o chrà nthe ña, Pugu shi njēi nu ndo pa’a ndo njēi, nja’o nu ndo pa’a ndo nja’o ki nji.

14 Nne nnu ña njēli’i Minnwi mbo Ishaya ni nchhu ne wēiñ vugu, nnu gho ni mbo ña, ‘Pēi shi nja nja’o ndo pa’a ndo nji njij yi, Pēi shi nja ndii ndo pa’a ndo njēi.

15 Nthe ña njù’o ñgwa pei kwo fñi,
ténə yugu chri ki lo nu’unj nja’o li’i,
pugu kwo kwiri ligi yugu
nne ña ki’i pugu yēi ni ligi yugu,
nja’o ni ténə yugu,
nji ni njù’o yugu

ñkara mbara a, ñchwīe pugu pɔ shi’i.’

16 “Ndo ni pēi, pēi fā’o mbɔɔ, nthe ña ligi yēi yēi li’i ténə yēi ya’o li’i. 17 Nthe ña shishini ñshwei vēi, ntou pa njēli’i Minnwi pugu pa ñgwa ndindi ni njūa nu nɔ yēi nu nnu ña pēi yēi ne, ndo pa’a ndo njēi, njūa nɔ ya’o nu nnu ña pēi ya’o ne, ndo pa’a ndo nja’o.

*Njij lu’o chrà nthe ñganj mā’anj mbhě gho
(Maaku 4:13-20; Luka 8:11-15)*

18 “Ya’o ne njij lu’o chrà nthe ñganj mā’anj mbhě. 19 Ndiñ ña sheshenonj ya’o chrà Sha’afuonj

Po ki lo nji njiņ yi ne, ŋoņ mbimbhi tho mfu'u yaon ŋa pi phi njù'ɔ yu ne. Yei pɔ nɔ ye mbhě ŋa pugu ni ŋgū pi shembua ne. ²⁰ Pe mbhě maon ŋa pugu ni ŋgū pi moņ shhe ŋkwá ne pɔ pi pe ŋgwa ŋa pugu ya'ɔ chrà Minnwi nji'ε ŋkwe ni pwanju'ɔ ²¹ ndɔ pa'a ndɔ mfā'ɔ ŋieņ yugu yi titini, ŋgu'ɔ ntithi pi nɔ muon kuo ndii, mōon nu pugu pa ŋgə'i gha nthɔ nthɛ chrà ghɔ ŋa pugu ya'ɔ ne, pugu pā'a ŋkūnu yugu ni chrà ghɔ. ²² Pe mbhě ŋa pugu ni ŋgū moņ shisha'a ne, pe ŋgwa ŋa pugu ya'ɔ chrà Minnwi, ŋga ŋgəi, pa ghaghana ŋkuon mbhi yei, pugu pa mifi i ŋa pa fā'ɔ ghà nthɔ nɔ ne figi chrà ghɔ pa'a a lo ma njuņ ntieņ. ²³ Pe mbhě ŋa pi ni mbhi moņ shhe shi'i ne pe ŋgwa ŋa pugu ya'ɔ chrà Minnwi ndɔ nji njiņ yi, nja njuņ ntieņ, pichəi yuņ ti nchəiņ ta'a ŋkii yi, pichəi pɔ ntigao wuņ, pichəi pɔ trei wuņ."

Lu'ɔ chrà nthɛ trǔ shina maon phi

²⁴ Jishɔ pini nchhu yichəi lu'ɔ chrà ni pugu: "A nthɛ pi mā'an fi'i Sha'afuon Po ni ŋoņ ŋa a ni mā'an mbhě maon shi'i moņ nyieņ yu ²⁵ ndɔ nɔ ha'an ŋgwa pi ni ndhe nu ne, mbina vi tho mā'an mbhě trǔ shina pa shie ge pighɔ ŋgəi ni vhi. ²⁶ Maon pighɔ gha ŋkhē ti njuņ nu, pa trǔ pighɔ khē ŋkaa pugu.

²⁷ "Pa puon fà'a ŋoņ ghɔ tho nchhu ghɔ ŋa, 'Masha, ɔ ni mā'an pi ŋkieņ mbhě moņ nyieņ, ti a kie pi neiņ pa trǔ pɔ moņ ghɔ?"

²⁸ "A khwē ni pugu ŋa, 'Nnu yei chwie Mimbina.'

“Puonj fà’a pigho pie vi ña, ‘O tã’a nu ki’ε ña pigi ghēi shū’o pa trũ pigho?’

²⁹ “Ndo a khwē ni pugu ña, ‘Ñga! A nthe pēi gha ntho nshū’o pa trũ, nshū’o pa shie ge ñkaa pugu. ³⁰ Pēi mienj ñguonj yi ghao ku’o ka’a ti ndii kwōo nu’uj ntho, monj ndii kwōo, ñshi nshwei ni ghanj kwōo ña, pēi fũonj nshū’o pa trũ, ñkrao monj pa ká’a ntūonj, ndo nshū’o shie ge ki’ε nū’oj shaonj mu.’”

*Lu’o chrà ñkuonj muuj mi mbhě yaonj ge
(Maaku 4:30-32; Luka 13:18-19)*

³¹ Jisho pini nu’uj nchhu yichēi lu’o chrà ni pugu, “Sha’afuonj Po pō pi nō mbhě yaonj mbo ñkienj yi ge, ña ñonj lōgo ñgēi mā’anj monj nyienj yu. ³² A lo mbo ñgigēi nchaa ñguonj pa pichēi mbhě maonj, ndo a gha ñku’o, mbo ñkienj mme yi nchaa ñguonj yaonj monj nyienj, ñgū thi, nne pa mishi tho ñkrao pa nda pugu ñkuonj pa mbho mi.”

*Lu’o chrà nthe yaonj chwīe prupina ku’o
(Luka 13:20-21)*

³³ A pini nu’uj nchhu yichēi lu’o chrà ni pugu ña, “Sha’afuonj Po pō pi nō yaonj chwīe prupina ku’o, ha’anj mingwe lōgo ni’inj monj ta’a bruma’a prupina, a chwīe ñguonj prupina gho ku’o ghao.”

*Yaonj ña Minnwi nōonj ne pugu pa lu’o chrà
(Maaku 4:33-34)*

³⁴ Jisho ni nchhu ñguonj nnu pei ni pa yú ñgwa pigho monj lu’o chrà, a shini ndo nchhu kanj ta’a nnu ni pugu ki lo mbo pi monj lu’o chrà. ³⁵ Yei

ni mbo nɔ chwīe nu nnu ɲa nɲəiɪ'i Minnwi ni nchhu nɛ lɔgɔ li'i ɲa,

“Nshi ɲa'aɲ nchò a nchrā mon pa lu'ɔ chrà.

Nshi nchhu pa nnu ɲa pi shi ki lo nji llo mon ndii ɲa pi ni nchwīe mbhi nɛ.”

Jishɔ fī'i nɲiɲ lu'ɔ chrà nthɛ trǔ shina pa maon phi

³⁶ Jishɔ ni ɲga mien yú ɲgwa pighɔ nii nda, pa ghaɲ younɲiɲ pi tho nɲəi vi, nchhu nu ghɔ ɲa, “Fī'i nɲiɲ lu'ɔ chrà nthɛ trǔ mon nyiɛɲ ni pigi.”

³⁷ A khwē ni pugu ɲa, “**Ñon ghɔ ɲa a mā'aɲ ɲkien mbhě maon nɛ Muuɲ Ñonmishua.** ³⁸ Mon nyiɛɲ ghɔ pɔ ɲkuon mbhi, mbhě maon shi'i pɔ ɲgwa pɛ ɲa pugu puon Sha'afuon Po nɛ, pa trǔ pɔ pa puon ɲon mbimbhi, ³⁹ mimbina ɲa a phi trǔ ghɔ nɛ pɔ devi, maon kwōo pɔ ndii ɲa mbhi shi ndugwi nɛ, ghaɲ kwōo maon pɔ pa ghaɲ ntaon Minnwi.

⁴⁰ “Wu'ɔ nɔ ha'aɲ pi ghà ɲkiri trǔ ntūon ni mɔɲon nɛ, a wu'ɔ nɔ ha'aɲ a shi mbo ndii ɲa mbhi lūgwi nɛ. ⁴¹ Muuɲ Ñonmishua shi ntaon ghaɲ ntaon pi pugu kiri ɲguon ɲgwa pɛ ɲa pugu ghà nchwīe ɲgwa chwīe phi ndo mbə'i kina nɛ mfu'u mon Sha'afuon yi, ⁴² mā'aɲ vugu mon nda mɔɲon ɲgu'ɔ liɛɲ. Mon li'i ghɔ, kēi pugu pa kru shua shi mbo fɔ. ⁴³ Nnɛ ɲgwa ndindi the nɔ minaon mon Sha'afuon Tăa vugu. Sheshenon ɲa a fā'o ténɔ nɛ, â ya'o.

Lu'ɔ chrà nthɛ fà'o ɲa pi lēiɲ

⁴⁴ “Sha'afuon Po pɔ nɔ fà'o ɲa pi lēiɲ mon nyiɛɲ ɲa yichəi ɲon ghēi nɲəi mbūon. Nnɛ mon

pwanju'ɔ yi, a ghēi mfini nguon yaon ɲa a fā'ɔ ne ɲgēi njuon nyien ghɔ.

Lu'ɔ chrà nthɛ ɲgù'ɔ tininчуon

⁴⁵ “Nkamu'ɔn, Sha'afuon Po pɔ nɔ ɲgan pi'ɛ tan ɲa a ni nthɔ ntā'a ɲkien ɲgù'ɔ* tininчуon, ⁴⁶ ɲga nɲei ta'a ɲkien ɲgù'ɔ tininчуon ɲa pi mēin ni pəə ne, a ghēi mfini nguon yaon ɲa a fā'ɔ ne njuon nɔ ghɔ.

Lu'ɔ chrà nthɛ ndán ɲa pi mā'an

⁴⁷ “Nɔ pigi nu, yei ɲkwan ha'an Sha'afuon Po pɔ ne. A pɔ nɔ ndán ɲa pi mā'an mon ɲkhĩ ɲgwēin ɲguon ɲkwan shhu ghao. ⁴⁸ Ndi ɲa ndán ghɔ linaon ne, ɲgwa shūu ɲku'ɔ nɔ ghɔ mbhi nchɔchhɔ ntere pa ɲkien shhu ni'in mon pa mikuo mī'an pi pīphi. ⁴⁹ A ɲkwan ha'an a shi mbɔ mon ndugwi mbhi yei ne. Pa ghan ntaon Minnwi shi nthɔ ntere ɲgwa pīphi, mfu'u mon ɲgwa ndindi, ⁵⁰ mā'an vugu mon nda mɔjon ɲgu'ɔ lien. Mon li'i ghɔ, kēi shi mbɔ fɔ pugu pa kru shua.

Ndunu fà'o pugu pa yi fhi

⁵¹ “Thɔ yəi shie ni nguon nnu pei?”

Pugu chhu ghɔ ɲa, “Oon.”

⁵² A chhu ni pugu ɲa, “Nthɛ yie ghɔ, sheshe ɲgan ye'i gí Mushi ɲa a ɲgan younjin mon Sha'afuon Po ne pɔ nɔ ɲgan nda ɲa a fu'u pa maon fhi pugu pa ndunu maon llo mon li'i nū'ɔn pugu.”

* **13:45** 13:45 Yei pa puon mi ɲgu'ɔ ɲa a ni ndhɔ nu mon pa ɲkin ɲkhĩ, mbɔ yi fhu ɲa pi ni nthɔ nchwie pa shíga tininчуon nɔ ghɔ.

*Pi lāa Jisho Nashare**(Maaku 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Jisho ni nga mī'ey pa lu'ɔ chrà pei, ndollo fɔ ngɔi ⁵⁴ nga nchəin mon ji la'ataon, ntho nje'i vugu mon nda luon Minnwi yugu. Pa ngwa na pugu ni nja'o no ha'an a ye'i nu ne ghrāo nchhu na, "Non vei yei fi'i shietho yei pugu pa ghrí pi hin no fā'a nu titini fā'a pei no gho?" ⁵⁵ Yei lo mbo muun kaminda? Ligi muun vi lo mbo Meri? Jein, Joshe, Shemu pugu Judashi shi lo mbo pa lin pi? ⁵⁶ Pia pa lin pi pi pinje shi lo mbo hein ka'a? Ti a yei shietho pugu ghrí pi hin no chwie nu nkwan nnu pei no gho?" ⁵⁷ Nne pugu lāa vi.

Ndo Jisho chhu ni pugu na, **"Pi shi'a nchi'ə njəli'i Minnwi nkien la'a pugu shina ngwa pi."**

⁵⁸ A shini ndo nchwie ntou pa nnu ghraoghrao fɔ ntho na pugu ni mbo ghan ki pin.

14*Pi jwi Jouŋ Ngan Fe Nkhǐ**(Maaku 6:14-29; Luka 9:7-9)*

¹ Hero, mbo ngan sha'a Galili, ni nga nja'o fi'i ndigha'o Jisho, ² nchhu ni puon fā'a pi na, "Yei Jouŋ Ngan Fe Nkhǐ. Pi ku'ɔ vi lo mon gu, a chwie yie a fā'o ghrí no chwie nu pa nnu ghraoghrao pei."

³ Nthe na Hero ni nkwo wēin Jouŋ nkrao vi mā'an mon chəin ntho nnu Herodia mbo ngwe Fili ndin vi. ⁴ Nthe na no yichəi fi'i ndii Jouŋ Ngan Fe Nkhǐ ni ntho nchhu nu ni Hero na, "A lo nji'i nkā'o ve na o lan Herodia!" ⁵ Nji'i ntho no ha'an Hero ni ntā'a nu njwi vi ndii gho ne, a ni

mbogɔ pa ɲgwa Juu nthɛ ɲa pugu ni ndɔ̄gɔ Joun nɔ ɲjɛli'i Minnwi.

⁶ Pi ni ɲga nthɔ ɲji llɛ phi Herɔ, muuɲ Herodia yi mingwe pini pini shhi ɲgwa, túa Herɔ pwa.

⁷ Nnɛ, a kā'a vi ndɔ nshwrɛi ɲa a shi ɲkinɛiɲ vi ni sheshe yaon ɲa a shi mbie vi nɔ ghɔ nɛ.

⁸ Mũuɲ vi chwɛ a pie ɲa, “Fɛ thɔ Joun ɲgan Fɛ ɲkhĩ vɛi hein ɲkuon pashinja yei.” ⁹ Fũon ni mbɔ ni tu'uthɔ, ndɔ nthɛ kina ɲa a ni ɲkwo shwrɛi shhi ghan gè pi nɛ, a fe gí ɲa pi thɔ ni thɔ Joun mfe ghɔ.

¹⁰ A taon ɲgwa pi ya'a thɔ Joun mon chɛin, ¹¹ nthɔ ni thɔ yi ghɔ ɲkuon pashinja, mfe ni muuɲ mingwe ghɔ, a ghɛi ɲjɛi mũuɲ vi nɔ ghɔ.

¹² Pa ghan younjin Joun thɔ ndɔ̄gɔ khu Joun ɲgɛi ntwei, ndɔ ɲgɛi nshwei Jishɔ nɔ ghɔ.

Jishɔ kugwi tien ɲkan pimbia

maa ndɔ̄gɔ pinɲɛ pugu pa puon

(Maaku 6:30-44; Luka 9:10-17; Joun 6:1-14)

¹³ Jishɔ ni ɲga ɲja'o yei nnu, ndɔllɔ fɔ mon kikuon ɲgɛi li'i ɲa ɲgwa lɔ mbɔ nɛ. Ndɔ pa ɲgwa ni ɲja'o, ɲjɔu ɲjin yi ni kwo llɔ mon pa la'a.

¹⁴ A ni ɲga ntaon ɲkaon mbhi, ɲjɛi ɲkien mme yú ɲgwa, mfā'o kwoshini mbin pugu, ɲjigi ghĩnɔ yugu.

¹⁵ A ni ɲga mbɔ ni fanaon, ghan younjin pi thɔ ɲjɛi vi nchhu ghɔ ɲa, “Yei pɔ pi li'i ɲa ɲgwa lɔ mbɔ, ndii lɔ ɲkwo ya ɲgɛi, chhu yú ɲgwa pei ghɛi mon pa la'a, ɲjuon maon ji pugu fɔ ɲji.”

¹⁶ Ndɔ Jishɔ khwɛ ɲa, **“Pugu lɔ ɲji'i mfā'o nɔ ghɛi nu, pɛi fe yaon ni pugu pugu ji.”**

¹⁷ Pugu chhu ghɔ ɲa, “Pigi wu'ɔ mfā'o pi tien kɛin brei hein ni paa shhu.”

18 Jisho chhu ni pugu na, **“Pəi tho no heinj.”**
 19 Nenne a fe gí ni yú ngwa pigho na pugu chocho
 ηkuonj trũ. A lōgo tienj kəinj brei ni paa shhu
 pigho, nga mbi’i ligi yi ndii po, mfe tōo nu ni
 Minnwi. Mbə’i brei pigho ki’ε mfe ni pa ghanj
 younjinj pi. Pa ghanj younjinj pi fe ni yú ngwa
 pigho. 20 Nguonj yugu kru ti njru. Pugu ni
 ndiga pa pə’i pə’i pigəi pi, a linaonj paanchro
 mikuo. 21 Nguonj ngwa pe na pugu ni ηkru ne
 ni mbo tienj ηkanj pimbia maa ndōgo pinje pugu
 pa puonj.

Jisho nyienj ηkuonj ηkhĩ
(Maaku 6:45-52; Jourj 6:15-21)

22 Wu’o ndii gho Jisho chwie ghanj younjinj pi
 nii monj kikuonj ηgəi shhi no sha’a nu ntaonj njienj
 hinj no ha’anj a ni nchhu nu ni kiri gho na pugu
 ghəi ne. 23 A ni nga ηkwo chhu ni kiri gho ti
 pugu ghəi, a ku’o ηkuonj mbra li’i luonj Minnwi
 tə’i vi. Fanaonj ni nga ntho, Jisho wu’o mbo fo
 tə’i vi.

24 Ndo ndii yei, kikuonj gho ni ηkwo ya ηgəi
 ndaonj shiga monj ηkhĩ, fifrəi tho ndi’i vi nthε na
 a ni ntaonj pi ηgei ye na pugu ni ηgəi nu ne. 25 A
 ni nga mbo ni nda’a mbhi lanj, monj shina trei
 minaonj pugu ntigao minaonj, a nyienj nu ηkuonj
 ηkhĩ ntho nu yəi pugu. 26 Ndo pa ghanj younjinj
 pi ni nga njəi vi a nyienj nu ηkuonj ηkhĩ ntho nu
 ne, pogo gu wəinj vugu pugu chhu na, “A po pi
 ηkhushε!” mba’o ηgou monj pogo gu.

27 Ndo wu’o chomilaonj gho Jisho chrā ni pugu,
 nchhu nu na, **“Pəi fā’o wəinj njù’o, a mmu, ki’i
 pəi pogo gu.”**

28 Pita chhu ghɔ ɲa, “Taathɔ, ä mbɔ gò, ɔ fe gí vɛi ɲa nthɔ ɲkuonɲ ɲkhĩ mbara ghɔ.”

29 A chhu ghɔ ɲa, “**Thɔ.**”

Nnɛ, Pita taonɲ monɲ kikuonɲ nyienɲ ɲkuonɲ ɲkhĩ ɲgɛi li’i para Jishɔ. 30 Nɔɔ a ni ɲga ɲjɛi fifrɛi, pɔgɔ gu wɛinɲ vi, a jɛ yie nu, ɲkɛi ɲa, “Taathɔ, kwe a!”

31 Jishɔ fe mbhɔ yi chomilaonɲ ghɔ ɲgwɛinɲ vi, nchhu nu ghɔ ɲa, “**Yo, ɲganɲ pin kike’i vei! A ni nchwɛ khɔ ɔ fã’o khuthɔ?**”

32 Pugu yu gha nii monɲ kikuonɲ, fifrɛi ghɔ tithi.

33 ɲgwa pɛ ɲa pugu ni mbɔ monɲ kikuonɲ nɛ gha’o vi, nchhu nu ɲa, “Shishini, ɔ Muunɲ Minnwi!”

Jishɔ yĩgi ghĩnɔ ghanɲ ghĩnɔ

*li’i ɲa pi mɛinɲ ni Geneshare nɛ
(Maaku 6:53-56)*

34 Pugu ni ɲga nsha’a, ntaonɲ mbhi li’i ɲa pi mɛinɲ ni Geneshare nɛ, 35 pa ɲgwa li’i pighɔ gha nji ɲa a Jishɔ, ntaonɲ ɲgwa monɲ ɲguonɲ krao ɲgei ghɔ, pugu thɔ ni pa ghanɲ ghĩnɔ ɲjɛi vi nɔ ghɔ.

36 Pugu liḡɛi vi ɲa a mienɲ ghanɲ ghĩnɔ wu’o ɲkãonɲ pi po ndhwí yi. ɲguonɲ ɲgwa ɲa pugu ni ɲkãonɲ ndhwí yi nɛ, nonɲ yugu tɔgɔ.

15

*Nù’ɔɲ ɲgwamishua pugu pa gí Minnwi
(Maaku 7:1-13)*

1 Nnɛ, a gha ndara pa ɲgwa Farashi pugu pa ghanɲ yɛ’i gí Mushi thɔ llo Jerushaleinɲ ɲjɛi Jishɔ nchhu ɲa, 2 “A chwɛ khɔ pa ghanɲ younjinɲ pɔ

pə'i nù'ɔŋ pa tǎa? Pugu shi'a nji'i nshīgao mbho yugu maa nji maonj.”

³ A khwē ni pugu ŋa, “Ti a chwīe kɔ pəi pə'i kàna Minnwi nthe nù'ɔŋ yəi? ⁴ Nthe ŋa Minnwi fə gí ŋa, ‘Gha'o tǎa ghɔ pugu mǔun ghɔ,’ ndɔ ‘Sheshenon ŋa a chrā nnu piphɪ nthe tǎa vi, ki mǔun vi nɛ yi'i ŋa pi shi njwi vi.’ ⁵ Ndɔ pəi chhu yəi ŋa, ‘Nɔŋ nchhu ni tǎa vi ki mǔun vi ŋa, “Yaon ŋa ŋka ni mfe vɛ nɛ, mfe ni Minnwi,” ⁶ ŋon ghɔ lɔ mfā'o nɔ gha'o nu tǎa vi.’ Nnɛ nthe nù'ɔŋ yəi, pəi chwīe chrā Minnwi pɔ gha. ⁷ Pa ŋgwa mifi pei! Njəli'i mbɔ Ishaya ni nchhu shini ndii ŋa a ni nchrā nthe vəi ŋa,

⁸ ‘Ŋgwa pei ghà ŋga'o a pi ni nchò yugu,
ndɔ pa'a njù'ɔ yugu lɔ mbara yəi mu,

⁹ Ghèrɛ lɔ mbɔ ni pugu monj gha'o nu ma,
nthe ŋa pugu yɛ'i nù'ɔŋ ŋgwamishua nɔ
ha'anj a pɔ pi gí a!”

*Yaon ŋa a ghà mfuo ŋon nɛ
(Maaku 7:14-23)*

¹⁰ Jishɔ mēinj ŋgwa pighɔ pugu tho njəi vi, a chhu ni pugu ŋa, “Pəi ywɛrɛ ndɔ nja'o. ¹¹ A lɔ nji'i mbɔ yaon ŋa a ghà nii nchò ŋon nɛ ŋa a ghà mfuo vi, a pɔ pi yaon ŋa a taon nchò yu nɛ. A yie ghɔ mbɔ yaon ŋa a ghà mfuo ŋon nɛ.”

¹² Nnɛ pa ghanj younjinj pi tho njəi vi nchhu ghɔ ŋa, “Ɔ ji ŋa pa ŋgwa Farashi fā'o pigítua ndii ŋa pugu ya'o ɔ chhu nnu yei nɛ?”

¹³ A khwē ni pugu ŋa, “Sheshe thi ŋa a lɔ mbhi Tǎa a pɔ nɛ, pi shi nshū'ɔ. ¹⁴ Ki'i pəi wie nonj yəi nthe vugu. Pugu pa nchriligi nthɔ nōonj ndaonj

ni pa nchriligi. Ndo ti nchriligi nōon ndaon ni nchriligi, nguon vugu gū mon tien.”

¹⁵ Ndo Pita chhu ghō na, “Shwei njin lu’o chrà ghō ni pigi.”

¹⁶ A chhu ni pugu na, “Pəi wu’o mbou pi lina nkaa pəi? ¹⁷ Pəi lo naa njəi na sheshe yaon na a nii nchō nē tiri nii mon pun, ntiri ntaon nii mon krao? ¹⁸ Ndo ti yaon na a taon mon nchō nē, llo pi mon njū’o, nchwīe o po yi fuo. ¹⁹ Nthe na pa kwà’a piphi, jwi nu non, nnu shúon mbhō ghan lán, nguon nkwan nnu kwoshuon ghao, ngina, kwe nu ntie ni mbe pugu pa chrā nu phi nō ligi non, llo pi mon njū’o non. ²⁰ A pa pie ghō mbo pa maon pē na a ghà mfuo non nē. Ndo ji nu yaon ki lo nshīgao mbhō shi’a nji’i mfuo non.”

Fí’i pin yichəi mingwe
(Maaku 7:24-30)

²¹ Jishō lollo fō nshūu mbini njinjin ngəi mon krao ngei Taire pugu Shidon. ²² Nga njəi nu nē, mingwe Kana chəi llo krao ngei ghō taon mba’o ngòu nchhu na, “Fā’o kwoshini mbin mu, yo Taathō, Muun Devi, muun a yi mingwe tho mfā’o ngə’i llo mbhō pa minwein.”

²³ Ndo pa’a Jishō lo nji’i nkhwē ta’a chrà ghō. Ndo pa ghan younjin pi tho njəi vi ndīgəi vi na, “Yōu vi a ghəi nthe na a nyien mba’o ngòu ntho nu njin pia!”

²⁴ Jishō khwē na, “Pi ni ntaon a pi wu’o ni pa puon Ishrae na pugu po nō pa minji na pugu phe nē.”

²⁵ Ndo mingwe ghō tho nkwi kwére yi shhi yu, nchhu nu na, “Taathō, ghēre a.”

²⁶ A khwē ŋa, “A lo nji’i ŋkā’o no lōgɔ nu maon ji puonj mā’anj ni pa minjgu.”

²⁷ Minjgwe gho chhu ŋa, “Oonj, ma Taathɔ, ndo nji’i nthe pi pa minjgu ghà nji pa ŋku’u maon ŋa a gū llo ŋkuonj taprei taathɔ vugu ne.”

²⁸ Jishɔ khwē gho ki’ɛ ŋa, “Yo, minjgwe vei! ɔ fā’o mme pinj! Nnu ŋa ɔ tā’a nu ne pi shi nchwīe mfe ve.” Chomilaonj gho nonj muonj vi gho ki’i ndo ntogotogɔ.

Jishɔ yīgi ghīnɔ ntou ŋgwa

²⁹ Jishɔ lollo fo ŋgēi nyienj nu ŋkinj ŋkhī Galili. Ŋku’o ŋkuonj mbra nchɔchho fo. ³⁰ Ŋkienj ntou yú ŋgwa tho njəi vi ni pa ŋkwini kwo, pa nchriligi, pa sheshe ŋkwanj ŋkwini, pa fhincho, pugu pa ntou pichəi ghanj ghīnɔ, nū’ɔnj vugu shhi Jishɔ a yīgi ghīnɔ yugu. ³¹ Pa yú ŋgwa pighɔ ni ŋgrāo ndii ŋa pugu ni njəi fhincho chrā nu, pa sheshe ŋkwanj ŋkwini pɔ nu shi’i, pa ŋkwini kwò nyienj nu, pa nchriligi yəi li’i. Pugu gha’o Minnwi ŋgwa Ishrae.

Jishɔ kugwi khwe ŋkanj pimbja

maa ndōgɔ pinje pugu pa puonj

(Maaku 8:1-10)

³² Jishɔ mēinj pa ghanj younjinj pi yəi yu nchhu ni pugu ŋa, “Mfā’o kwoshini mbinj yú yei nthe ŋa pugu kwo pɔ pigi pugu ndwe ni trei llé ndo pa’a ndo mfā’o yaonj nji. Ndo nji’i ntā’a nu mienj pugu ghēi ni njī, kanj minthe shɔnɔ ŋgū ndaonj.”

³³ Pa ghanj younjinj pi chhu gho ŋa, “Pia shi njəi ntou brei pi hinj monj li’i yó yei ti fi’i mme yú ŋgwa pei kru njru?”

³⁴ Jisho chhu ni pugu ña, “Pəi fā’o pi ndigi brei yi kho?”

Pugu chhu ña, “Yi khwachəi, ni shigəi puon mi shhu.”

³⁵ Jisho chhu ni yú ñgwa pigho ña pugu chocho shhe. ³⁶ A lōgo khwachəi ndigi brei gho pugu pa shhu gho, ñga ñkwo tōo Minnwi, mbə’i mfe ni ghan younjij pi, pa ghan younjij pi fe ni yú ñgwa pigho.

³⁷ Nguon vugu ghao kru ti njru. Pa ghan younjij pi līga pa pə’ipə’i pigəi pi, a linaon mon khwachəi memme mikuo. ³⁸ Nguon pimbia pe ña pugu ni ñji maon pigho ne ni mbo khwe ñkan yugu, ñkaon maa ndōgo piñge pugu pa puon.

³⁹ A gha ñkwo chhu pa yú ñgwa pigho ghəi, a nii mon kikuon ñgəi mon krao ñgei Magadan.

16

Pa ñgwa Farashi pugu pa ñgwa Shadushi tā’a pa nnu ghraoghrao

(Maaku 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Pa ñgwa Farashi pugu pa ñgwa Shadushi tho ñjəi Jisho, ntā’a nu mōon vi, nchhu gho ña a nōon li ni pugu llo po.

² A khwē ni pugu ña, “A ghà ñga mbo ni fanaon, pəi chhu ña mbhi shi mbwa nthe ña pəi lii ghaa mbhi ñjəi ña a pie. ³ A ghà mbo ni tutu’u, pəi chhu ña, ‘mbi shi ndho nthe ña mbhi pie nshishini.’ Pəi ya ñji lii nu ghaa mbhi nshwei njij yi ndo pa’a ndo ñji njij pa li ña a tho nōon nu mon mbhi ne. ⁴ Ngwreionon piphi pugu pa ñgwreionon ña a lo ñkina pugu Minnwi ghà ntā’a

pi li, ndo mba'a pi yi'i nōon kaŋ ta'a li gho ŋkien li Jona." Nne a mienj vugu ŋgōi ni vhi.

Pəi chho ndina ntigi pa ŋgwa Farashi

pugu pa ŋgwa Shadushi
(Maaku 8:14-21)

⁵ Pa ghanj younjinj Jisho ni ŋga nshā'a ntaon njien hin, ndī'ε nō lōgō nu brei. ⁶ Jisho chhu ni pugu ŋa, "Pəi lina yishi* pa ŋgwa Farashi pugu pa ŋgwa Shadushi."

⁷ Pugu jē ntho nchrā nu ni nonj pugu, nchhu nu ŋa, "Pia lo ntho ni brei, a chwīe yie a chhu nne."

⁸ Ndo Jisho ni ŋga nji nnu pei, nchhu ŋa, "Yo, ghanj fā'o pinj kike'i pei, A chwīe kho pəi chrā nu ni nonj pəi ŋkuonj nnu pou brei? ⁹ Tho yəi lo naa nshie ya'a? Pəi lo ŋkwinj tienj ndigi brei ye ni tienj ŋkanj pimbia, ni fi'i mikuo ye ŋa pigəi yi ni ndinaon ne? ¹⁰ Ki ŋkwinj khwachəi ndigi brei ni khwe ŋkanj pimbia, ni fi'i pa memme mikuo ndinaon ŋa pəi ni ndiga ne? ¹¹ A pō pi neiŋ ŋa pəi lo nji ŋa ndo nji'i nchrā nthe pi brei? Pəi chho ndina yishi pa ŋgwa Farashi pugu pa ŋgwa Shadushi."

¹² Nenne tho yugu shie ki'ε ŋa a shini ndo nchhu pi ŋa pugu chho ndina yishi brei, a ni nchhu pi ŋa pugu lina yaon ŋa pa ŋgwa Farashi pugu pa ŋgwa Shadushi ghà ntigi ne.

* **16:6** 16:6 Yishi yaon ŋa pi ghà ntrao prupina brei ni'inj monj gho a chwīe a ku'ō ne. Jisho ni ntho mā'anj pi fi'i ntigi pa ŋgwa Farashi pugu pa ŋgwa Shadushi ni yishi ndo pa'a pa ghanj younjinj pi lo nji.

*Pita chhu ḡa Jisho Ju ḡa Minnwi Chu'ḡ Ntaoḡ
no Nkwe ne*

(Maaku 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Jisho ni ḡa ntho moḡ krao ḡei Kaisharia Filipai, mbie ḡaḡ younjḡ pi ḡa, “ḡwa ḡhà
nchhu ḡa Muuḡ Nḡmishua po pi ḡḡ?”

¹⁴ Pugu chhu ḡa, “Pichəi chhu ḡa Jouḡ ḡḡaḡ Fe Nkhĩ, pichəi chhu ḡa Elaija, pichəi ḡa Jerimaya ki ta'a nḡəil'i Minnwi.”

¹⁵ A chhu ni pugu ḡa, “Ti pəi chhu ḡa mi po pi
ḡḡ?”

¹⁶ Shemu Pita khwē ḡa, “ḡ Ju ḡa Minnwi Chu'ḡ
Ntaoḡ no Nkwe ne, mbo Muuḡ Minnwi maḡḡ.”

¹⁷ Jisho khwē ḡhḡ ḡa, “Mbḡḡ po ve, ma Shemu
muuḡ Jona. A lo nḡi'i nḡḡ ḡḡmishua nḡḡ
yine nnu ve, a nḡḡ Tăa a ḡa a chho po ne.

¹⁸ Ndo nshwei ḡhḡ, ḡ Pita (nḡḡ yi po ḡa ḡḡ'ḡ),
ndo ḡkuoḡ ḡḡ'ḡ yei nshi ḡkrao choshi a, ndo ti
mba'a nḡi gu le ḡa'a vi. ¹⁹ Nshi mfe chu'ḡ nda
Sha'afuoḡ Po ve, sheshe yaḡḡ ḡa ḡ krao ḡkuoḡ
shhe heḡḡ ne shi mbo yi krao po, sheshe yaḡḡ ḡa
ḡ fēi ḡkuoḡ shhe ne shi mbo yi fēi po.†”

²⁰ Nne, Jisho fe ḡi ni pa ḡaḡ younjḡ pi ḡa ki'i
pugu shwei sheshḡḡ ḡa a Ju ḡa Minnwi Chu'ḡ
Ntaoḡ no Nkwe ne.

*Jisho chrā ḡkuoḡ ḡkwan ḡa'aḡ a shi nḡəi ḡḡə'i
ḡkhu ne*

(Maaku 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

† **16:19** 16:19 Minthe pi pini ḡkara yei ḡa Yaḡḡ ḡa ḡ krao ḡkuoḡ
shhe ne shi ḡkwo fūḡḡ mbo yi krao po; yaḡḡ ḡa ḡ fēi ḡkuoḡ shhe
ne shi ḡkwo fūḡḡ mbo yi fēi po.

21 Jē ndii ghɔ Jishɔ jē nōon nu ni ghan younjin pi na a yi'i na a ghēi Jerushalein, njəi ngə'i nthe ntou pa nnu lɔ mbhɔ pa thishi pugu pa thishi ghan fe'ingien ni pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi, pi jwi vi, a gha mbɔ trei llé, a ku'ɔ.

22 Pita lɔgo vi pugu yu ghēi li'i tə'i vugu njē pīga nu vi, nchhu nu na, "Mba'a a yi'i mbɔ nne ve, ma Taathɔ. Mba'a nnu yei ma ndɔgo li'i mbin ghɔ."

23 Ndɔ a kara nchhu ni Pita na, "Lollo yəi mu, ma Shata. ɔ pɔ pi ki'ingini vəi nthe na ɔ lo nji'i nū'ɔn njù'ɔ yɔ pi nkuon pa nnu Minnwi, ɔ ka nū'ɔn pi nkuon nnu ngwamishua."

Tien wá'a yɔ njōu njin Jishɔ

24 Nne Jishɔ chhu ni ghan younjin pi na, "Sheshenon ntā'a nu njōu njin a, a mien phi nnu ha'an a khwā ne, ntien wá'a yi njōu njin a. 25 Nthe na sheshenon na a tā'a nu ndūgu ni chombhi yi ne shi shien chombhi yi ghɔ, ndɔ sheshenon na a mī'an chombhi yi nthe a ne, shi ndūgu ni chombhi yi ghɔ. 26 Nthe na nonmishua nthe a shei pi khɔ nɔ ha'an ä mfā'o ngonon mbhi ghao nɔ ji ndɔ nshien chombhi yi, ki nonmishua nthe a kwri chombhi yi nkwe pi khɔ? 27 Nthe na Muon Nonmishua shi nthɔ pugu pa ghan ntaon pi mon ndigha'o Tāa vi, nkinien sheshenon wu'ɔ nkwan nɔ ha'an non ghɔ fā'a ne. 28 Shishini, nshwei vəi, pichəi ngwa thi hein na mba'a pugu yi'i nkhu nkaon maa njəi Muon Nonmishua a thɔ nɔ fūon."

17

*Jisho nōon non yi mon ndigha'o yi
(Maaku 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ Ntigao llé ni nga ntogo, Jisho lōgo Pita, ni Jein, ni Jouñ ndiñ vi, pugu pugu ku'ó ñkuonj ntaan mbra mbo fo wu'ó pugu. ² Nɔ ha'an pugu ni ndii Jisho ne, a kwri ligi pugu, mini mi the nɔ minaon, ndhwí yi fugu ti nchia nɔ lí'ε. ³ Nga njæi nu ne, Mushi pugu Elaija nōon non yugu, pugu pa Jisho chrā nu.

⁴ Pita chhu ni Jisho ña, "Taathɔ, a pwa nɔ ha'an pia pɔ hein ne. ɔ ñkhwā, ñkrao trei ntāa hein, ta'a yi ve, ta'a yi ni Mushi, ta'a yi ni Elaija."

⁵ A ni ngu'ó nchrā nu nga njæi nu ne, lúluñ chiachia kuru vugu, ñggì chhu mon lúluñ ghɔ ña, "Yei ñkien Muun a ña ñkhwā, mǎfā'ó pwatua nthε vi. Pæi ya'ó mbho yu." ⁶ Pa ghan younjin Jisho ni nga nja'ó nnu yei, mfūñ ni tho yugu shhe, pogo gu wēin vugu.

⁷ Ndo Jisho tho ñkāonj vugu, nchhu nu ña, "**Pæi lollo, ki'i pæi fā'ó pogo gu.**" ⁸ Pugu gha mbi'i tho yugu, pa'a ndo njæi kan ta'a non ñkien Jisho.

⁹ Nɔ ha'an pugu ni ntho nshwi'i mbra ne, Jisho fe gí ni pugu ña, "**Ki'i pæi shwei non ni nnu ña pæi yæi ne ti Muun Nonmishua shi nu'un ñku'ó mon gu.**"

¹⁰ Pa ghan younjin pi pie vi ña, "Ti a ni nchwē khɔ pa ghan ye'i gí Mushi chhu ña Elaija shi fūon ntho?"

¹¹ A khwē ni pugu ña, "**Elaija tho nu, ndo shi mbiri ñguon yaon ghao a kā'ó nɔ ha'an a ni fūon mbo ne.**" ¹² Ndo nshwei væi ña Elaija kwo

tho, ndo pa'a pugu lo nji vi, pugu fa'a mbin yu nkwan no ha'an pugu khwa ne. A ha'an Muon Nonmishua nkaa yu shi njei nge'i mbho pugu ne." ¹³ Tho ghan younjin pi shie ki'e na a tho nchhu pi Joung Ngan Fe Nkh.

Jisho yigi ghino yichai mikai na a ni mfa'o minwei

(Maaku 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Pugu ni nga ntho njei yu ngwa pigo, chai non tho njei vi nkwi kwere yi shie shi yu, ¹⁵ nchhu na, "Taatho, fa'o kwoshini mbin muon a, a gha ngu tho, ntho njei nge'i nkien ntou yi. A gha ngu mon monon pugu pa mon nkhi ngenge. ¹⁶ Mi ni ndogo vi ntho njei ghan younjin po no gho, ndo pugu yigi ghino yi kiki."

¹⁷ Jisho khwe ni pugu na, "Ngwreingwa ki fa'o pin ndo mbo ngwa taitai mon kwa'a nu mai, mi shi mbo pia pi fi'i yi nei? Mi shi mfa'o wein nju'o nthe vai pi fi'i yi nei? P'ai tho nu muon gho hein." ¹⁸ Jisho piga minwei, gho a taon mbin muon gho, ghino muon gho mme wu'o ndi gho.

¹⁹ Pa ghan younjin Jisho tho njinjin mbara vi mbie vi na, "A ni nchwe kho pigi fu'u minwei gho kiki?"

²⁰ A chhu ni pugu na, "Nthe na p'ai fa'o pi puon mi pin. Nthe na shishini nshwei vai, p'ai mfa'o pin, a wu'o nkigai ti mbo pi no nkien muon mi mbhe yaon ge, p'ai chhu ni mbra yei na, 'Lollo hein nyien ngei hin,' kan a shi nyien, ndo mba'a yichai nnu gha'a vai." ²¹ [Ndo yei

ηκwan min̄weinj shi'a ntaon, kan a neiη pi luon
Minnwi ni jī ηkhi.]

Jisho pini nchrā ηkamu'ow ηkuon nnu gu yi
(Maaku 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Nō ha'anj pa ghan̄ younjij pi ni ηkiri nu Galili
ne, Jisho chhu ni pugu ηa, “Pi totho ncha'a Muon̄
Njon̄mishua mfe mbho ηgwamishua. ²³ Pugu
shi njwi vi, a gha mbō mon̄ trei llé, Minnwi ku'ō
ni ju mon̄ gu.” Nnu ghō ghana vugu ηkieη yie
ghō.

Mā'anj nu taashi Nda Minnwi

²⁴ Pugu ni ηga ntho nchēij Kapanun̄, pa ghan̄
kwe taashi mon̄ Nda Minnwi* tho njēi Pita,
nchhu ghō ηa, “Masha yō shi'a mbe taashi mon̄
Nda Minnwi?”

²⁵ A khwē ηa, “A ghà mbe.”

Pita ni ηga nii nda, a fūon̄ Jisho nchrā ghō,
nchhu nu ηa, “O pī'i jō ηa, Shemu? Pa fūon̄
ηkuon̄ mbhi yei ghà ηkwe shebe ki taashi pi
mbho pa gō? Llo mbho puon̄ pugu ki llo mbho
pa ηgwa nduon̄?”

²⁶ Pita khwē ηa, “Pa ηgwa nduon̄.”

Jisho chhu ghō ηa, “A nōon̄ ηa pa puon̄ lo
mfā'ō nō pe nu. ²⁷ Ndo nō chwē nu ηa ki'i túa
yugu pigi, ghēi mon̄ ηkhi mā'anj mba'a. Fūon̄
shhu ηa o wēij ne, ηa'anj nchō yi, o shi ne njēi
mbij fō. Fu'u ηgēi mbe ni pugu nō ligi yōgō.”

* **17:24** 17:24 Taashi yei ni mbo fi'i mbij ηa ijon̄ fā'a nō paa llé
pi pe vi nō ne.

18

Nyon ndien gɔ?

(Maaku 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Ndiɛ ghɔ, pa ghan younjin Jishɔ tho njɛi vi mbie vi ɲa, “A gɔ mbɔ ɲon ndien mon Sha’afuon Po?”

² Nnɛ, Jishɔ gha mɛin muun mbrɔ ntigi vi shina pugu ³ nchhu ɲa, “Shishini, ɲshwei vɛi, pɛi mien ki lo nji’i ɲkara mbɔ nɔ puon pro pa’a pɛi lo ma nii mon Sha’afuon Po. ⁴ Sheshenon ɲa a ju non yi mbɔ nɔ muun vei nɛ po ju non ndien mon Sha’afuon Po. ⁵ Sheshenon ɲa a pin ta’a muun nɔ yei nɔ ligi a nɛ pin pi mmu.

⁶ “Nɔ sheshenon ɲa a chwɛ ta’a yi shina puon mi puon pei ɲa pugu pin a nɛ kɔrɔ ɲgɔ mon phi nɛ, a ɲ mbwa ɲa pi chu mme ɲgɔ’o wu’o yaon mmi yu ɲje vi la’o ɲkhɪ ncha ɲa a thi shá’a Minnwi.

Pa ki’ingini

(Maaku 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁷ “Wuwuru ɲgɔ’i po ni ɲkuon mbhi nthe ɲa pa yaon ɲa a nthe a chwɛ ɲgwa gɔ mon phi nɛ po mon ghɔ. Nɔ a yi’i ɲa pa yaon nɔ chwɛ nu ɲgwa gɔ mon phi shi nthɔ. Nɔ ɲgɔ’i po ni non ɲa pa nnu pighɔ kie pi mbhɔ yu maa nthɔ nɛ. ⁸ Nɔ ti kwɔ yɔ ki mbhɔ yɔ nchwɛ ɔ gɔ mon phi, ɔ ya’a vi mɪ’an. A pwa ɲa ɔ nii mon chɔmbhi nɔ ɲkwini ki ɲkwini kwɔ, ncha ɲa ɔ fā’o paa mbhɔ yɔ pugu paa kwɔ yɔ, pi lo mā’an ghɔ mon monon ki ndugwi yi. ⁹ Ligi yɔ nchwɛ ɔ gɔ mon phi, ɔ fu’u vi mbin ghɔ mɪ’an. A pwa ɲa

o nii chombhi ni ta'a ligi nchaa fā'o nu paa ligi pi lo mā'an gho mon monon ngù'o lien shhe.

Lu'c chrà nthe ta'a minjii na a ni mbhe pi pini njai

(Luka 15:3-7)

¹⁰ "Pa'o no yai nu na pai lo nchi'e ta'a puon mi ngwa pei, nthe na nchhu ni pai na ghan ntaon Minnwi pugu ghà ngu'o mbo shhi Taa a po. ¹¹ [Nthe na Muon Nonmishua ni ntho pi no kwe nu ngwa pe na pugu phe ne.]

¹² "Pai pi'i yai na? Non mfā'o ta'a nkii minjii, ta'a yi ghai mbhe, pa'a non gho lo mien ndipu'u wun ni ndigi ndipu'u nkuon nkunu, ngai no ta'a nu ta'a yi ye na a phe ne? ¹³ Ti a njai, shishini nchhu ni pai na, a shi mfā'o pwanju'o no gho nchaa ndipu'u wun ni ndigi ndipu'u na pugu lo nji'i mbhe ne. ¹⁴ Nne, a lo nji'i mbo khwa njù'o Taa a na kan ta'a yi shina puon mi ngwa pei phe gha.

Ndii na yichai non chwie phi mbij gho ne

¹⁵ "Ndin gho nchwie phi mbij gho, o ghai njai vi nshwei fan yi gho, wu'o shina pai yu pi paa. Ti a njwere nnu na a chhu nu ne, kan o ghere ndin o nkwei ni ju. ¹⁶ Ndo a mien ki lo nja'o nnu na o chhu ne, o lōgo ta'a non ki paa ngwa mbigi mbij gho nne na paa ngwa ki trei ngwa shi mbo pa minkwentie mon nnu na pugu chhu ne no non nu na nnu gho nnu shini. ¹⁷ Ndo ti a ndaa ki lo nja'o vugu, o shwei choshi no gho. Ti a mien ki ya'o nji'i nthe pi mbho choshi, pai tuo

vi nɔ ha'an pi ghà ntuo ñon ña a lo mbin Minnwi ne pugu pa ñgwēin taashi.

18 "Shishini, ñshwei vëi, sheshe yaon ña pëi krao ñkuon shhe hein ne shi mbo yi krao po, sheshe yaon ña pëi fëi ñkuon shhe ne shi mbo yi fëi po.*

19 "Ñkamu'on ñshwei vëi, pëi pi paa mbin nnu ñkuon shhe ña pëi luon nu ña Minnwi chwë ne, Tãa a po shi nchwë mfe ni pëi. 20 Nthe ña li'i ña paa ñgwa ki trei ñgwa kiri nɔ ligi a ne, mbo fo pigi po."

21 Nne Pita tho nchhu ghɔ ña, "Taathɔ, ndin a nthe a chwë phi mbin a pi fi'i yi ñein ñgu'ɔ ndi'e phi yi li'e? Khwachëi ñge?"

22 Jishɔ chhu ghɔ ña, "Ñga, ñdɔ ñji'i nchhu ña khwachëi ñge. Nchhu pi ña khwachëi wun ñgé ti nchëin khwachëi li'i!†

23 "Nthe yie ghɔ, minthe mã'an fi'i Sha'afuon Po pi ni yichëi fùon ña a ni ntã'a nu ñka ñkrù yi mbho puon fà'a pi. 24 Ñga një pī'i nu, pi tho ni yichëi ta'a muun fà'a yi ghɔ njëi vi nɔ ghɔ ña ñkrù taathɔ yi ghɔ ni mbo puñ yu fi'i mbin ña müun fà'a mfã'a a tɔgo paa ñkii ñkan ñga'o pi pe vi nɔ ghɔ ne. 25 Nthe ña a kan mfe pa'a a lo mbe ne, taathɔ yi fe gi ña pi fini vi pugu pa ñgwe vi, ni puon pi pugu pa ñguon yaon ña a ni mfã'o ne nɔ kē'i nu ñkrù ghɔ.

* **18:18** 18:18 Minthe pi pini ñkara li'i yei ña Yaon ña ɔ krao ñkuon shhe ne shi ñkwo fūon mbo yi krao po, yaon ña ɔ fëi ñkuon shhe ne shi ñkwo fūon mbo yi fëi po. † **18:22** 18:22 Khwachëi wun ñgé ni ñgé yi khwachëi.

26 “Nne muun fà’a gho gū ni kwére yi shhi taatho yi gho ndīgəi, nchhu nu ɲa, ‘Fā’o wēin njù’o mbin mu, nji ɲa nshi nkē’i ɲguon ɲkrù yɔ ghao!’ 27 Nthe kwoshini, taatho muun fà’a gho, lī’ε ɲkrù yi gho mien vi a ghēi.

28 “Ndo muun fà’a gho gha ntaon mbhi, njəi yichəi ɲon ɲa ɲkrù yi ni mbo puɲ ɲon gho fi’i mbin ɲa muun fà’a mfā’a nɔ ta’a ɲki llé pi pe vi nɔ gho nε. ɲgwēin vi njē kien nu mmi yi, nchhu nu ɲa, ‘Kē’i ɲkrù a.’

29 “Ndo ɲon gho ɲa a ni mbo muun fà’a nɔ ju nε gū shhε, ndīgəi vi, nchhu nu ɲa, ‘Fā’o wēin njù’o mbin mu, nji ɲa nshi nkē’i ɲkrù yɔ.’ 30 A lāa, ɲgəi shhi ndōgo vi ɲgəi ni’in chəin ti a shi nu’un ɲkē’i ɲkrù yi.

31 “Pichəi pa puon fà’a ni ɲga njəi nnu ɲa a lōgo li’i nε, a piɲi vugu nshā’a la’a munu. Pugu ghəi mfī’i ɲguon nnu ghao ɲa a lōgo li’i nε ni fùon gho. 32 Nenne, a gē muun fà’a gho, nchhu gho ɲa, ‘Muun fà’a mbimbhi vei! Ndī’ε ɲguon ɲkrù yɔ nthe ɲa ɔ ligəi a. 33 A ka ni mfe pa’a ɔ lo mfā’o kwoshini mbin muun fà’a nɔ gò wu’o nɔ ha’an ɲki fā’o kwoshini mbin gho nε?’ 34 Mon pigitua, fùon gho cha’a vi mfe ɲa pi ni’in vi chəin mfe ɲgə’i gho ti a shi nu’un mbe ɲguon mbin gho.

35 “A ha’an Tāa a po shi nchwīe ni sheshenon vəi nɔ ha’an pəi mien ki lī’ε phi pa lɲ pəi llo mon njù’o pəi.”

Ntígí ηkuonη nnu shāan lán
(Maaku 10:1-12)

¹ Ndií ηa Jisho ni ηkwo mī'εη chhu nu pa nnu pei ne, a lollo Galili ηgēi krao ηgei Judia ηjieη ηkhǎ Jodaη. ² Ntou yú ηgwa yōu njin yi, a yǐgí ghǎno yugu fo. ³ Pa ηgwa Farashi tho ηjēi vi, mōon vi ni pie nu ηa, "Gí Mushi piη ηa ηon shāan lán pugu ηgwe vi nthe sheshe nnu?"

⁴ A khwē ηa, "Pēi lo naa mēiη ηa ηon ve ηa a ni nchwīe vugu llo mon njē yi ne ni nchwīe mimbia pugu miηgwe ⁵ nchhu ηa, 'Nthe yie ghō, mimbia shi mien tǎa vi pugu mǔuη vi nchīni mbīη ηgwe vi. Pugu pi paa gū ta'a frēiηon?' ⁶ Nne pugu lo nu'ηη mbi'i paa ηgwa. Pugu pō pi ta'a frēiηon. Nthe yie ghō, yaon ηa Minnwi chīni ne, ki'i ηon fēne."

⁷ Pugu pie vi ηa, "Ti a ni nchwīe kho Mushi fe gí ηa pi fe ηwa'anli shāan lán mbho miηgwe ghō njōu vi a ghēi?"

⁸ A chhu ni pugu ηa, "Nthe ηa tho yēi ni ηkwei ne, Mushi ni mien ηa pēi shāan lán pēi pa ηgwe pēi. Ndo llo mon njē yi a shini ndo mbo pi nenne. ⁹ Ndo nshwei vēi ηa sheshenon ηa a shāan lán pugu ηgwe vi ηkieη ηa a kwo shúon mbini ndan miηgwe nduon ne, kwo shúon."

¹⁰ Pa ghaη younjin pi chhu ghō ηa, "Shina mimbia pugu ηgwe vi mbo pi neneiη, a pwa ηa ηon chho ki lan."

¹¹ Ndo Jisho chhu ni pugu ηa, "Yei ntígí lo mbo pi ni ηguon ηgwa ghao, a wu'ō mbo pi ni ηgwa pe ηa Minnwi fe ni pugu ne. ¹² Nthe ηa ntou pa nnu pō fo ηa a chwīe ki ηgwa lo ndan, pichēi

po nthε nη pi ni mbhi vugu nη pugu po nenne, pichai po nthε nη ngwamishua chwie nη pugu po nenne, pichai chwie non yugu mbo nenne nthε Sha'afuon Po. Non nη a nthε a pin ntigi yei ne chwie nenne."

Jisho fe mboro ni puon pro
(Maaku 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Nne pi tho ni pa puon pro nη a nū'on mbho yi mbin pugu nduon Minnwi mfe ni pugu, pa ghan younjin pi piga vugu.

¹⁴ Jisho chhu nη, "Pai mien pa puon pro tho njai a, ki'i pai po ki'ingini ni pugu nthε nη Sha'afuon Po po pi ni nkwan ngwa pei." ¹⁵ A gha nū'on mbho yi mbin pugu, ndollo ngai.

Ma'an mikhwa chai mbo ngan fa'o
(Maaku 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Yichai non ni ntho njai Jisho nchhu nη, "Masha, a yei nkwan nnu shi'i nη minthe nchwie no fa'o nu chombhi ki mme?"

¹⁷ A khwe gho nη, "A chwie kho o pie a ni nnu nη a yi shi'i ne? A wu'o Ta'a non shi'i. Ndo o ntā'a nu nii mon chombhi ki mme, o nū'on pa kina."

¹⁸ Nne a chhu gho nη, "Mbo pa pai kina?"

Jisho chhu nη, "Ki'i njwi non, ki'i ngan lan kwoshuon, ki'i njoo, ki'i nkwe nte non ni mbe.

¹⁹ Gha'o taa gho pugu mūon gho, nkhwā taakuo yo no ha'an o khwā non yo ne."

²⁰ Ma'an mikhwa gho chhu gho nη, "Nkwo nū'on nguon yei ghao, ti mi pou pi kho nkamu'on?"

21 Jisho chhu gho ña, “Ɔ ntā’a mbo yi ka’oka’o, ɔ ghēi mfini maonɔ pɔ mfe ni ghanɔ pou, kanɔ ɔ shi mfā’o fà’o po, ndo ntho njou njin a.”

22 Ndo ma’an mikhwa gho ni nga nja’o nnu yei, ndollo ngēi monɔ tu’utho nthɛ ña a ni mbo ñkienɔ nganɔ fà’o.

23 Jisho chhu ni pa ghanɔ younjin pi ña, “Shishini, ñchhu ni pēi ña, a shi ngu’o ntogo pi monɔ ghagha’a nganɔ fà’o maa nii monɔ Sha’afuonɔ Po. 24 Mbini nshwei vēi ña, a yī’ɛ ni minyienlāi* nɔ togo nu monɔ mbo mita’a nchaa nganɔ fà’o nɔ nii nu monɔ Sha’afuonɔ Minnwi.”

25 Pa ghanɔ younjin Jisho ni nga nja’o yei, ngrāo ñkienɔ ntu yei nchhu ña, “A nthɛ a lūgu gɔ ki’ɛ?”

26 Ndo Jisho lii vugu nchhu ña, “Ni ñonmishua, minthɛ pa’a a lo mfā’a, ndo ni Minnwi, minthɛ a fā’a.”

27 Nnɛ Pita khwē ña, “Lii njēi, pigi mienɔ nguonɔ yaonɔ ghao njou njin yɔ, ti pigi shi mfā’o pi kho?”

28 Jisho chhu ni pugu ña, “Shishini, ñchhu ni pēi ña pēi ña pēi yōu njin a nɛ, a shi nga mbo monɔ mbhi fhi ndi ña Muonɔ Ñonmishua shi nchho ñkuonɔ faanɔ ndigha’o yi nɛ, pēi ñkaa pēi shi nchho ñkuonɔ paanchro faanɔ ntho sha’a paanchro la’ataonɔ Ishrae. 29 Nguonɔ ngwa ña pugu mienɔ pa la’a pugu, pa liɔ pugu pi pimbia pugu pa piɔgɛ, ki tãa vugu, ki müunɔ vi, ki pa puonɔ pi, ki pa shhɛ pi nthɛ a nɛ, shi mbini mfā’o ta’a ñkii li’i, mbini mfā’o chombhi ki mme.

* 19:24 19:24 Ye i ya mbo pi ñkwanɔ minyienɔ chēi ña pi mēinɔ ni kamela.

30 Ndo ntou ngwa na pugu thi shhi ne shi mbo ndugwi njin, pa ndugwi njin thi shhi.”

20

Pa ghan fà'a mon nyien

1 “Sha'afuon Po po pi no yichai ngan nyien na a taon ni muon tutu'u ngōi li'i tā'a pa puon fà'a pugu fā'a mon nyien yu. 2 A ni nga nkwo chrā fi'i nchuon fā'a nu ta'a llé, mbo fi'i mbin na non ghà mfā'a pi pe vi no ta'a llé ne, ntaon vugu mon nyien yu.

3 “A gha ntaon ngōi tan mon ndipu'u minaon ni tutu'u, njai pichai ngwa thi fo ki lo ntho nchwīe yaon; 4 a chhu ni pugu na, 'Pai nkaa pai ghōi mon nyien a, sheshe yaon na a kā'o ne nshi mbe vai no gho.' 5 Nne pugu ghōi. A gha mbini mbo mon paanchro minaon pugu trei minaon, a wu'o mbini nchwīe pi nenne.

6 “A gha ngōi pi tien minaon, a pini ngōi njai pichai ngwa pugu tithi mon tan, a chhu ni pugu na, 'A chwīe kho pai thi hein nguon ndii ki lo ntho nchwīe yaon?'

7 “Pugu chhu gho na, 'Nthe na non lo mbe vigi ni fà'a.'

“Non gho khwē ni pugu na, 'Pai ghōi mon nyien gho nkaa pai.'

8 “Fanaon gha ntho, ngan nyien gho chhu ni non na a ghà ndina ni puon fà'a ne na, 'Mēin puon fà'a mbe mbin yugu llo nkuon pa ndugwi pi ngōi nchōin nkuon pa fūon pi.' 9 Ngwa pe na pi ni ndōgo vugu mon tien minaon ni nga ntho, pi pe vugu ni fi'i mbin na non ghà mfā'a ta'a llé

pi pe vi nɔ ghɔ nɛ. ¹⁰ Ngwa pɛ ɲa pi ki fũɔŋ ndɔ̄gɔ vugu nɛ ni ɲga nthɔ, mbĩ'i nu ɲa yugu pɛ shi njiɛŋ, ndɔ sheshɛŋɔŋ vugu ɲkaa pugu fā'o pi fi'i mbij ɲa ɲɔŋ ghà mfā'a ta'a llé pi pe vi nɔ ghɔ nɛ. ¹¹ Pugu ni ɲga ɲkwe mbij yugu, nduo nu ni ɲgan nyiɛŋ ghɔ, ¹² nchhu nu ɲa, 'Pɛ ɲgwa ɲa pugu thɔ ni njiŋ nɛ wu'ɔ mfā'a pi nɔ ta'a awa, ɔ lɔ̄gɔ vigi pugu ɲkuon ta'a nthiŋkwo, pigi lɔ mbo ɲgwa pɛ ɲa pigi fā'a nɔ ta'a llé ghɔ ghao, minaon tũon vigi.'

¹³ "Nɔ ɲgan nyiɛŋ ghɔ khwē ni ta'a yi ɲa, 'Taannu a, ñɔ nji'i mfāan yichəi nnu mbij ghɔ, pɔgɔ shini ndɔ nchrā ɲa ñshi mbe ghɔ ni fi'i mbij ɲa ɲɔŋ mfā'a ta'a llé pi pe vi nɔ ghɔ nɛ?"

¹⁴ Kwe yaon ɲa a jɔ nɛ ɲgəi. Nɔ ɲkhwā nɔ fɛ nu ni ndugwi njiŋ muon fā'a wu'ɔ fi'i yaon ɲa mɛfɛ vɛ nɛ. ¹⁵ A lɔ ɲkā'o vɛi nɔ chwīɛ nu nnu ɲa ɲkhwā nɛ ni yaon ɲa a nyan nɛ, ki ɔ thɔ mfā'o kighi'ə nthɛ ɲa ñɔon pwapun nɛ?"

¹⁶ "Nnɛ, ɲgwa ɲa pugu lūgwi njiŋ nɛ shi nthi shhi, pɛ ɲa pugu thi shhi nɛ, lūgwi njiŋ."

Jishɔ pini nchrā nɔ ɲgɛ yi trɛi ɲkuon nnu gu yi (Maaku 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Nɔ ha'an Jishɔ ni ɲku'ɔ nu Jerushaleiŋ nɛ, a gē paanchrɔ ghan younjin pi njiŋnjin, pugu pugu gha mbo shendaon a chhu ni pugu ɲa, ¹⁸ "Pəi Ii nɛi, pia ku'ɔ nu nɛ Jerushaleiŋ. Pi shi ncha'a Muon Ƴonmishua mɛfɛ mbhɔ pa thishi ghan fɛ'ingɛŋ pugu pa ghan yɛ'i ɲgwa ni gɛ Mushi, pugu fɛ njɔ gu ghɔ, ¹⁹ ncha'a vi mɛfɛ mbhɔ pa ɲgwa taon nduon, pugu mā'an vi ni kwəin,

ngwie vi ndo ηkwīn vi ηkuon wá'a, a gha mbo mon trei llé a pini ηku'ó."

*Yaon ha'an mamuon pie ne
(Maaku 10:35-45)*

²⁰ Nne, mũun Jēin pugu Joun, mbo puon Shebedi, ghēi njēi Jisho ηkwi kwere yi shhi yu nduon yaon mbho yu. ²¹ Jisho pie vi ηa, "O tā'a pi khó?"

A chhu gho ηa, "Kā'a ηa paa puon pan pei shi nchho, ta'a yi ηgei mbho yo yi ji, ta'a yi ηgei mbho ηkwrei, ndii ηa o tho nsha'a fūon yo ne."

²² Jisho khwē ηa, "Pēi lo nji'i nji yaon ηa pēi pie nu ne, minthe pēi nnu ndua ηgō'i ηa nshi nnu ne?"

Pugu khwē gho ηa, "A nthē pigi nnu."

²³ A chhu ni pugu ηa, "Pēi shi nnu llo mon ndua a, ndo chho nu ηgei mbho a yi ji pugu pa ηkwrei lo mfā'o mmu nji no fe nu, ndo a po pi ni ηgwa pe ηa Tāa a kwo piri ni pugu ne."

²⁴ Ndo pigēi wun ghan younjin Jisho ni ηga nja'o nnu yei, mbigi túa ni paa pa līn pigho.

²⁵ Ndo Jisho mēin vugu, pugu tho njēi vi, a chhu ni pugu ηa, "Pēi ji ηa pa thishi ηkuon mbhi yei ghā nsha'a ηgwa pugu sha'a, pa memme ηgwa pugu nōon pi nnu ghrī ni pugu. ²⁶ Ndo mba'a a yi'i mbo pi nne ni pēi. Sheshenon ηa a tā'a nu no po nu non ndien shina pēi ne fā'o no po nu muon fā'a vēi. ²⁷ Sheshenon ηa a tā'a nu mbo nthishi shina pēi ne, fā'o no po nu nkūna vēi. ²⁸ Wu'ó no ha'an Muon Nonmishua shini ndo ntho pi ηa pi fā'a mbho yu, a ni ntho pi no fā'a nu ndo mfe chombhi yi no nchūon yuon tho ntou ηgwa."

*Jisho chu'ɔ ligi paa nchriligi
(Maaku 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ Nɔ ha'an Jisho pugu pa ghan younjin pi ni ntaon nu Jeriko ne, mme yu ngwa you njin yi.

³⁰ Paa pa nchriligi ni nchho nkin ndaon, pugu ni nga nja'o na Jisho togo nu shendaon gho, mba'o ngou na, "Taatho, fa'o kwoshini mbin pigi, ma Muun Devi!"

³¹ Yu ngwa pigho piga vugu, nshwei vugu na pugu lere lan, pugu pinu nu'un mba'o pi ngou ni nji na, "Taatho, fa'o kwoshini mbin pigi, ma Muun Devi!"

³² Jisho gha ntithi, mein vugu mbie vugu na, **"Pai ta'a nu na nchwie kho mbin pai?"**

³³ Pugu chhu gho na, "Taatho, na'an ligi yigi, pigi yai li'i." ³⁴ Jisho fa'o kwoshini mbin pugu, nkaoon ligi yugu. Wu'o chomilaon gho ligi yugu chu'o, pugu yai li'i, njou njin Jisho.

21

*Jisho nii Jerushalein no funon
(Maaku 11:1-11; Luka 19:28-40; Joun 12:12-19)*

¹ Pugu ni nga mbara nu Jerushalein, ti nkwo choin Befege nkuon Mbra pa Thi Olive ne, Jisho taon paa pa ghan younjin pi shhi, ² nchhu nu ni pugu na, **"Pai ghai mon la'ataon yine shhi pai, pai shi nga nchoin fo, pai ki'e njai nkwein yai ni muun vi yai yu. Pai kigei vugu, ntho ni pugu mfe vai. ³ Ti sheshenon nchhu sheshe nnu ni pai, pai chhu gho na, 'Taatho fa'o cha no gho' kan a shi mien vugu ni pai wu'o ndii gho."**

⁴ Yei ni ndōgo li'i nō chwīe nu nnu ηa Minnwi ni nchrā ni njæili'i yi ne lōgo li'i ηa,

⁵ “Chhu ni puon la'ataon Shayaon,
 'Lii njæi, fūon vœi tho nu ne njæi vœi mon juju,
 ndo nchho ηkuon ηkwéin,
 mbo muun ηkwéin.' ”

⁶ Pa ghan younjin pi ghæi ngu'ō nchwīe pi nō ha'an Jishō ni nchhu ni pugu ηa pugu chwīe ne.

⁷ Pugu ghæi nthō ni ηkwéin pugu muun ηkwéin, nū'ōn pa ndhwī pugu mbīn pugu a ku'ō nchho fo.

⁸ Ntou ηgwa mon yú gho shēin pa ndhwī pugu shendaon, pichæi ya'a pa mbhōthi nshēin shendaon. ⁹ Yú ηgwa pighō ni ηgœi nu shhi yu, pa ηgwa ηa pugu ni nthō nu njin yu ne ni nthō mba'ō ηgōu ηa,

“Ndigha'ō pō ni Muun Devi!

Mbōrō pō ni ju ηa a tho nō ligi Taathō ne!

Ndigha'ō pō ni Minnwi ti ηgœi nchœin fie mon ndugwi po!”

¹⁰ A gha nii Jerushalein, ηguon la'ataon gho chī'i ghao, ηgwa pie nu ηa, “Yei pō pi gō?”

¹¹ Yú ηgwa pighō khwē ηa, “Yei njæili'i Minnwi mbo Jishō llo Nashare mon Galili.”

Jishō ghæi Nda Minnwi

(Maaku 11:15-19; Luka 19:45-48; Jouη 2:13-22)

¹² Jishō ghæi Nda Minnwi njōu ηguon ηgwa ηa pugu ni nthō mfini yaon pugu pa ghan yuon yaon mon Nda Minnwi, nshrī taprei ghan kwri mbīn pugu pa læi ghan ηgwa pe ηa pugu ni tho mfini pa mintu'olibun ne. ¹³ Nchhu ni pugu ηa, “Pi

nā'an̄ ṅa, 'Nda a shi mbo li'i luon̄ Minnwi,' ndo p̄ei lōgo a p̄o p̄uo pa ṅgina."

¹⁴ Pa nchriligi pugu pa ṅkwini kwò tho nj̄ei vi mon̄ Nda Minnwi, a chwīe pugu p̄o shi'i. ¹⁵ Ndo pa thishi ghan̄ fe'ingien̄ pugu pa ghan̄ ye'i ṅgwa ni gí Mushi ni ṅga nj̄ei pa mbwambwa nnu ṅa a chwīe, pugu pa mikə'i ṅa pugu ni mba'o ṅgòu mon̄ Nda Minnwi ṅa, "Ndigha'o p̄o ni Muon̄ Devi!" n̄e, pugu pigitua. ¹⁶ Nchhu ni Jisho ṅa, "O ya'o nnu ṅa ṅgwa pei chhu nu n̄e?"

Jisho chhu ṅa, "Oon̄, p̄ei lo naa mēin̄ ṅa, 'Llo nchò pa puon̄ fhu pugu pa puon̄ p̄o o p̄iri ndigha'o ṅa pi gha'o gho no gho.'"

¹⁷ Jisho mien̄ vugu ntaon̄ mon̄ la'ataon̄ gho ṅḡei Betani nda'a f̄o.

*Jisho chōno thi wunu
(Maaku 11:12-14,20-24)*

¹⁸ A ni ṅga mbo ni tutu'u, no ha'an̄ a ni mbini nu la'ataon̄ gho n̄e, n̄ji yia vi. ¹⁹ A gha nj̄ei thi wunu ṅkin̄ shendaon̄, ṅḡei f̄o ndo pa'a ndo nj̄ei sheshe yaon̄ ṅkien̄ wu'o pa fhothi. A chhu ni thi gho ṅa, "Mba'a kan̄ ta'a ntien̄ ma nu'un̄ njun̄ mbin̄ gho ṅkamu'on̄," thi wunu gho wu'o mbrāo pi ndii gho.

²⁰ Pa ghan̄ younjin̄ pi gha nj̄ei, ṅgrāo, nchhu nu ṅa, "A kie pi nein̄ thi wunu gho ki'i mbraoprao ta'a ṅge?"

²¹ Jisho khwē ni pugu ṅa, "Shishini, ñshwei v̄ei, p̄ei mfā'o pin̄ ki lo mfā'o khutho, pa'a p̄ei lo ṅgu'o nchwīe pi nnu ṅa pi chwīe mbin̄ thi wunu yei n̄e, p̄ei n̄ji'i nchhu pi ni mbra yei ṅa, 'Shū'o hein̄ ṅḡei ṅgū mon̄ ṅkhi,' a wu'o mbo pi n̄n̄e.

22 Sheshe yaon̄ ña p̄ei pie mon̄ luon̄ n̄e, p̄ei shi ñgu'ò mfā'ò n̄o ha'an̄ p̄ei mfā'ò piñ."

Pie nth̄e ghr̄í Jish̄o

(Maaku 11:27-33; Luka 20:1-8)

23 Jish̄o ni ñga nii mon̄ Nda Minnwi, pa thishi ghan̄ f̄e'ingien̄ p̄ugu pa pich̄ei thishi th̄o mbara vi n̄o ha'an̄ a ni n̄j̄e'i nu n̄e nchhu gh̄o ña, "O th̄o nchw̄ie nnu pei pi ni ghr̄í ḡo, a lo mfe ḡo mfe ghr̄í gh̄o v̄e?"

24 Jish̄o khw̄ē ni pugu ña, "Mummu ñkaa mu shi mbie v̄ei ni ta'a p̄ie, ti p̄ei mfe khw̄ē v̄ei, kan̄ ñshi nshwei v̄ei ni ghr̄í ñon̄ ña ñth̄o nchw̄ie nnu pei n̄o gh̄o n̄e. 25 Kwe ñkh̄i Joun̄ ni ndh̄o pi hin̄? A ni ndh̄o pi po ki mbh̄o ñgwamishua?"

Pugu chr̄a nnu yei shina pugu, nchhu nu ña, "Pia nchhu ña a ni ndh̄o pi po, a chhu ni pia ña ti a ni nchw̄ie kh̄o pa'a pia lo mbin̄ vi? 26 Nd̄o p̄ia nchhu ña a llo mbh̄o ñgwamishua, pia th̄o mb̄ogo nnu ña yu ñgwa pei shi nchw̄ie n̄e, nth̄e ña ñguon̄ vugu ji ña Joun̄ ni mbo ñj̄eili'i Minnwi."

27 Nn̄e pugu khw̄ē ni Jish̄o ña, "Pigi lo n̄ji'i n̄ji."

Jish̄o chhu ni pugu ña, "Kan̄ mba'a mummu shwei v̄ei ni li'i ña m̄fā'ò ghr̄í nth̄o nchw̄ie nnu pei n̄o gh̄o n̄e.

Lu'ò chr̄a nth̄e paa puon̄

28 "P̄ei p̄i'i ȳei ña? Yich̄ei ñon̄ ni mfā'ò paa puon̄ pi mimb̄ia, ñḡēi ñj̄ei f̄uon̄ yi nchhu gh̄o ña, 'Muon̄ a, gh̄ēi mfā'a f̄a'a mon̄ nȳien̄ shi'a.'

29 “Muunḡ gho khwē ḡa, ‘Mba’a nji’i ḡḡōi,’ ndo a gha ndara shigēi yi, a kwri njù’o yi, nne ḡḡōi monḡ nyienḡ gho.

30 “Nḡḡ gho ḡḡōi mbara yichōi muunḡ vi ḡḡu’o nchhu pi ta’a nnu gho. Muunḡ gho khwē ḡa, ‘Nshi ḡḡōi, ma baba,’ ndo pa’a ndo ḡḡōi. 31 A yēi shina paa puonḡ pei ḡa a chwē nnu ḡa tãa vi ni ntã’a nu ne?”

Pugu chhu ḡa, “Fũḡḡ yi.”

Jisho chhu ni pugu ḡa, “Shishini, ñshwei vōi, pa ghanḡ wēinḡ taashi pugu pa shakhi tho ḡḡōi nu monḡ Sha’afuonḡ Minnwi shhi pōi. 32 Nthe ḡa Jouḡ Nḡanḡ Fe Nkhi ni ntho njōi vōi, nōonḡ ndaonḡ ndindi ḡa pōi tḡḡo, ndo pa’a pōi lo mbinḡ vi, ndo pa ghanḡ wēinḡ taashi pugu pa shakhi pinḡ vi, ndo nji’i nthe pi ndii ḡa pōi ni njōi nnu pei ne, pa’a ndo nda’a ḡkwri njù’o yēi mbinḡ vi.”

*Lu’o chrà nthe puonḡ fà’a piphì
(Maaku 12:1-12; Luka 20:9-19)*

33 Jisho chhu ḡa, “Pōi pinḡ nja’o yichōi lu’o chrà. Yichōi ḡanḡ nyienḡ ni mbo fo ḡa a ni mbhi faanḡ ntienḡ thi ḡa pi mēinḡ ni grape ne. A ni ḡkrao ḡka’a ḡḡinḡ nō, ndo ntuo ḡku’o nñi ntienḡ thi gho ḡkhi yi taonḡ nō chwē nu là’o, ndo ḡkrao muunḡ nda tōthi nō chho nu fo ḡkē’i nyienḡ gho. Mfe nyienḡ gho ni ghanḡ fà’a ḡa pugu lina nu nō gho ḡḡa ḡkwōo maonḡ, pugu pugu ḡhrā, ndollō ḡḡōi la’ataonḡ nduonḡ. 34 Ndiḡ kwōo ntienḡ thi gho ni ḡḡa ḡkã’o, a taonḡ puonḡ fà’a pi ni ghanḡ fà’a monḡ nyienḡ ḡa pugu ḡḡōi ḡkwe ji ḡhrà ntienḡ thi gho.

35 “Pa ghanḡ fà’a pigho wēinḡ puonḡ fà’a pi pigho ḡa a ni ntaonḡ ne, ḡḡwie ta’a yi, njwi ta’a yi, ntunḡ

yichəi ni ngù'ò. ³⁶ Ngan nyien ghò pini ntaon pichəi puon fà'a na pugu yien nchaa fūon pi pə na a ni ntaon nɛ, ghan fà'a mon nyien ghò wu'ò nchwie mbij pugu pi nenne.

³⁷ “Ndugwi yi ngan nyien ghò taon muun vi, nchhu nu na, ‘Pugu shi nga'ò muun a.’

³⁸ “Ndo pa ghan fà'a mon nyien ghò ghà njəi muun vi tho nu, pugu chhu ni non pugu na, ‘Yei muun ngan nyien ghò na nguon maon shi mbo ji nɛ, pəi tho pia jwi vi nshin maon pi.’ ³⁹ Pugu wəin vi mfu'u vi mon faan ntien thi ghò mā'an vi mbhi, njwi vi.

⁴⁰ “Ndwe, ndii na ngan faan ntien thi ghò shi ntho ki'ɛ nɛ, a shi nchwie pi nein ni ghan fā'a mon nyien ghò?”

⁴¹ Pugu khwē ghò na, “A shi njwi ngwa piphi pighò, mfe faan ntien thi ghò ni pa ghan fà'a nduon na pugu shi mfe ji ntien thi ndii na ndii kwōo kā'ò nɛ.”

⁴² Jishò chhu ni pugu na, “Pəi lo naa mēin yaon na Nwa'anli Minnwi nchhu nɛ ya'a?”

‘Muun nchí'a ye na pəi ghan krao nda ni ndāa
na a lo mfā'ò ghèrɛ nɛ,
pini nɛ nkara ju mbo muun nchí'a kwonda.

Yei fà'a llo mbhò Taathò,
ndo mbo nkien nnu pwapwa ligi pia.’

⁴³ Nthe yie ghò, nshwei vəi, pi shi nkwe Sha'afuon Minnwi mbhò pəi mfe ni ngwa pə na pugu yun ntien na a kā'ò nɛ. ⁴⁴ Sheshenon na a

gū ŋkuonŋ ŋgù'ò yei shi shina kraokrao, ndo ti a ŋgū ŋgù'ò gho mbɪŋ ŋon a nwī'in vi."*

⁴⁵ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ŋgwa Farashi ni ŋga nja'ò pa lu'ò chrà pi pei, nji ŋa a ni nchrā nthe pi pugu. ⁴⁶ Ndo nji'i nthe pi nò ha'an pugu ni ntho ntā'a nu ŋgwēin vi ne, pugu ni mbogo pa ŋgwa nthe ŋa ŋgwa pigho ni ndogo Jisho ŋa a njəli'i Minnwi.

22

Lu'ò chrà nthe ji tini

(Luka 14:15-24)

¹ Jisho pini nchrā ni pugu ŋkamu'on mon pa lu'ò chrà, nchhu nu ŋa, ² "Minthe pi mā'an fi'i Sha'afuonŋ Po pi ni yichəi fùonŋ ŋa a ni mbiri ji nò nnu tini muon vi yi mimbia. ³ Ntaon puonŋ fà'a pi ŋa pugu ghəi mēinŋ ŋgwa pe ŋa pi ni ŋgē vugu nò nnu ji tini gho ne, ndo pa'a pugu lo ŋkhwā nò tho nu.

⁴ "A pini nu'unŋ ntaon pichəi puonŋ fà'a, nchhu nu ŋa, 'Pəi chhu ni pa ŋgwa pe ŋa pi gē vugu ne ŋa ŋkwo piri maonŋ ji ne, ŋkwo sho pa fua pugu pa na'an fu'u, ti mbiri ŋguonŋ yaonŋ a kā'ò. Pəi tho li'i ji tini gho.' ⁵ Ndo pa'a pugu lo ndi a fhi nnu, nne pugu ghəi ni vugu, ta'a yi monŋ nyienŋ yu, yichəi ta'a yi li'i tan yi. ⁶ Pigəi yi wēinŋ puonŋ fà'a pi pigho, mfe ŋgə'i ni pugu, njwi vugu.

⁷ "Túa fùonŋ gho pigi, a fe gi ni pa shooge pi pugu ghəi njwi ŋgwa pigho ŋa pugu ni njwi puonŋ fà'a pi pigho ne ndo ntūonŋ la'a muonŋ mfe shhe.

* **21:44** 21:44 Pichəi pa ndunu Nwa'anli Minnwi lleshhi mon chrà Gri lo nji'i mfā'ò ghrà yei.

⁸ Nne fùon ghò chhu ni puon fà'a pi ña, 'Maon jì tini ghò kà'o nɛ, ndò pa'a pa ñgwa ña ñki gē nɛ lò ñkà'o ñkwan ñgwa ña minthe pugu jì nɛ.

⁹ Nthe yie ghò, pəi taon ñgəi mon pa ta'andaon fi'i ñgwa ña pəi yəi fò nɛ, pəi gē vugu ña pugu tho li'i jì tini ghò.' ¹⁰ Nne pa puon fà'a pighò ghəi mon pa shendaon, ñkiri ñguon pa ñgwa ña pugu ni nɛi nɛ, ñgwa shi'i pugu pa pi pìphi. Nne nda jì tini ghò ni ndinaon ni ñgwa ña pi gē vugu nɛ.

¹¹ "Ndò fùon ghò gha nthò li'i yəi pa ghan gè pighò, nɛi yichəi non fò pa'a a lò mfā'o ndhwí tini. ¹² A chhu ghò ña, 'Taannu a, ɔ kie pi nein maa nii hein ki lò nji'i mfā'o ndhwí tini?' Non ghò pou chrà. ¹³ Nne fùon ghò chhu ni pa ghan fà'a li'i tini ghò ña, 'Pəi krao kwò yi pugu pa mbhò mi mā'an vi mbhi mon ninj. Mon li'i ghò, kəi pugu pa kru shua shi mbò fò.'

¹⁴ "Nthe ña pi gē ntou ñgwa, ndò ngu'ò ntere pi shigei yi."

*Pie nthe nnu pe taashi ni Kaisha
(Maaku 12:13-17; Luka 20:20-26)*

¹⁵ Nne pa ñgwa Farashi nyian ntán ñkwan ha'an a nthe pugu piri Jishò ñgwəin vi ñkuon chrà yi nɛ. ¹⁶ Nne pugu taon pa ghan younjin pugu pugu pa ñgwa fùon Herò, nchhu nu ña, "Masha, pigi jì ña ɔ ghà nchrā nnu shini, nje'i nnu ña Minnwi tā'a nu nɛ mon nnu shini ki lò mbogò ligi sheshenon nthe ña ɔ shi'a nji'i ndii pi ña non pò pi mon yəi ñkwan nthin kwo. ¹⁷ Ndwe shwei vigi, ɔ pī'i jò ña? A kà'o ña pi mā'an taashi ni Kaisha ki ñga?"

¹⁸ Jisho kwo ji ntán pìphì ña pugu ni mfā'ò nɛ, nne nchhu ña, “Pèi tǎ'a nu njwé'í a ña pa ñgwa mifíi pei? ¹⁹ Pèi nōon ndigi mbin ña pi ghà mā'an taashi nò nɛ vèi.” Pugu tho ni ndigi mbin ghò mbo fí'í mbin ña ñon ghà mfa'a ta'a llé pi pe vi nò ghò nɛ. ²⁰ Jisho pie vugu ña, “Yei tho gǒ pugu pa ligi gǒ ñkuon ghò?”

²¹ Pugu chhu ña, “A yi Kaisha.”

A chhu ni pugu kí'ɛ ña, “Nthe yie ghò, pèi fɛ yaon ña a yi Kaisha nɛ ni Kaisha, mfe yi Minnwi ni Minnwi.”

²² Pugu ni ñga nja'ò nnu yei, a ghrāo vugu, pugu lollo mienj vi ñgǎi.

*Pie nthe nnu khu nu mbini ñku'ò
(Maaku 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Wu'ò llé ghò, pa ñgwa Shadushi ña pugu ghà nchhu ña ñon ghà ñkhu pa'a ndò nu'un ñku'ò nɛ tho njǎi vi mbie vi ni ta'a pie ña, ²⁴ “Masha, Mushi ni nchhu ña, ‘Ñon ñkhu ki lo nji'í mfā'ò muun, a yi'í ña ndin vi lōgò ñkugu yi ghò mbhi muun nò ghò nò ligi ndin vi ña a khu nɛ.’ ²⁵ Ndwe khwachèi puon pimbia pichèi ni mbo shina pigi mbo ta'a pun. Fūon yi ni ndan ñkhu ki lo nji'í mfā'ò muun, nne mienj ñgwe vi ndin vi lōgò. ²⁶ Mbra yi, pugu yichèi mbra yi wu'ò mbo pi nenne ti ñguon vugu pi khwachèi nu'un mme. ²⁷ A ni ñga ndugwi, mingwe ghò khu ñkaa yu. ²⁸ Ndwe, mon llembi ña ñgwa le mbini ñku'ò mon gu nɛ, mingwe ghò shi mbo pi ñgwe gǒ shina pugu pi khwachèi pei, nthe ña ñguon yugu ghao ni ndan vi?”

29 Ndo Jisho khwē ni pugu ŋa, “Pēi fāaŋ nthe ŋa pēi lo nji Ŋwa’anli Minnwi ndo pa’a ndo nji nji Minnwi. 30 A le ŋga mbo ndii ŋa ŋgwa ŋa pugu khu le mbini ŋku’o ne, pa’a ŋgwa lo ndaŋ ki ŋgēi lán. Ŋgwa le mbo pi no pa ghaŋ ntaoŋ Minnwi po.

31 “Ndo nthe ŋgwa pe ŋa pugu shi nde ŋku’o moŋ gu ne, pēi lo naa mēiŋ nnu ŋa Minnwi ni nchhu ni pēi ne: 32 ‘A mmu mbo Minnwi Abrahaŋ, mbo Minnwi Aiji, mbo Minnwi Jako’? A lo nji’i mbo pi Minnwi pa ŋgwa khu, a po pi yi ŋgwa maon.”

33 Yú ŋgwa pigho ni ŋga nja’o yei nnu, ŋgrāo ŋkwaŋ ha’aŋ a ni nje’i nu ne.

*Mme kina ŋa a chaa ŋguoŋ yi ne
(Maaku 12:28-34; Luka 10:25-28)*

34 Ndo pa ŋgwa Farashi ni ŋga nja’o ŋa Jisho chri nchò pa ŋgwa Shadushi, ŋkiri noŋ yugu ta’a li’i. 35 Yichēi ta’a yi shina pugu ŋa a ni nji gí Mushi ŋga’a pie Jisho ni ta’a pie no mōoŋ nu vi. 36 “Masha, a yēi mbo mme kina ŋa a chaa ŋguoŋ yi moŋ gí ne?”

37 A chhu gho ŋa, “‘Khwā Taatho mbo Minnwi yo ni ŋguoŋ njù’o yo ghao, ŋguoŋ nchēi yo ghao, ni ŋguoŋ kwā’a nu mo ghao.’ 38 Yei mme kina ndo mbo fūoŋ yi. 39 Mbira yi po no yie gho: ‘Khwā taakuo yo no ha’aŋ o khwā noŋ yo ne.’ 40 Ŋguoŋ gí Mushi ghao pugu pa yaon ŋa pa njēli’i Minnwi ye’i ne yi’ə pi ŋkuoŋ paa kina yei.”

Pie nthε Ju ηa Minnwi Chu'ο Ntaonη nο Nkwe nε

(Maaku 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Ndiη ηa pa ηgwa Farashi ni ηkiri ta'a li'i nε, Jisho pie vugu ni ta'a pie, ⁴² nchhu nu ηa, "Pai pi'i yei ηa nthε Ju ηa Minnwi Chu'ο Ntaonη nο Nkwe nε? A pο pi muun gɔ?"

Pugu chhu ghο ηa, "Muun Devi."

⁴³ Jisho pie vugu ki'ε ηa, "Ti a ki pο pi neiη ki'ε Devi monη nji Jijwe Minnwi mēiη vi ηa 'Taathο,' nchhu nu ηa,

⁴⁴ 'Taathο ni nchhu ni Taathο a ηa,

Chochο heiη ηgei mbhο a yi ji

ti ηshi nu'unη nchwie pa mimbina pο pο la'ο kwò yο."

⁴⁵ "Ti nο ha'an Devi mēiη vi ni 'Taathο,' ti a pini ηkie pi neiη mbο pi muun vi?"

⁴⁶ Kan ta'a ηon shini ndο mfā'ο khwè nο fe nu ghο, ndο pa'a ndο nu'unη mbie vi ni kan ta'a pie jē llé ghο.

23

Jisho shūu ténə pa masha ghan ye'i gi Mushi pugu pa ηgwa Farashi

(Maaku 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-46)

¹ Nne Jisho chhu ni kiri ghο pugu pa ghan younjin pi ηa, ² "Pa ghan ye'i ηgwa ni gi Mushi pugu pa ηgwa Farashi pο pi ηgwa ηa pi ji vugu nο ghan tūgu gi Mushi. ³ Nthε yie ghο, pai ya'ο nchò yugu ndο nchwie ηguonη nnu ηa pugu shwei vèi nο ghο nε, ndο ki lο mbini vugu. Nthε ηa pugu ghà nchhu ndο pa'a ndο nchwie nnu

ɲa pugu chhu nɛ. ⁴ Pugu ghà ɲkrao pa lrĩ ɲa a gha'a nɔ tien nu nɛ nū'ɔɲ mbə'i ɲgwa, ndɔ pa'a ndɔ ɲkhwā nɔ fɛ nu muɲshimbhɔ yugu nɔ ghɛrɛ nu ɲgwa pighɔ ni lrĩ ghɔ.

⁵ "Pugu ghà mfā'a ɲguɔɲ yugu fà'a pi ɲa ɲgwa yəi vugu, nthɛ ɲa yugu ɲgrào ɲa pugu ghà nā'an chrà Minnwi ɲkuɔɲ ghɔ nchu nɔ pa yéi yugu pugu pa ɲgei mbhɔ yugu yi ɲkwɛi nɛ gha'o ɲga'a ndɔ nchwīe pa yugu shǐgəi ɲkuɔɲ pa ndhwí pugu shiga ɲga'a.* ⁶ Pugu khwā pa lǎi chiichii li'i ji pugu pa lǎi ɲgwa lien mon pa nda luɔɲ Minnwi, ⁷ ndɔ ɲkhwā ɲa pi tu'u non nchrā ni pugu mon li'i tan pugu pa ɲa ɲgwamishua mēiɲ vugu ɲa 'Masha.'

⁸ "Nɔ ki'i pi mēiɲ vəi ɲa 'Masha,' nthɛ ɲa pəi fā'o pi wu'ɔ ta'a Masha ndɔ ɲguɔɲ vəi ghao pɔ pi pa liɲ. ⁹ Ki'i pəi mēiɲ sheshɛɲɔɲ ɲkuɔɲ shhɛ hɛiɲ ni taa vəi, nthɛ ɲa pəi wu'ɔ fā'o pi ta'a Taa, mbɔ ju ɲa a pɔ po nɛ. ¹⁰ Ki'i pi mēiɲ vəi ni 'pa ghan fɛ ntigi,' nthɛ ɲa ɲgan fɛ ntigi wu'ɔ ta'a yi, mbɔ Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaɔɲ nɔ ɲkwe nɛ. ¹¹ Nɔ ɲɔɲ ndiɛɲ shina pəi shi mbɔ muɲ fà'a vəi. ¹² Sheshɛɲɔɲ ɲa a kərɔ non yi nɛ, pi shi nshwi'i vi shhɛ, sheshɛɲɔɲ ɲa a shwi'i non yi nɛ, pi kərɔ vi.

* **23:5** 23:5 Pa ɲgwa Juu ni mfā'o nū'ɔɲ ɲa a ni nchu ɲa sheshe muɲ mimbia jɛ ɲkuɔɲ trɛinchrɔ ɲga'o nɛ fā'o nɔ nā'an nu khwɛ li'i mon ɲwa'anli Ndunu Kəna (ɲwa'anli Ndiɲ Taɔɲ nu 13:1-10; 13:11-16; ɲwa'anli Mbɔra Fɛ nu Gí 6:4-5; 11:13-21) ɲkuɔɲ ɲgrào nchhu choyei yugu pugu pa ɲgei mbhɔ ɲkwɛi. Pa pimbia ni mbini mfā'o nɔ chhu nu pa shǐgəi ɲkuɔɲ pa khwɛ ghaa ndhwí yugu (ɲwa'anli Shia ɲgwa 15:37-41).

Ngə'i shi nii pa ngwa Farashi pugu pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi mbo pa ghan mifi
(Maaku 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ “Ndo ngə'i shi nii vɛi ma pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi pugu pa ngwa Farashi. Pɛi ngwa mifi, nthe na pɛi fini Sha'afuon Po ni ngwa, ndo pɛi ndutho yei lo nii mon ghɔ, ndo pa'a ndo mien ngwa ha'an pugu nii nu ne na pugu nii. ¹⁴ [Ngə'i shi nii vɛi ma pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi pugu pa ngwa Farashi, pa ngwa mifi, nthe na pɛi ghà nchigi pa pinje kugu nkwe maon pugu, nkuru nnu na pɛi chwie ne ni pa ntaanntaan luon Minnwi li'i ka'a, nthe yie ghɔ, yei shá'a shi mbo yi wuwuru.]

¹⁵ “Ngə'i shi nii vɛi, ma pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi pugu pa ngwa Farashi pɛi ngwa mifi, nthe na pɛi ghà nshá'a nkhi pugu pa ndaon ntou no ghɛi nu kara non a younjin nnu Minnwi yei, ndo a gha njou nin yei, pɛi chwie vi a pini mbigi ncha vɛi paa li'i no ghɛi nu mon monon ngù'o lien shhe.

¹⁶ “Ngə'i shi nii vɛi, ma pa ghan chriligi na pɛi tho non ndaon ni ngwa ne, na pugu chhu na, 'Non nshwrɛi ligi Nda Minnwi, pa'a nnu lo mbo, ndo ti non nshwrɛi pi laongo na a po mon Nda Minnwi ne, a yi'i vi.' ¹⁷ Pa na na ligi yugu yi chri! A gha'o yei? Laongo ki Nda Minnwi na a chwie laongo ghɔ po yi taontaon ne? ¹⁸ Pɛi ghà mbini nchhu na non nshwrɛi li'i fe'ingien pa'a nnu lo mbo, ndo non nshwrɛi yaon fe'ingien nkun li'i fe'ingien, kan a yi'i vi. ¹⁹ Pɛi pa ghan chriligi, a gha'o yei ncha yichɛi, yaon fé, ki li'i fe'ingien

19 ɲa a ghà nchwīe yaon fe ghɔ pɔ yi taon̄taon̄ nɛ.
 20 Sheshenon̄ ɲa a shwrēi li' i fe'ingien̄ nɛ, shwrēi
 li' i ghɔ pugu sheshe yaon̄ ɲa a pɔ ŋkuon̄ ghɔ nɛ.
 21 Nnɛ sheshenon̄ ɲa a shwrēi Nda Minnwi nɛ,
 shwrēi Nda ghɔ pugu Minnwi mbō ŋon̄ ɲa a pɔ
 Nda ghɔ nɛ. 22 Sheshenon̄ ɲa a shwrēi po nɛ,
 shwrēi faan̄ Minnwi pugu Minnwi mbō ŋon̄ ɲa a
 chhō ŋkuon̄ ghɔ nɛ.

23 “Ŋgə' i shi nii vəi, ma pa ghan̄ ye' i gí Mushi
 pugu pa ŋgwa Farashi. Pəi pa ŋgwa mifīi. Nthe
 ɲa pəi ghà mfe shwéi pa mishwreī pugu pa
 pichəī pa puon̄ mi mbhē ɲa pi ghà ni' in̄ mon̄
 maon̄ ji, ndō ki lō mfā' o ndiī nɔ nū' on̄ nu pa
 memme ntigī mon̄ ŋwa' an̄li gí nɔ pa ndindī, ni
 kwoshinī pugu pa ya' o nu nchò Minnwi, ndō yei
 pa nnu pɛ ɲa pəi kan̄ ni nchwīe ndō ki lō nch' ə
 pi ni. 24 Ghan̄ chri ligī pei ɲa pugu n̄on̄ ndaon̄
 ni ŋgwa, pəi ghà nde minjin̄ji mfu' u mon̄ là' o
 yəi, ndō mmi minyien̄ləi†!

25 “Ŋgə' i shi nii vəi, ma ghan̄ ye' i ŋgwa ni gí
 Mushi pugu pa ŋgwa Farashi. Pəi ghan̄ mifīi!
 Nthe ɲa pəi shīgao ŋkuon̄ ndua pugu pa kumbu
 ndō moon̄ yi linaon̄ ni p̄iga pugu pa pou wēin̄ nu
 non̄. 26 Pa ghan̄ chri ligī pei mbō pəi Farashi,
 pəi fūon̄ nshīgao pa moon̄ ndua pugu pa moon̄
 kumbu nne ɲa minthe ŋkuon̄ yi gū yi taon̄taon̄
 ŋkaa yu.

27 “Ŋgə' i shi nii vəi, ma pa ghan̄ ye' i gí Mushi
 pugu pa ŋgwa Farashi. Pəi pa ghan̄ mifīi! Pəi
 pɔ nɔ fún̄ ɲa pi shinī njù' o ni yaon̄ fhu ɲa a
 pwa mbhi, ndō moon̄ yi linaon̄ ni kwéi khu ŋgwa

† 23:24 23:24 A ya mbo pi ɲa kamela.

pugu pa nguon ɲkwan maon totro. ²⁸ A ha'an pi lii vɛi mbhi pɛi pɔ nɔ ɲgwa ndindi, ndɔ moon njù'ɔ yɛi linaon ni nnu mifiɪ pugu pa nguon ɲkwan phi.

²⁹ “Nɲɔ'ɪ shi nii vɛi, ma pa ghan ye'ɪ gɪ Mushi pugu pa ɲgwa Farashi. Pɛi pa ghan mifiɪ, pɛi krao fún pa ɲjɛli'ɪ Minnwi, nchwɛ fún pa ɲgwa ndindi a pwa, ³⁰ nchhu nu ɲa, ‘Pigi kan ni mbo mbhi pi ndii pa tãa pigi, pigi shi kan ndɔ nchi kwò pigi pugu nɔ jwi nu pa ɲjɛli'ɪ Minnwi.’

³¹ “Nne pɛi pa miɲkwentie ni non pɛi ɲa pɛi pa puon ɲgwa pe ɲa pugu ni njwi pa ɲjɛli'ɪ Minnwi ne. ³² Pɛi ghɛi ne shhi m'ɛɲ nnu pe ɲa pa ɲkhu tãa pɛi ni njɛ. ³³ Pa mitwe'ɪ, pa mbhɛ mitwe'ɪ mbimbhi pei, pɛi shi ɲkie pi neiɲ maa ntei njó mónon ɲgù'ɔ liɛɲ shhe?

³⁴ “Nthe yie gho, ñshi ntaon pa ɲjɛli'ɪ Minnwi ni pa ghan shiethɔ ni pa ghan ye'ɪ gɪ Mushi ni pɛi. Pɛi shi njwi pichɛi, ɲkwɪɲ pichɛi ɲkuon wá'a, ɲgwie pichɛi ni ɲgwàɲ mon pa nda luon Minnwi pɛi, mfe ɲɔ'ɪ ni pichɛi llo mon ta'a la'ataon nii mon yichɛi la'ataon. ³⁵ Nshi ntaon vugu nenne, nji ɲa chhɪ ɲguon ɲgwa ndindi ɲa pi ni nsrão vugu njwi ɲkuon shhe, llo tho Abe ɲa mbho yi ni mbo yi woo ne ti ɲgɛi nchɛiɲ tho jwi nu Shakaria, mbo muuɲ Berekia, shina Nda Minnwi pugu li'ɪ Fe'ingien Minnwi. ³⁶ Shishini ñshwei vɛi, ɲguon nnu pei shi nshwi'ɪ mbiɲ ɲgwreɪon yei.

*Jishɔ fã'o pɔ'ɪ njù'ɔ nthe Jerushalɛiɲ
(Luka 13:34-35)*

37 “Yo, Jerushalein, Jerushalein! La’ataonŋ ɲa a jwi pa nɲeili’i Minnwi, ntunŋ pa ghanŋ ntaonŋ Minnwi pe ɲa pi taonŋ vugu gho ne ni ngù’o. A fi’i yi neiŋ ɲa mi ni ntā’a nu ɲkiri puonŋ pɔ ta’a li’i no ha’anŋ minguo ghà ɲkiri puonŋ pi la’o prǎ yi ne, ndo pa’a pɛi lo ntā’a nu! 38 Lii nɲe, nda yɛi ku’o fùn. 39 Nthe ɲa nchhu ni pɛi ɲa, jɛ ndwe ɲgɛi nu shhi, mba’a pɛi nu’unŋ nɲe a, ti nu’unŋ nchɛinŋ ndii ɲa pɛi shi nchhu ɲa, ‘Mbɔɔ pɔ ni ju ye ɲa a tho no ligi Taathɔ ne!’”

24

*Jishɔ chhu ɲa pi shi mbūo Nda Minnwi
(Maaku 13:1-2; Luka 21:5-6)*

1 Jishɔ ni ntaonŋ Nda Minnwi ɲgɛi nu, ndii gho pa ghanŋ younjinŋ pi tho nɲe vi ntho nɔonŋ pa nda gho monŋ Nda Minnwi. 2 Jishɔ chhu ni pugu ɲa, “Pɛi yɛi ɲguonŋ maonŋ pei heiŋ ghao? Shishini, nshwei vɛi, mba’a ta’a ngù’o heiŋ yi’i ɲkina ɲkuonŋ ndinŋ vi ki pi lo mbūo mfe shhe.”

*Ngə’i pugu pa mōonŋ nu
(Maaku 13:3-13; Luka 21:7-19)*

3 No ha’anŋ Jishɔ ni nchochho ɲkuonŋ Mbra pa Thi Olive ne, pa ghanŋ younjinŋ pi tho njinŋjinŋ nɲe vi, nchhu nu ɲa, “Shwei vigi, pa nnu pei shi ndɔgo li’i pi ndii kho? Li tho nu yo pugu pa yi ndugwi mbhi yei shi mbo pi kho?”

4 Jishɔ khwɛ ni pugu ɲa, “Pɛi lina nu ki’i ɲon fii vɛi. 5 Nthe ɲa ntou ɲgwa shi ntho no ligi a, nchhu nu ɲa, ‘Mbo pi Ju ɲa Minnwi Chu’o Ntaonŋ no Nkwe ne,’ mfii ntou ɲgwa. 6 Pɛi shi nja’o pa nchhò pugu pa pisha’akho nnu nchhò. Ndo ki’i

pəi fā'ò pɔgɔ gu nthɛ ɲa pa nnu pighɔ shi ɲgu'ò ndɔ̄gɔ li'i, ndo yinɛ lo naa mbo ndugwi yi. ⁷ Pa la'ataon shi ndollo mā'an yichəi ni nchhò, ɲgwa ta'a fùon mā'an ɲgwa yichəi ni nchhò. Nji shi ɲgū mon pa li'ili'i, shhɛ shi nchi'i ti shina mon pa li'ili'i. ⁸ ɲguon nnu pei pɔ pi nɔ ha'an muun ghà njɛ naon nu mingwɛ shūu nɛ.

⁹ “Nnɛ pi shi ncha'a vɛi mɛ ɲa pi fɛ ɲgə'i ni pəi ndo njwi vɛi. ɲguon pa la'ataon shi mbina vɛi nthɛ a. ¹⁰ Ntou ɲgwa shi ɲgū mon pin yugu, mfini non pugu, mbina non pugu. ¹¹ Ntou pa njəili'i mifi shi nthɔ mfi ntou ɲgwa. ¹² Nthɛ ɲa phi shi mbigi nɛ, khwǎ ɲa ntou ɲgwa fā'ò nɛ shi ɲkɛɛ. ¹³ Ndo ɲon ɲa a ti shii ti nchəin nɔ ndugwi yi nɛ shi ndūgu. ¹⁴ Ndo pi shi nchii pwa pisha'akhɔ yei ɲa Minnwi sha'a fùon yi mon ɲguon mbhi yei nɛ ɲa ɲguon pa la'ataon ghao ya'ò, ndugwi yi thɔ ki'ɛ.

ɲgə'i ɲa a thɔ nu nɛ

(Maaku 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ “Nnɛ ndii ɲa pəi shi njəi nnu wuwuru yɛ ɲa a fuo Nda Minnwi nchwɛ pi tei nɛ, a thi Li'i Taonɲaon,* mbo nnu ɲa njəili'i Minnwi mbo Dania ni nchhu nɛ, (sheshəon ɲa a mɛin yaon yei nɛ pi'i, nji ɲa a shi nji njin nnu yei), ¹⁶ nɛ ɲgwa pɛ ɲa pugu pɔ mon Judia nɛ tei ɲku'ò thɔ pa mbra. ¹⁷ Ki'i ɲon ɲa a chhɔ thɔnda nɛ nu'un nshwi'i shhɛ li'i lɔgɔ yaon ɲa a pɔ mon nda nɛ, ¹⁸ ki'i sheshəon ɲa a pɔ mon nyien nɛ nu'un mbini la'a li'i lɔgɔ mɛ ndhwí yi. ¹⁹ Ndo a shi

* **24:15** 24:15 Li'i yei ni mbo pi mon Nda Minnwi.

mbo ḡkierḡ wuwuru ḡḡḡ'ḡ ni pa piḡḡe shūu pugu pa mapuonḡ ha'anḡ pugu thḡ nu'ḡḡ puonḡ ne monḡ llé piḡḡo! ²⁰ Pəi luonḡ ni Minnwi ḡa ki'i nnu pei lḡḡo li'i pi monḡ laonḡ ki llé ji. ²¹ Nthe ḡa monḡ pii ndii ḡḡḡ, ḡḡḡ'ḡ shi mbo ti nchəiḡ fi'i ḡkwanḡ nḡ ha'anḡ a lo naa ma mbo, jē ndii ḡa Minnwi ni mbuonḡ mbhi ne ti nthḡ nchəiḡ ndwe, ndḡ pa'a ndḡ mbi'i pi'i ma nu'unḡ mbo. ²² Ti pi kanḡ ni mienḡ ki kere fi'i llé piḡḡo pa'a kanḡ ta'a ḡonḡ lo ndūḡu. Ndḡ nthḡ ḡḡwa pe ḡa Minnwi ni nchu'ḡ vugu ne, Minnwi shi ḡkere fi'i llé piḡḡo.

²³ “Nenne sheshenḡonḡ nchhu ni pəi ḡa, ‘Lii njəi, Ju ḡa Minnwi Chu'ḡ Ntaonḡ nḡ ḡkwe ne pḡ neinḡ,’ ki ḡa, ‘A pḡ ni hinḡ!’ Ki'i pəi piḡ, ²⁴ nthḡ ḡa pa mifiḡ ḡa pugu chhu nu ḡa pi chu'ḡ vugu ntaonḡ nḡ ḡkwe ne, pugu pa njəili'i mifiḡ shi nḡonḡ nonḡ yugu, nḡonḡ ntou pa memme li pugu pa nnu ḡhraoghrao nḡ fiḡ nu pa ḡḡwa ti mfiḡ pa ḡḡwa ha'anḡ Minnwi chu'ḡ ne nḡ ha'anḡ a kanḡ nji'e. ²⁵ Pəi lii njəi, ḡkwo shwei vəi ḡkaonḡ ndii maa ḡkā'o.

²⁶ “Nenne, pḡgu nchhu ni pəi ḡa, ‘Lii njəi, a pḡ ne monḡ ḡkūnu njó!’ Ki'i pəi ḡḡēi fḡ. Ti pḡgu nchhu ḡa ‘Lii njəi, a pḡ ne heinḡ monḡ njienḡ nda,’ ki'i pəi piḡ. ²⁷ Nthe ḡa wu'ḡ nḡ ha'anḡ fiembi ḡhà nshei llo ḡḡei sha'a minaonḡ ḡḡēi nii ḡḡei nii minaonḡ ne, a ha'anḡ thḡ nu Muunḡ ḡonḡmishua shi mbo ne. ²⁸ Sheshe li'i ḡa khu miyaonḡ pḡ ne, pa mishi ḡa pugu ḡhà ḡkru khu miyaonḡ ne shi ḡkiri fḡ.

*Muunḡ ḡonḡmishua shi mbini nu'unḡ nthḡ
(Maaku 13:24-27; Luka 21:25-28)*

29 “Pa ηγε’i pei shi nga ntogo, wu’o chomilaon gho,
 minaon shi ηgū njin,
 pa’a fhú lo nu’un η mfe lí’ε,
 pa fínəi gū llo po,
 Minnwi chí’i pa nji mon tothi.

30 “Lì Muun Njonmishua shi nōon non yi po, nne ηguon pa la’ataon ηkuon shhe shi njūa, njei Muun Njonmishua a tho nu mon luluη po ni ghrí pugu pa mme ndigha’o. 31 Pi shi ntua ntàn ηggi ya ηku’o, a taon ghan ntaon pi pugu kiri pa ηgwa pi ηa a chu’o ne mon ηguon mbhi mon khwe ghaa mbhi, llo mon ta’a ηgei po ηgəi mon yichəi.

Ntigi llo ηkuon thi wunu

(Maaku 13:28-31; Luka 21:29-33)

32 “Ye’i ntigi llo ηkuon thi wunu: No ha’an fhō yi nu’un ηjē tua nu ηkuon mbho yi ne, o ji ηa ηkwəi mbì para. 33 Wu’o nenne, ndii ηa pəi ηkaa pəi yəi ηguon nnu pei ne, pəi ji ηa Muun Njonmishua kwo para ti mbo chonda. 34 Shishini, nshwei vəi, mba’a ηgwreijon yei yi’i ηkhu mme ki ηguon nnu pei lo ndōgo li’i. 35 Po pugu shhe shi ntogo gha, ndo mba’a pa chrà pan yi’i ntogo gha.

Ndii ηa Muun Njonmishua shi ntho ne

(Maaku 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)

36 “Ndo no llé gho pugu pa ndii gho, non lo nji, nji’i nthe pi ghan ntaon Minnwi po, ki ndutho Muun ni non yi. A wu’o nji Tāa tə’i vi. 37 No ha’an a ni mbo mon pii ndii Noa ne, a ha’an tho

nu Muun Njonmishua shi mbo ne. ³⁸ Nthe na a ni mbo ndii na nkhĩ shini ndo naa nku'ɔ mfigi mbhi ne, ngwa ni nji maon ndo nnu nu, ndan nu ndo mfe ngwa nda lán, ti ngōi nchəin ndii na Noa ni nii mon mme pie na a pɔ nɔ nda ne. ³⁹ Pugu shini ndo nji ti nkhĩ nu'un nku'ɔ mfigi njigi vugu ngōi nɔ ghɔ. A ha'an thɔ nu Muun Njonmishua shi mbo ne.

⁴⁰ "Paa ngwa shi mbo mon nyien, pi lɔgɔ ta'a yi, ta'a yi kina. ⁴¹ Paa pingɛ shi nthɔ ngu'ɔ maon, pi lɔgɔ ta'a yi, ta'a yi kina.

⁴² "Nthe yie ghɔ, pəi chhɔ ni lina məi, nthe na pəi lɔ nji'i nji llé ye na Taathɔ vəi thɔ nu ne. ⁴³ Ndo pəi ji yei nnu na, njan nda kan nji ndii ye na ngina thɔ nu ni tu'u ne, a kan nchhɔ ni lina mi, ndina nu ni nda yi na ki'i pi pə'i. ⁴⁴ Nthe yie ghɔ, pəi nkaa pəi piri non yəi, nthe na Muun Njonmishua thɔ nu mon ndii na mba'a pəi yi'i mb'i ne.

⁴⁵ "A gɔ ki'e mbo muun fà'a ta'anju'ɔ, mfā'o shiethɔ na masha vi nū'ɔn vi na a lina nu ni pichəi puon fà'a mon mbaanda yi, mfe maon ji mon ndii ka'oka'ɔ. ⁴⁶ Mborɔ shi mbo ni muun fà'a ye na masha vi yəi vi a fā'a nu shi'i ndii na a thɔ ne. ⁴⁷ Shishini nshwei vəi, a shi nū'ɔn vi a lina nu ni nguon maon pi. ⁴⁸ Ndo ti ä mbo muun fà'a mbimbhi, kan a shi nchhu ni non yi na, 'Mba'a masha a yi'a nkwəi,' ⁴⁹ njē wie nu pichəi puon fà'a, nji maon ndo nnu nu pugu pa mbaa là'ɔ. ⁵⁰ Taathɔ muun fà'a yei shi nkwəi mon llé ye na muun fà'a ghɔ shini ndo mb'i ne, pugu pa ndii na a lɔ nji'i nji ne ⁵¹ nchrei

vi kaonkaon, mī'an vi li'i na pa ngwa mifi shi ngōi ne. No li'i gho kōi pugu pa kru shua shi mbo fo."

25

Lu'ō chrà nthē wuṅ puoṅ piṅge

¹ "Nne Sha'afuoṅ Po shi mbo no wuṅ puoṅ piṅge na pugu lo naa nji mimbia, na pugu ni ndōgo pa lan pugu ngōi li'i para mimbia lán. ² Yi tien ni mbo pa na, yi tien po pa ndina. ³ Pe na pugu ni mbo pa na ne ni nga ndōgo lan yugu pa'a ndo ntuo yichēi krashi*, ⁴ ndo pe na pugu ni ndina ne lōgo tu'ō krashi yugu pugu pa lan yugu. ⁵ No ha'an mimbia ngan lán gho ni ntho njiyiri ne, lōgo wēin vugu pugu lle.

⁶ "Ndo a gha mbo mon ntun mbhi pi pa'ō ngōu na, 'Mimbia ngan lán gho po neiṅ! Pēi taon ntho mbara vi.'

⁷ "Wuṅ puoṅ piṅge pigho lollo mbiri lan yugu. ⁸ Pe na pugu ni mbo pa na ne chhu ni pe na pugu ni mbo pa ndina ne na, 'Pēi fe yichēi krashi yēi ni pigi nthē na lan yigi tho mbephe.'

⁹ "Ndo pa pi shietho pigho khwē na, 'Na minthe pa'a ye na pigi fā'ō ne lo nkā'ō ni pia ne, pēi ghēi mon nda tan njuon yēi fo.'

¹⁰ "Ndi na pugu ni ngōi li'i yuon ne, mimbia lán gho tho, pe tien piṅge na pugu ni mbiri non yugu mbo fo ne ghēi pugu pa mimbia ngan lán gho li'i ji lán, pi fini nda. ¹¹ A gha ndara pichēi

* **25:3** 25:3 Yei ni mbo wru olive na pugu ni nchu'u lan yugu no gho.

nchũ'ò mbini pighò thò ñkaa pugu, nchhu nu ña, 'Taathò, taathò, chu'ò nda ni pigì.'

¹² "Ndo a khwē ña, 'Shishini ñshwei vèi, ñdo nji'i nji vèi.'"

¹³ Jishò lūgwi ña, "Nthe yie ghò, pèi chhò ni lina mèi, nthe ña pèi lo nji llé ki ndii.

Lu'ò chrà nthe trèi puon fà'a
(Luka 19:11-27)

¹⁴ "Ndiì ghò, Sha'afuon Po shi ma mbo pi nò ñon ña a tã'a nu ñgèi kra, nne mèiñ pa puon fà'a mfe maon pi ni pugu ña pugu ti'i nchhò ndina nu nò ghò. ¹⁵ A ni mfe tien pìen mbìñ ni ta'a yi. Ta'a pìen pò fi'i mbìñ ña ñon mfa'a nò paa wuñ ñga'ombhi, pi pe vi nò ghò ne, ni vichèi, a fe paa pìen mbìñ, ni vichèi a fe ta'a pìen mbìñ. A ni mfe mbìñ ni sheshenon vugu nò fi'i nji yi ndollo ki'è ñgèi kra yi.

¹⁶ "Chomilaon ghò, ye ñon ña a ni ñkwe tien pìen mbìñ ne ghèi ni ji mbìñ mbi'è tan nò ghò nshei tien pìen mbìñ mbìgi. ¹⁷ Wu'ò nenne, ye ñon ña ji mbìñ ni mbo paa pìen ne shei paa pìen mbìñ mbìgi. ¹⁸ Ndo ye ñon ña ji mbìñ ni mbo ta'a pìen ne ghèi ntou tien ndèiñ mbìñ taathò yi mon ghò.

¹⁹ "A ni ñga nda'a nò ntaan ndii, taathò pa puon fà'a pighò pini, pugu pugu pì'i ñkrù yi.

²⁰ Ye ñon ña a ni mfe tien pìen mbìñ ghò ne thò njèi taathò vi ni tien pìen mbìñ nduon mbìgi, nchhu nu ña, 'Taathò, ò ni mfe tien pìen mbìñ vèi. Njèi, mbini nu'un nshei tien pìen mbìgi.'

²¹ "Taathò vi chhu ghò ña, 'O ya mfã'a, ma muun fà'a shishi'i ndò mbo muun fà'a ta'anju'ò.

Ɔ tɔgɔ ndaon ntou ni shigɛi yaon, n̄shi mfe ntou yi ve ɔ lina nɔ ghɔ, thɔ pɔgɔ fā'ɔ pwanju'ɔ ka'a!'

22 “Ve ŋkaa yu ŋa pi ni mfe paa p̄ien mb̄in ghɔ ne thɔ nchhu ŋa, ‘Taathɔ, ɔ ni mfe paa p̄ien mb̄in v̄ei. Mb̄ini nu'un̄ nshei paa p̄ien mb̄in mb̄igi.’

23 “Taathɔ yi chhu ghɔ ŋa, ‘Ɔ ya mfā'a, ma muun̄ fā'a shishi'i ndɔ mbɔ muun̄ fā'a ta'anju'ɔ. Ɔ tɔgɔ ndaon ntou ni shigɛi yaon, shi mfe ntou yi ve ɔ lina nɔ ghɔ, thɔ pɔgɔ fā'ɔ pwanju'ɔ ka'a.’

24 “Ye ŋkaa yu ŋa pi ni mfe ta'a p̄ien mb̄in ghɔ ne thɔ nchhu ŋa, ‘Taathɔ, n̄ji ghɔ ŋa ɔ ŋon titini, ŋkwɔɔ nu li'i ha'an̄ ɔ shini ndɔ n̄ji'i mbhi, ŋkiri nu li'i ha'an̄ ɔ shini ndɔ n̄ji'i mā'an̄ kan̄ ta'a mbh̄ě. 25 Ŋki mfā'ɔ pɔgɔ gu ŋḡei nd̄ein mb̄in yɔ mon̄ shh̄e. N̄j̄ei, yaon̄ yɔ pɔ n̄ein.’

26 “Ndɔ taathɔ yi khw̄e nchhu ghɔ ŋa, ‘Muun̄ fā'a mbimbhi, muun̄ fā'a li'əli'ə, ɔ ni n̄ji ŋa ŋga ŋkwɔɔ li'i ha'an̄ n̄shini ndɔ n̄ji'i mbhi ne, ŋkiri li'i ha'an̄ n̄shini ndɔ n̄ji'i mā'an̄ mbh̄ě ne.

27 Nenne, ɔ ni mfā'ɔ nɔ ni'in̄ nu mb̄in a mon̄ b̄ein, ŋga mb̄ini ŋkwe mb̄in a pugu pa thɔ yi. 28 Nthe yie ghɔ, p̄ei kwe mb̄in ghɔ mbh̄ɔ yu mfe ni ŋon ŋa a ni mfā'ɔ wun̄ p̄ien mb̄in ne.

29 Nthe ŋa sheshen̄on ŋa a kwo fā'ɔ ne, pi shi mb̄igi ntou yi ghɔ n̄ji ŋa a shi mfā'ɔ a ya n̄jien̄ ti ŋga'a, ndɔ ni ŋon ŋa a lɔ n̄ji'i mfā'ɔ ne, n̄ji'i nthe pi shigɛi ye ŋa a pɔ mbh̄ɔ yu ne, pi shi ŋkwe. 30 P̄ei mā'an̄ muun̄ fā'a ghagha yine mbhi mon̄ n̄jin̄n̄in̄, mon̄ li'i ghɔ, k̄ei pugu pa kru shua shi mbɔ fɔ.’

Ndugwi shá'a

31 “N̄d̄ii ŋa Muun̄ Ŋon̄mishua shi nthɔ mon̄ ndigha'ɔ yi, pugu pa ŋguon̄ pa ghan̄ ntaon̄

Minnwi po, kan a shi nchho ki'ε ηkuon faan ndigha'ο yi. ³² Nguon pa la'ataon ghao shi ηkiri shhi yu, a shere vugu pugu taon li'i yi paa, wu'ο no ha'an ηkē'i pa minjii ghà shere pa minjii mfu'u shina pa mimbhi ne. ³³ A shi nū'ον pa minjii ηgei mbho yi yi ji, pa mimbhi po yugu ηgei mbho ηkwrei.†

³⁴ "Nne fùon gho shi nchhu ni pe ηgwa ηa pugu po ηgei mbho ji ne ηa, 'Pəi ηa mboro Tăa a po mbin pəi ne tho, pəi shi nshei Sha'afuon ηa pi ni mbiri ni pəi mon njē mbhi ne. ³⁵ Nthe ηa nji ni njia a, pəi fe maon ji vəi, njù'ο a yaon pəi fe yaon nnu vəi, ηki po ηgini, pəi chu'ο chonda vəi. ³⁶ ηki po ntii, pəi gwe ndhwí mbin mu, ηki ghino nu, pəi kra a, ηki po mon chéin, pəi tho njəi a.'

³⁷ "Pa ηgwa ndindi shi khwē gho ηa, 'Taatho, pigi ni njəi gho pi yəi ndii nji yia gho pigi fe maon ji ve, ki njù'ο yo yaon pigi fe yaon nnu ve? ³⁸ Ndo pigi ni njəi gho pi yəi ndii ο po ηgini pigi chu'ο nda yigi ηa ο nii fo, ki ο po ntii pigi mā'an ndhwí mbin gho? ³⁹ Pigi ni njəi gho pi yəi ndii ο ghino nu ki mbo mon chéin pigi tho ηkra gho?'

⁴⁰ "Fùon gho shi ηkwe nchhu ni pugu ηa, 'Shishini, nshwei vəi, no ha'an pəi ni nchwie nne ni ta'a minkwasha shina pa lin pan pei ne, pəi ni nchwie pi vəi!'

⁴¹ "Nne a shi nchhu ni pe ηa pugu po ηgei mbho yi yi ηkwrei ne ηa, 'Pəi lollo yəi mu, pəi ηa nchəno Minnwi po mbin pəi ne, ηgəi mon mōnon ki ndugwi yi ηa pi ni mbiri ni Devi pugu

† 25:33 25:33 Pa minjii hein tho noon pi pa ghan pin mbo pa ηgwa ndindi, pa mimbhi po pa ghan ki pin Minnwi.

pa ghan ntaon pi ne. ⁴² Nthe na nji ni njia a pa'a pæi lo mfe maon ji væi, njù'ò a ni njaon pa'a pæi lo mfe yaon væi na ònu, ⁴³ ñki pò ngìnì pa'a pæi lo nchu'ò chonda yæi væi na ònii fò, ñki pò ntii pa'a pæi lo mā'an ndhwí mbin mu, ngĩno ndò mbini mbo mon chéin pa'a pæi lo nji'i ñkra a.'

⁴⁴ "Pugu ñkaa pugu shi ñkhwē na, 'Taathò, pigi ni njæi ghò pi ndii khò nji yia ghò, ki njù'ò yò yaon, ki ò pò ngìnì, ki ò pò ntii, ki ngĩno nu ki mbo mon chéin ki pigi lo ngēre ghò?'

⁴⁵ "Nne a shi ñkhwē ni pugu na, 'Shishini, ñchhu ni pæi na nò ha'an pæi shini ndò nchwīe nenne ni minkwasha shina ngwa pei ne, pæi shini ndò nji'i nchwīe væi.'

⁴⁶ "Nne pi shi mfe pei mon ngø'i ki mme ndò pa ngwa ndindi, pi fe vugu mon chombhi ki mme."

26

Ntán nò jwi nu Jishò

(Maaku 14:1-2; Luka 22:1-2; Jouñ 11:45-53)

¹ Jishò ni nga mī'ey ye'i nu nguon pa nnu pei, nchhu ni pa ghan younjin pi na, ² "Pæi ji na paa llé shi nga ntogo, a pò Ji *Lli Nji'a, ndò pi shi ncha'a Muon Nonmishua mfe na pi kwīn vi ñkuon wá'a."

³ Nne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi pa ngwa Juu paon ntu'ò Kaifa, mbo *taathò pa thishi ghan fe'ingien, ⁴ ntán nò wēin nu Jishò njinjin ki ngwa lo nji ndò njwi vi. ⁵ Ndo pugu ni nchhu nu na, "Ki'i a pò pi ndii Ji Lli Nji'a, kien nne kan ngwa shi nsha mighei."

*Pi yu'ó laminda mbiḡ Jishó la'ataoḡ Betani
(Maaku 14:3-9; Jouḡ 12:1-8)*

⁶ Jishó ni ḡa mbo Betani nda Shemu mbo ḡgaḡ ḡhinombaluḡ, ⁷ nó ha'an Jishó ni ḡji maonḡ ḡkuonḡ taprei fó ne, miḡḡwe chəi tho ḡjəi vi ni yichəi nchín ḡa pi chwīe ni ḡḡù'ó, laminda tininchuonḡ linaonḡ monḡ ḡhó, a shā'ó tho Jishó nó pɔɔ nu vi nó ḡhó.

⁸ Ndo pa ḡhaḡ younjḡ pi ni mbiḡi túa ndii ḡa pugu ni ḡjəi nnu yei ne, nne nchhu ḡa, “Lá'ó yei phe pɔ pi ḡa? ⁹ Nthe ḡa a ka ni mfe pi fini laminda yei ni ḡkienḡ ntou mbiḡ ḡḡere pa ḡhaḡ pou nó ḡhó.”

¹⁰ Ndo Jishó ji nnu ḡa pugu chhu nu ne, nne, nchhu ni pugu ḡa, “Pəi ḡhana miḡḡwe vi ne ḡa? A chwīe pi nnu shi'i vəi. ¹¹ Nthe ḡa pəi ḡhà ḡḡu'ó mfā'ó pa ḡhaḡ pou ḡḡuonḡ ndii, ndo mba'a pəi yi'i mfā'ó a ḡḡuonḡ ndii. ¹² A shā'ó laminda yei mbiḡ mu nó pīri nu nonḡ a nó twei nu. ¹³ Shishini, ñchhu ni pəi ḡa sheshe lí'i ḡa pi shi nchii ḡkini pwa pisha'akhó yei monḡ ḡḡuonḡ mbhi ne, nnu ḡa miḡḡwe vei chwīe ne, pi shi nchhu nó kwijḡ nu vi.”

*Judashi piḡ nó fini nu Jishó
(Maaku 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Ta'a ḡonḡ shina paanchro pa ḡhaḡ younjḡ Jishó mbo Judashi Ishikario ḡhəi ḡjəi pa thishi ḡhaḡ fe'ḡḡienḡ, ¹⁵ nchhu ni pugu ḡa, “Pəi shi mfe pi khó vəi nó ha'an mi mfini vi ni pəi?” Nne pugu pe vi ni trei wuḡ ndigi mbiḡ.* ¹⁶ Llo ndii ḡhó ḡḡəi nu shhi a ta'a shina nó fini nu vi.

* **26:15** 26:15 Shakaria 11:12.

*Jisho ji Ji Lli Nji'a pugu pa ghan younjij pi
(Maaku 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Jouŋ
13:21-30)*

¹⁷ A ni mbo fũon llé ji Ji Brei Ki Ku'ó, pa ghan younjij Jisho tho njèi vi, nchhu nu gho ña, “Ó tā'a nu ña pigi pīri maon ji Lli Nji'a ve pi hin?”

¹⁸ A chhu ni pugu ña, “**Pèi nii mon la'a, nchhu ni non chèi ña pèi shi njèi vi ne ña, 'Masha chhu ña ndii a kwo para, nshi nji Lli Nji'a nda gho pigi pa ghan younjij pan.'**” ¹⁹ Pa ghan younjij pi chwē wu'ó nò ha'an Jisho ni nchhu ni pugu ne, mbīri maon ji Lli Nji'a gho.

²⁰ A ni nga mbo ni fanaon, a chocho yèi taprei ntho nji maon pugu pa paanchro gho. ²¹ Nò ha'an pugu ni nji nu ne, Jisho chhu ña, “**Shishini, nshwei vèi, ta'a non shina pèi shi mfini a.**”

²² Nnu gho wīni vugu ñkien ntou yi, pugu jē nchhu nu gho pa ta'a yi ta'a yi ña, “Taathó, ña a lo mbo mmu?”

²³ A khwē ña, “**Non ña mbho yigi yu shi mbāon mon pein ne, a ju ña a shi mfini a ne.**” ²⁴ Muon Nonmishua shi ngu'ó ngèi pi nò ha'an pi nā'an nthè vi ne, ndo ngè'i shi ngwēin non ve ña a fini vi ne. A ni mbwa gho ña ki'i pi phi vi.”

²⁵ Judashi, ña a ni mfini vi ne, chhu ña, “Masha, ña a lo mbo mmu?”

Jisho chhu ña, “**A chhu gò ni non yo.**”

*Ndugwi maon ji Jisho pugu pa ghan younjij pi
(Maaku 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Korin
11:23-25)*

²⁶ Nò ha'an pugu ni nchho nji nu ne, Jisho lōgo brei, nga ñkwo tōo Minnwi, mbè'i mfe ni pa

ghan younjin pi, nchhu ña, “Pəi kwe ñkru, yei freinoŋ a.”

²⁷ A lōgo ndua, ñga ñkwo tōo Minnwi mfe ni pugu, nchhu nu ña, “Ngunoŋ yei ghao nnu.

²⁸ Nthe ña là’o yei chhi a ña a krao *kìna ye ña Minnwi wrā pugu pō ñgwa pi ne, ña a ni ñkwrī nthe ntou ñgwa nō lī’ε nu pa phi. ²⁹ Ndo ñshwei vəi ña mba’a nu’uŋ nnu là’o yei pia, ti ñgəi nchəiŋ ndii ña ñshi mbini nnu pia ka’a fifhi moŋ Sha’afuoŋ Tāa a ne.”

³⁰ Pugu gha njrāo ta’a ñkhī ntaoŋ kə’i ghō ñku’o ñkuoŋ Mbra pa Thi Olive.

Jisho chhu ña Pita shi ndāa vi

(Maaku 14:27-31; Luka 22:31-34; Jouŋ 13:36-38)

³¹ Nne Jisho chhu ni pugu ña, “Ni tu’u yei, pəi shi ntei mien a nthe ña pi nā’an ña,

‘Ñshi njwi ñkē’i minjii,
pa minjii sha.’

³² Ndo pi shi ñga ñkwo ku’o ni mmu moŋ gu, ñgəi shhi pəi Galili.”

³³ Ndo Pita chhu ña, “Nji’i nthe pi nō ha’an pi shi ntei njin yo ghao ne, mba’a nji’i ntei.”

³⁴ Jisho chhu ghō ña, “Shishini ñshwei ghō ña ni tu’u yei ñkaon minkə’i maa ñkhwe, o shi ñkwo lāa a ni trei ñge.”

³⁵ Pita chhu ghō ña, “A nji’i mbo pi ña pogo khu ka’a, pa’a ñdo ndāa ghō.” Ngunoŋ pichəi pa ghan younjin pi wu’o nchhu pi nne.

Jisho luon Minnwi Geshemani

(Maaku 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Jisho lollo ngōi pugu pugu li'i chēi ŋa pi mēiŋ ni Geshemani, nchhu ni ghanj younjij pi ŋa, **“Pēi chōchō heij ngōi hij nduoŋ Minnwi.”** ³⁷ A lōgō Pita pugu pa paa puoŋ Shebedi, njē nthō mfā'ō yu'ō njū'ō. ³⁸ Nne, a chhu ni pugu ŋa, **“Njū'ō a ya mbē'i ti minthe ŋka kukhu, pēi kina heij pia yra nu ka'a.”**

³⁹ A chēnə ngōi shigēi yi shhi, mfūŋ tho yi shhe nduoŋ Minnwi, nchhu nu ŋa, **“Tāa a, ā nji'ε, ɔ pēi ndua ngē'i yei vēi, ndo ki'i a pō pi nō ha'anj ntā'a nu ne, a pō pi nō ha'anj ɔ tā'a nu ne.”**

⁴⁰ A gha nthō, njēi pa ghanj younjij pi pugu tho ndelle. A chhu ni Pita ŋa, **“Nne minthe pa'a pēi lo nchho tothi pia ka'a nō ta'a awa?”** ⁴¹ Pēi chho tothi nduoŋ Minnwi nne ŋa ki'i pēi gū moŋ mōoŋ nu. Jijwe yei khwā nu, ndo freinoŋ yei pou ghrí.”

⁴² Nō mbra ŋε, a pini ngōi nduoŋ Minnwi, nchhu nu ŋa, **“Tāa a, ā mbo ŋa minthe pa'a ndua ngē'i yei lo tōgō ki ndo nji'i nnu, a pō ne nō ha'anj ɔ tā'a nu ne.”** ⁴³ Jisho pīni ŋkamū'ōŋ njēi vugu pugu lle nu, nthe ŋa lōgō ni ndinaoŋ ligi pugu.

⁴⁴ A pini nu'uj mienj vugu ngōi nduoŋ Minnwi, a pō trei ŋε, ŋgu'ō nchhu pi ta'a nnu ghō ŋa a ni ŋkwo fūoŋ nchhu ne. ⁴⁵ Nne a tho njēi pa ghanj younjij pi nchhu ni pugu ŋa, **“Pēi wu'ō nchho ndhe nu mfere noŋ yei?†Njēi, ndii kā'ō ne, pi fini Muuŋ Ŋoŋmishua ne ni pa ghanj phi.** ⁴⁶ Pēi lollo pia ghēi. Pēi lii njēi, ŋoŋ ŋa a fini a ne pō neiŋ!”

† **26:45** 26:45 Pichēi chhu ŋa Pēi lle ndo mfere noŋ yei ngé nduoŋ.

Pi fini Jisho pi wēinj vi

(Maaku 14:43-50; Luka 22:47-53; Jouŋ 18:3-12)

⁴⁷ Jisho ni nga ngu'ɔ nchrā nu, Judashi, mbo ta'a non shina paanchro ghan younjij pi choin pugu pa ntou yu ngwa, pugu tuo pa kafa pugu pa wrēi, llo mbho pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichai pa thishi pa ngwa mon la'a. ⁴⁸ Non na a ni mfini vi ne ni nkwo fe li ni pugu, nchhu nu na, "Non na nshi mban vi ne, ju, pai wēinj vi."

⁴⁹ Judashi ku'ɔ ntho mbara Jisho nchhu gho na, "Nchrā ve, ma Masha," mban vi no chrā nu gho.

⁵⁰ Jisho chhu gho na, "Taannu a, chwīe yaon na o ni ntho no chwīe nu ne."

Nne ngwa pigho tho ngwēinj Jisho nshūu vi ngōi no. ⁵¹ Nga njei nu ne, yichai ta'a non na pugu pa Jisho ni mbo nu ne shua kafa nkē'i muon fà'a taatho pa thishi ghan fe'ingien no gho nja'a tónə yi.

⁵² Jisho chhu gho na, "Pini ni'in kafa yo li'i na o fu'u ne. Ghan wie nkrò ndo njwi ngwa ni kafa ghà ngu'ɔ nkhu ntogo pi nkuon kafa. ⁵³ Ki o pi'i na minthe pa'a ndo njua ni Taa a na a ghēre a, a wu'ɔ ntaon pa ghan ntaon po na pugu ghà mā'an nchhò ne pugu togo khwachai wun nkan yugu ni nkan yi paa wu'ɔ chomilaon gho? ⁵⁴ Ndo a mbo nenne ki'e, nnu na Nwa'anli Minnwi chhu ne shi nkie pi neinj ndogo li'i, na a yi'i na a wu'ɔ mbo pi nenne ne?"

⁵⁵ Mon ndii gho Jisho chhu ni yu ngwa pigho na, "Mbo pi ngina minwi na pai tho nu ngwēinj a ni pa kafa pugu pa wrēi? Pa lelle nga nchho Nda Minnwi nje'i nu pa'a pai lo ngwēinj a. ⁵⁶ Ndo

nguoŋ pa nnu pei lōgo li'i nne nɔ chwīe nu nnu
 ŋa pa njæli'i Minnwi ni nā'an nɛ lōgo li'i." Nne
 ŋguoŋ pa ghaŋ younjɪŋ pi mienɪ vi ntei ni vugu.

Jishɔ shhi Kaifa pugu pa thishi

*(Maaku 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Jouŋ
 18:13-14,19-24)*

⁵⁷ Ngwa pɛ ŋa pugu ni ŋgwēiŋ Jishɔ nɛ lōgo
 vi ŋgēi nɔ shhi Kaifa, mbɔ taathɔ pa thishi ghaŋ
 fe'ingien, mbɔ li'i ŋa pa ghaŋ ye'i ŋgwa ni gí
 Mushi pugu pa pichəi pa thishi ni ŋkiri nɛ. ⁵⁸ Pita
 ni thɔ nu njɪŋ pugu ndɔ mbɔ pi fie hiŋ, mbɔ nɔ
 ha'an yina taathɔ pa thishi ghaŋ fe'ingien ni mbɔ
 nɛ nii nchɔchhɔ pugu pa ghaŋ kē'i li'i nɔ yəi nu
 nnu ŋa a shi ndōgo li'i nɛ.

⁵⁹ Pa thishi ghaŋ fe'ingien pugu pa ŋguoŋ pa
 kún ghaɔ ni nthɔ ntā'a le'ingien ŋa minthe pugu
 shwi'i thɔ Jishɔ nne ŋa pugu jwi vi nɛ. ⁶⁰ Ndɔ
 pugu shini ndɔ fā'o sheshe yi, nji'i nthe pi nɔ
 ha'an ntou pa ghaŋ piŋ nnu mbe ni ntaoŋ nthɔ
 nɛ. Ndugwi yi, yi paa taoŋ nthɔ shhi ⁶¹ nchhu
 ŋa, "Njoŋ vei ni nchhu ŋa, 'Mfā'o ghrí nɔ sha'a
 nu Nda Minnwi mfe shhe mbini ŋkrao monɪ trɛi
 llé.'" "

⁶² Ndɔ taathɔ pa thishi ghaŋ fe'ingien lollo
 ntithi tɔthi nchhu ŋa, "Ɔ lɔ mfā'o khwè nɔ fe nu?
 Nnu ŋa ŋgwa pei wēiŋ ghɔ ŋa ɔ chwīe nɛ pɔ pi
 khɔ?" ⁶³ Ndɔ pa'a Jishɔ lɔ nchrā. Taathɔ pa thishi
 ghaŋ fe'ingien chhu ghɔ ŋa, "Mfe gí ve nɔ ligi
 Minnwi maonɪ ŋa ɔ shwei vigi ŋa ɔ Ju ŋa Minnwi
 Chu'ɔ Ntaoŋ nɔ Nkwe mbɔ Muoŋ Minnwi nɛ?"

⁶⁴ Jishɔ chhu ghɔ ŋa, "Ɔ chhu nenne. Ndɔ
 ñshwei ghɔ, llo ndwe ŋgēi nu shhi, pəi shi njəi

Muun Nɔŋmishua a chhɔ ŋgei mbhɔ ji ju ŋa a fā'o ghrí nɔ chwíe nu sheshe nnu nɛ, ndɔ nshwi'i nu mon lúluŋ llo po."

⁶⁵ Taathɔ pa thishi ghan fɛ'ingien ni ŋga nja'o yei, nshāa ndhwí yi nchhu ŋa, "A chī'ə ligi Minnwi. Pia nu'un ntā'a pa minkwentie mbigi nchwíe khɔ nɔ ndwɛ? Līi njəi, pəi ya'o chrà nchi'əshə yei ni non yəi. ⁶⁶ Pəi pī'i yəi ŋa?"

Pugu khwē ŋa, "A pie ŋa a khu."

⁶⁷ Nnɛ pugu thu thwɛ nɔ ligi yi ndɔ ŋgwie vi, pichəi chrəi vi ni lrɪ ⁶⁸ nchhu ŋa, "Gɔ ŋa pi Chu'ɔ ghɔ Ntaon nɔ Nkwe nɛ, yəi nɛ li'i nshwei vigi, ŋon ŋa a chhwi ghɔ nɛ gɔ?"

Pita lāa Jishɔ

(Maaku 14:66-72; Luka 22:56-62; Jouŋ 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pita ni nchhɔ mbhi mon yina, muun fā'a chəi, mbɔ mingwɛ, thɔ njəi vi nchhu ghɔ ŋa, "Gɔgɔ ŋkaa ghɔ ni mbɔ pəi Jishɔ ŋon Galili."

⁷⁰ Ndɔ Pita lāa shhi pugu ghao, nchhu nu ŋa, "Ndɔ nji'i nji njin nnu ŋa ɔ chhu nu nɛ."

⁷¹ A gha nchəin cho yina, yichəi muun fā'a mbɔ mingwɛ yəi vi nchhu ni ŋgwa pɛ ŋa pugu ni nthi fɔ nɛ ŋa, "Nɔŋ vei ni mbɔ pugu Jishɔ llo Nashare."

⁷² A pini nu'un ndāa ti nshwrɛi ŋa, "Ndɔ nji ŋon ghɔ."

⁷³ A gha ndara shigɛi, ŋgwa ha'an pugu ni nthi fɔ nɛ ku'ɔ mbara Pita nchhu ghɔ ŋa, "Shishini, ɔ ta'a pakwo pugu, nthɛ ŋa ŋkwan ha'an ɔ chrā nu nɛ fini ghɔ."

⁷⁴ Nne a jē chōnō nu non yi nshwrēi nu ḡa, “Ndo nji’i nji ḡon ḡho.” Ndo chomilaon ḡho minkə’i khwe.

⁷⁵ Nne Pita kwiḡ nnu ḡa Jishō ni nchhu ne ḡa, “Nkaon minkə’i ma ḡkhwe, o shi ndāa a ni trei ḡge.” Ntaon mbhi ḡkēi a ḡha’a.

27

Pi cha’a Jishō mfe ni Pailē

(Maaku 15:1; Luka 23:1-2; Jouḡ 18:28-32)

¹ A ni ḡa mbo ni muuḡ tutu’u, ḡguon pa thishi ḡhaḡ fe’ḡḡieḡ pugu pa thishi pa ḡgwa Juu nyian ḡkwaḡ ha’an pugu shi njwi Jishō ne. ² Pugu krao vi, ḡḡēi ni ju ncha’a mfe ni Pailē, mbo ḡgaḡ sha’a ḡgwa.

Judashi krēi non yi

(Fà’a 1:18-19)

³ Nne ndii ḡa Judashi, ḡa a ni mfini Jishō ne, ni njēi ḡa pi fe njó gu ni Jishō ne, a kwri njù’o yi mbinì ndu’u trei wuḡ ndigi mbiḡ pighō ni pa thishi ḡhaḡ fe’ḡḡieḡ pugu pa pichēi thishi, ⁴ nchhu nu ḡa, “Nchwīe phi nō fini nu ḡon ḡa mbho yi yi wo ne pi jwi vi.”

Ndo pugu chhu ḡa, “Yine pō pi khō ni pigi? Yine yēi pi ḡò!”

⁵ Judashi mā’an mbiḡ ḡho mon Nda Minnwi ndollo ḡḡēi ḡkrēi non yi.

⁶ Ndo pa thishi ḡhaḡ fe’ḡḡieḡ lōḡo mbiḡ ḡho nchhu ḡa, “Gí lo nji’i mbiḡ ḡa pia ni’in mon li’i nū’oḡ mbiḡ Nda Minnwi nthē ḡa a pō pi mbiḡ chhī.” ⁷ Nne pugu pini, njuon li’i shhe ḡa pi mēiḡ ni shhe ḡgaḡ puon pa kḡḡ, ndōḡo nō li’i twei pa

ghìni. ⁸ Nthe yie gho, pi mēinj shhe gho ni Shhe Chhī ti nchəinj tho pa shi'a. ⁹ Nne nnu ŋa njəil'i Minnwi mbo Jerimaya ni nchhu ne lōgo li'i ŋa, "Ndo pugu lōgo trei wuŋ ndigi mbin gho, mbo fi'i nchuon tho ju ye ŋa pichəi pa ŋgwa Ishrae ni nū'ɔŋ nɔ pe nu nɔ tho yi ne, ¹⁰ Mfe mbin gho nɔ yuon nu li'i shhe ye ŋa pi ni mēinj ni shhe ŋgan puon yaon, nɔ ha'an Taathɔ ni nōon vəi ne."

Jishɔ shhi Paile

(Maaku 15:2-5; Luka 23:3-5; Jouŋ 18:33-38)

¹¹ Jishɔ thi shhi ŋgan sha'a ŋgwa, ŋgan sha'a ŋgwa gho pie vi ŋa, "Ɔ Fùon pa Juu?" Jishɔ chhu ŋa, "A ha'an ɔ chhu ne."

¹² Ndo pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichəi pa thishi ni ŋga nchhu pa nnu tho yu, pa'a a lo nji'i ŋkhwē. ¹³ Nne Paile chhu gho ki'e ŋa, "Ɔ lo nja'o fi'i pa nnu ŋa pugu chhu nu tho gho ne?"

¹⁴ Ndo pa'a a lo nji'i ŋkhwē sheshe nnu gho ki ta'a ndigi nnu ŋa pi chhu tho yu ne, nne ti ŋgan sha'a ŋgwa gho ghrāo ŋkien ntou yi.

Pi fe njó gu ni Jishɔ

(Maaku 15:6-15; Luka 23:13-25; Jouŋ 18:39-19:16)

¹⁵ A ghà mbo nū'ɔŋ ŋgan sha'a ŋgwa mon sheshe ndii Ji Lli Nji'a nɔ chu'ɔ nu sheshe ŋgan chəinj ŋa ŋgwa chhu ŋa a chu'ɔ ne. ¹⁶ A ni ŋga mbo ndii gho, pugu fā'o yichəi wuwuru ŋgan nchəinj ŋa pi ya nji vi, ligi yi pɔ Baraba. ¹⁷ Nne pugu gha ŋkiri, Paile chhu ni pugu ŋa, "Pəi tā'a nu ŋa nchhu'ɔ pi gɔ mfe ni pəi, Baraba ki Jishɔ

ɲa pi mēiɲ vi ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaoɲ nɔ Nkwe nɛ?" ¹⁸ Nthe ɲa a ni nji ɲa a ni nchwīe nnu kighi'ə pugu wēiɲ vi ncha'a mfe ghɔ.

¹⁹ Nɔ pigi nu, a ni ɲga mbo nɔ ha'an ju Paile ni nchɔchɔ ɲkuoɲ faaɲ yi nchɔ sha'a nu nɛ, ɲgwɛ vi taoɲ ɲkɪni ghɔ ɲa, "Ki'i nchwīe nnu mbiɲ ɲoɲ ndindi yinɛ, nthe ɲa ɲkwo yəi ɲgə'i shi'a ntou yi moɲ ɲjəiɲ nthe vi."

²⁰ Pa thishi ghaɲ fe'ingieɲ pugu pa pichəi pa thishi kwo ni'in puɲ yú ɲgwa pighɔ fɔ nɛ ɲa pugu pie pi ɲa pi fe Baraba ni pugu njwi Jishɔ. ²¹ Ngaɲ sha'a ɲgwa ghɔ piɲi mbie vugu ɲkamu'ɔɲ ɲa, "Pəi tā'a nu ɲa ɲchu'ɔ yəi ɲoɲ shina paa ɲgwa pei mfe ni pəi?"

Pugu ɲa, "Baraba!"

²² Paile pie ni pugu ɲa, "Ti mi shi nchwīe pi nɛiɲ ni Jishɔ ɲa pi mēiɲ vi ni Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaoɲ nɔ Nkwe nɛ."

Ŋuoɲ yugu chhu ɲa, "Pi kwīɲ vi ɲkuoɲ wá'a!"

²³ A chhu ɲa, "Nthe khɔ? Nnu piphi ɲa a chwīe nɛ khɔ?"

Nɔ pugu piɲi mba'o ɲgòu mbigi ɲgəi shhi ɲa, "Pi kwīɲ vi ɲkuoɲ wá'a!"

²⁴ Paile ni ɲga njəi ɲa ghère lɔ mbo nɔ ghəi nu shhi ndòu nu, ndɔ njəi ɲa minthe ɲgwa pighɔ sha mighei nɛ, a kwe ɲkhǐ nshigao mbhɔ mi nɔ ghɔ shhi yú ɲgwa pighɔ, nchhu nu ɲa, "Mbhɔ ma yi wo nɔ chhǐ ɲoɲ vei, yei pɔ pi fà'a yəi."

²⁵ Ŋuoɲ ɲgwa pighɔ khwē ɲa, "Chhǐ yi shi mbo thɔ pigi pugu pa thɔ puoɲ pigi!"

²⁶ Nne, a chu'ò Baraba mfe ni pugu, nga nkwo wie Jisho, ncha'a vi mfe na pi kwĩn vi nkuon wá'a.

²⁷ Nne pa ghan mā'an nchhò ngan sha'a ngwa gho lōgo Jisho ngēi ni ju mon ntu'ò, nkiri kwie ntigao nkii pa shooge yei yu. ²⁸ Pugu shrāo ndhwí yi mā'an piri pipie mbin yu. ²⁹ Pugu ni nga nkra nkie michwe'ichwe'i, ngwe tho yu, ni'in mbie pa fūon ngei mbho yi yi ji, nkwi kwere yugu shhi yu mā'an vi ni kwèin, nchhu nu na, "Chrà nji yò, ma fūon pa ngwa Juu!" ³⁰ Pugu thu thwe mbin yu, nkwe mbie gho ndo ngwie vi nò tho yi. ³¹ Pugu ni nga nkwo mā'an vi ni kwèin, nshrāo piri pipie gho mbin yu mā'an ji ndhwí mbin yu, ndōgo vi ngēi nò li'i kwĩn vi nkuon wá'a.

Pi kwĩn Jisho nkuon wá'a

(Maaku 15:21-32; Luka 23:26-43; Jouu 19:17-27)

³² Nò ha'an pugu ni ntaon nu mbhi ne, njai non chai llo Shirin, ligi yi pò Shemu, pugu ni vi na a tien wá'a Jisho. ³³ Pugu ni nga nchəin li'i chəi na pi mēin ni Gogota, nin yi pò na Li'i Kwéi Tho. ³⁴ Pugu fe là'o gho na pi nyāan ni yaon lwilwi na a nnu, ndo a gha njwe'i, pa'a ndo nnu.

³⁵ Pugu ni nga nkwo kwĩn vi nkuon wá'a, mā'an pē'i nò ghrā nu ndhwí yi shina pugu. ³⁶ Nne pugu chəchə shhe nchho nkē'i vi fo. ³⁷ Pugu nā'an yaon na pi ni ngwēin vi nò gho ne nkuon wá'a tho yu na, "Yei Jisho, mbo Fūon pa Ngwa Juu." ³⁸ Pi ni nkwin vugu pa paa ngina

minwi ka'a, ta'a yi ngei mbho ji, ta'a yi ngei mbho nkwrɛi.

³⁹ Ngwa pɛ ɲa pugu ni ntɔɔ nu fɔ nɛ ni nthɔ ngwɛ'i vi, nchi'i tho yugu, ⁴⁰ nchhu nu ɲa, "Gò ɲa ɔ kan ni nthɛ ɔ shā'a Nda Minnwi mbini nkrao mon trɛi llé nɛ, kwe nɛ non yɔ pia! A mbo ɲa ɔ Muun Minnwi, ɔ shwi'i nɛ nkunɔŋ wá'a yinɛ pia."

⁴¹ Wu'ɔ nɛnnɛ, pa thishi ghan fɛ'ingien, pugu pa ghan yɛ'i ngwa ni gí Mushi pugu pa pichɛi thishi mā'an vi ni kwèin nkaa pugu, nchhu nu ɲa, ⁴² "A ni nkwe ngwa ndɔ minthɛ pa'a a lɔ nkwe non yi. A pɔ pi Fùon pa ngwa Ishrae, a shwi'i nɛ nkunɔŋ wá'a ndwɛ pigi pin vi. ⁴³ A ni nji'ɛ non yi pi mbin Minnwi, Minnwi kwe nɛ vi ndwɛ nɔ ha'an ä nkhwā vi, nthɛ ɲa a ni nchhu ɲa, 'Mbo pi Muun Minnwi.'" ⁴⁴ Pa ngina minwi ɲa pi ni nkwiŋ vugu pugu nɛ ni mā'an vi ni kwèin wu'ɔ nɛnnɛ nkaa pugu.

Gu Jishɔ

(Maaku 15:33-41; Luka 23:44-49; Jouŋ 19:28-30)

⁴⁵ A ni ɲga mbo mon ntun minaon, njinjin gū mon ngun la'a ghao ti ngɛi nchɛin mon trɛi minaon ni naonchi. ⁴⁶ A gha mbo mon trɛi minaon ghɔ, Jishɔ kɛi ɲa, "**Eli, Eli, lema shabatani?**" njin yi pɔ ɲa, "**Minnwi a, Minnwi a, ɔ mā'an a ɲa?**"

⁴⁷ Pichɛi ngwa ɲa pugu ni nthi fɔ nɛ gha nja'o, nchhu ɲa, "Non vei tho mɛin pi Elaija." ⁴⁸ Wu'ɔ ndii ghɔ, yichɛi ta'a non vugu kɛ'i ntei tei ngɛi ndɔɔ kusha ni'in là'o chɛchigɛi fɔ nchwɛ'i tho muun thi mfɛ ghɔ ɲa a nnu. ⁴⁹ Ndɔ pichɛi ngwa

ɲa pugu ni nthi fɔ nɛ chhu ɲa, “Mien vi pia yɛi ɲa Elaija shi nthɔ ɲkwe vi.”

⁵⁰ Ndo Jishɔ pini ɲkɛi ɲkien ni nji, jijwe yi taon.

⁵¹ ɲga ɲjɛi nu nɛ, ndhwí kɛ'i lí'i ɲa a ni mbo mon ɲda Minnwi shāa ntaon yi paa llo tho gho nshwi'i mfe là'o gho, shhe chī'i, pa ɲgù'ɔ shina.

⁵² Pa fún mon ɲgù'ɔ chu'ɔ ɲkaa pugu, ntou khu ɲgwa Minnwi pi taontaon ɲa pugu ni ɲkwo khu nɛ ku'ɔ mon gu, ⁵³ ntaon mon fún mon ɲgù'ɔ, Jishɔ ni ɲga ɲku'ɔ mon gu, pugu pugu ghɛi mon mme la'ataon taontaon nōon non yugu ni ntou ɲgwa.

⁵⁴ Ndiɪ ɲa nthishi pa ta'a ɲkii shooge, pugu pa ɲgwa ɲa pugu pugu ni mbo nchho ɲkɛ'i Jishɔ ni ɲjɛi shhe nchī'i pugu pa nnu ɲa a lōgo lí'i nɛ, pogo gu wɛin vugu, pugu chhu ɲa, “Shishini, ɲon vei ni mbo Muun Minnwi.”

⁵⁵ Ntou pa piŋge ni mbo fɔ ɲkaa pugu nthi fie hini nchho mbe'i nu. Yei ni mbo piŋge pe ɲa pugu ni njōu njin Jishɔ llo Galili nchho ɲgɛre vi nɛ. ⁵⁶ Shina pugu ni mbo Meri Madalin, ni Meri mūun Jɛin ni Joshe, ni mūun puon Shebedi.

Pi twei Jishɔ

(Maaku 15:42-47; Luka 23:50-56; Joun 19:38-42)

⁵⁷ A ni ɲga mbo ni fanaon, ɲgan fà'o chɛi llo Arimatia, ligi yi pɔ Joshe, ɲa juju ɲkaa yu ni mbo ɲgan younjin Jishɔ nɛ tho. ⁵⁸ A ni ɲgɛi mbara Paile mbie vi ɲa a fe khu Jishɔ gho. Nne Paile fe gí ɲa pi fe gho. ⁵⁹ Joshe lōgo khu Jishɔ ndin mon mbho ndhwí fhu, mbo yi fhi, ⁶⁰ ni'in vi mon ji fún ɲa a ni ɲgu'ɔ ɲka fi'ifi'i mon ɲgù'ɔ, ɲkɛnɛ

ηκιεη mme ηγù'ò nchri chofuη ghò nò, ηγèi ni vhi. ⁶¹ Meri Madaliη pugu yichèi ta'a Meri ni mbò fò nchòchhò njina chofuη mon ηγù'ò ghò.

Ghaη kē'i fún

⁶² Mbhi ni nga ndaη, llé pīri non kwo tògò pa thishi ghaη fe'ingieη pugu pa ηgwa Farashi kiri shhi Paile, ⁶³ nchhu ηa, "Masha, pigi kwinq ηa ngaη mifiη yie ni nga ηgu'ò mbò yi maon, nchhu ηa, 'Trei llé shi nga ntògò, mbini ηku'ò.'

⁶⁴ Nthe yie ghò, mfe gí pi thò ηkē'i chofuη ti trei llé nu'uy ntògò kaη pa ghaη younjin pi shi nthò njòo khu yi ηγèi nò ghò nchhu ni pa ηgwa ηa, 'A ku'ò mon gu.' Ndugwi njin fiη nu yei wūru nchaa fūon yi."

⁶⁵ Paile chhu ni pugu ηa, "Pèi lōgò pa shooge kē'i li'i ηγèi nchwīe pugu ya ndina ni fún ghò nò ha'aη pèi tā'a nu nε." ⁶⁶ Nne pugu fiηi chofuη ghò nò ha'aη mba'a ηon nii fò ntògò pi ηkuon lei nu pugu pa mien nu ghaη kē'i li'i fò.

28

Jishò pini nu'uy ηku'ò

(Maaku 16:1-10; Luka 24:1-12; Jouη 20:1-10)

¹ Llè ji pa Juu ni nga ntògò, mbhi jē laη nu, mbò fūon llembhi mon shwi'i taη ghò, mbò Shonde, Meri Madaliη pugu yichèi ta'a Meri ghò ghèi li'i yei fún.

² Nga njèi nu, shhe chī'i ηκιεη yie ghò nthe ηa ngaη ntaon Taathò ni nshwi'i llo po ηkēnè ηgu'ò chofuη mbini nò njin nchòchhò ηkuon ghò. ³ Minji mi ni nshei nò fiembi, ndhwí yi fugu

nɔ wěi. ⁴ Pa ghanj kē'i lī'i pɔgɔ vi ŋgrū ti nonj yugu khu.

⁵ Nɔɔ ŋganj ntaonj ghɔ chhu ni pinjɛ pighɔ ŋa, "Ki'i pəi fā'o pɔgɔ gu, ŋji ŋa pəi thɔ ntā'a pi Jishɔ ŋa pi ni ŋkwīŋ vi ŋkuonj wá'a nɛ. ⁶ A lɔ ŋji'i mbɔ hɛiŋ, nthɛ ŋa a kwo ku'ɔ monj gu nɔ ha'anj a ni nchhu nɛ, pəi thɔ njəi lī'i ŋa pi ni ntwei vi nɛ. ⁷ Nnɛ, pəi yi'a ŋgəighəi nchhu ni ghanj younjɪŋ pi ŋa a kwo ku'ɔ monj gu, ndɔ pəi līi njəi, a ghəi nu nɛ shhi pəi monj Galili, ndɔ pəi shi njəi vi fɔ! Pəi kwīŋ nnu ŋa ŋshwei vəi nɔ ghɔ nɛ."

⁸ Nnɛ pugu lollo chofunj ni tei monj pɔgɔ gu pugu pa mme pwanju'ɔ, ntei ŋgəi lī'i shwei pa ghanj younjɪŋ pi nɔ ghɔ. ⁹ Nɔɔ ŋga njəi nu nɛ, Jishɔ paonj pugu pugu nchhu ŋa, **"Nchrā ni pəi!"** Nɔɔ pugu thɔ ŋgwēiŋ kwɔ yi ŋga'o vi. ¹⁰ Nnɛ Jishɔ chhu ni pugu ŋa, **"Ki'i pəi fā'o pɔgɔ gu, pəi ghəi nchhu ni pa līŋ paŋ ŋa pugu ghəi Galili kanj pugu shi njəi a fɔ."**

Nkɪni pa ghanj kē'i fúnj

¹¹ Nɔ ha'anj pinjɛ pighɔ ni ŋgəi nu nɛ, ŋga njəi nu, pichəi pa ghanj kē'i fúnj ghɔ thɔ monj la'a mfi'i ŋguonj pa nnu ŋa a ni ndɔgɔ lī'i nɛ ni pa thishi ghanj fɛ'ingienj. ¹² Pa thishi ghanj fɛ'ingienj pighɔ kɪri pugu pa pichəi pa thishi, mbini ntaonj mfe ntou mbinj ni pa shooge pighɔ, ¹³ nchhu ŋa, "Pəi fā'o nɔ chhu nu pi ŋa, 'Pa ghanj younjɪŋ pi thɔ ni tu'u njɔo vi ŋgəi nɔ ghɔ ndii ŋa pigi ni ndhe nu nɛ.' ¹⁴ Nɔɔ ti yəi nchəiŋ ténə ŋganj sha'a ŋgwa, pigi ji ŋkwanj nɔ ha'anj pigi shi ŋkara vi nnɛ ŋa ki'i pəi fā'o ŋgə'i." ¹⁵ Pugu kwe mbinj ghɔ nchwīɛ

nɔ ha'an pi ni nchhu ni pugu ne. Chra yei nyien wu'o nne shina pa Juu ti ntho nchəin tho pa shi'a.

Ndugwi njin gi na Jisho fe ni ghan younjin pi ne

(Maaku 16:14-18; Luka 24:36-49; Joun 20:19-23; Fa'a 1:6-8)

¹⁶ Ta'anchro ghan younjin pi pigho ghəi Galili ηkuon mbra nɔ ha'an Jisho ni nshwei vugu ne.

¹⁷ Pugu ni nga njəi vi, nga'o vi ndo pichəi fā'o khutho.

¹⁸ Jisho tho nchhu ni pugu na, "Pi kwo fe ηguon ghrí po pugu pa ηkuon shhe vəi. ¹⁹ Nthe yie gho, pəi ghəi nchwie ηgwa pugu po pa ghan younjin pan mon ηguon pa la'ataon ghao nchho ηkwe vugu ni ηkhí mon ligi Taa ni Muon ni Jijwe Minnwi, ²⁰ nchho nje'i vugu na pugu nū'on ηguon pa nnu na nchhu ni pəi ne ghao. Pəi lii njəi, pia shi mbo ka'a ηguon ndii ti mbhi shi nu'un ndugwi."

Nwa'anli Kin a Fhi

Bambalang: Nwa'anli Kin a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Apr 2023 from source
files dated 29 Jan 2022

850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0